

4.18 สิ่งที่ต้องทำหลังจากละหมาด

สิ่งที่ควรทำหลังจากละหมาดนั้น ตามที่นบีﷺ เมื่อเสร็จจากละหมาด

1- ท่านจะลูบหน้าเริ่มจากหัวและกล่าว ¹⁶⁶

ความว่า “ โดยปกติแล้วหากกัลยานชนในหมู่พวกเขาตาย พวกเขาจะสร้างสถานที่ฝังเป็นสุสานที่
ดีการะ โดยมีรูปปั้นของกัลยานชนเหล่านั้นอยู่บนสุสาน การกระทำเช่นนี้ของพวกเขา ถือเป็นความ
ชั่วต่อสิ่งสร้างสรรค์ ณ อัลลอฮ์ ในวันกิยามะฮ์ ” (al-Bukhari, n.d. : 427, 435, Muslim, 2002 : 528)

ท่านอุมัร บินอัลค็อฏฏอบ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ กล่าวว่า พวกเราไม่เข้า โบสถ์ของพวกท่านเนื่องจาก
ภายใน โบสถ์มีรูปปั้น (al-Bukhari, n.d. : 1/113)

อุละมาอ์ กล่าวว่า สาเหตุที่มกรูฮละหมาด ณ ที่ดังกล่าว เพราะ เป็นสถานที่ของชะยาฎีน เป็นสถานที่ที่
มีความระทมทุกข์ และเป็นสถานที่ที่ไม่อาจปราศจากจากรูปปั้นและรูปภาพซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้
ละหมาดขาดสมาธิ (al-Zuhaili, 1984 : 1/791)

¹⁶⁶ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดย อะนัส บินมาลิก เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า

:

ﷺ

ความว่า “เมื่อท่านเราะสูดลลอฮ์ ﷻ เสร็จจากละหมาดท่านจะลูบหน้าของท่านด้วยมือขวาและท่านจะ
กล่าววว่า ” (Ibn al-Sunni, 1988 :

112 , al- Nawawi, 1990 : 113) นะวาวิกกล่าวว่า สายรายงานญะอียฟ หะดีษญะอียฟ (al-Sayuti, n.d. :
2/108 , al-Albani, 1992 : 3/171(1058))

ตามทัศนะของผู้เขียนการลูบหน้าเมื่อเสร็จจากละหมาดนั้นสุด ซึ่งเป็นทัศนะของสะอิด
บินมุหัมมัด บากิฮ (Alawi Abdurahman Ibn Muhammad, 1952: 55, al-Saiyid al-Bakri, n.d.:1/184-185)
ส่วนอีกทัศนะหนึ่งคือ มกรูฮลูบหน้าหลังจากสะลาม ซึ่งเป็นทัศนะของสะยูติ (al-Sayuti, n.d.: 3/79-80)
หลักฐาน คือหะดีษรายงานโดยอะบูสะอิดอัลคุดรีฮ์ กล่าวว่า

)

((

ความว่า “ฝนได้ตกในคืนที่ยี่สิบเอ็ดของเดือนเราะมะฎอนทำให้ที่ละหมาดของท่านเราะสูดลลอฮ์ ใน
มัสยิดเป็ยก เมื่อฉันได้มองท่าน ฉันเห็นท่านออกจากละหมาดศุบหฺซึ่งใบหน้าของท่านมีรอยเป็ยกจากน้ำ
และดิน”(al-Sayuti, al-Sundi, n.d.: 3/79-80)

และในบันทึกบุคอรี อะบูสะอิดอัลคุดรีฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้รายงานวว่า

((

ﷺ

))

ความว่า “ฉันได้เห็นท่านเราะสูดลลอฮ์ ﷻ สูญุดบนน้ำและดิน จนเห็นรอยดินบนใบหน้าของท่าน
เราะสูดลลอฮ์ ﷻ ” (al-Bukhari, n.d. : 836 ,813, 669) บุคอรีกล่าวว่า ชัยค้อลฮุหมัยดี ได้อ้างหะดีษนี้ใน
การห้ามลูบหน้าในขณะละหมาด (Ibn Hajar al-Asqalani, 1407: 2/375) อัลกอกฎี กล่าวว่า อุละมาอ์

- ( )
- 2- หลังจากละหมาดศุบหุและมัฆริบให้กล่าว
- ( )
- สืบครั้ง¹⁶⁷
- 3- หลังจากนั้นให้กล่าว ( ) สามครั้ง และตามด้วย¹⁶⁸

สะลัฟได้ห้ามลูบหน้าในละหมาดและก่อนออกจากมัสยิด (al-Nawawi, n.d.: 4/99,5/37) มุนษีรีย์กล่าวว่า ส่วนหนึ่งของสิ่งที่มีกรูฮ์ในละหมาดคือ การลูบหน้าในขณะที่ละหมาดและนอกละหมาด (al-Munziri, 1994 : 1/356)

- 167 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอะบิษัร เราะฎิยัลลอฮุอันฮู ว่า แท้จริงท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า
- :))

((

ความว่า “ผู้ใดได้กล่าวหลังละหมาดฟัจรุ โดยเขายังงอเท้าทั้งสองของเขาอยู่ ก่อนที่เขาจะพูดคุยว่า ((ไม่มีพระเจ้าที่ถูกสักการะโดยเที่ยงแท้ นอกจากอัลลอฮ์องค์เดียวโดยไม่มีคู่ภาคีเสมอเหมือนพระองค์ กรรมสิทธิ์เป็นของพระองค์ มวลการสรรเสริญเป็นของพระองค์ พระองค์ทรงให้ชีวิต ทรงให้ตาย พระองค์ทรงปรีชาญาณเหนือทุกสิ่ง)) สืบครั้ง จะถูกบันทึกให้เขาสืบความดี และจะถูกลบจากเขาสืบความชั่ว และจะถูกเลื่อนให้เขาสืบขึ้น และในวันนั้นเขาจะอยู่ในความคุ้มครองให้พ้นจากทุกสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและถูกปกป้องให้พ้นจากชัยฏอนและไม่ควรมีบาปใดจะประสพกับเขาในวันนั้น นอกจากการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ตะอาลา” (al-Tirmizi, 1987 : 3474) ตีรมีษกล่าวว่าหะดีษหะสัน อัลหาฟิซกล่าวว่าหะดีษหะสัน (al-Nawawi, 1990 : 114) แต่อัลบานีกล่าวว่าหะดีษฎะอิฟ (al-Albani, 1990 : 827 (5738))

- 168 หลักฐานคือ หะดีษ รายงานโดย เยาบาน เราะฎิยัลลอฮุอันฮู ได้กล่าวว่า
-):

((

ความว่า “ปรากฏว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ เมื่อเสร็จจากละหมาดได้กล่าวขอภัยโทษสามครั้ง แล้วกล่าวว่า โอ้ พระองค์อัลลอฮ์ ท่านนั้นคือความสันติ และจากพระองค์ท่านนั้นคือ ความสันติสุข ท่านเป็นผู้มีสิริมงคล(จำเริญ) โอ้ ผู้ทรงเกรียงไกรและมีเกียรติยิ่งใหญ่และเกียรติยศยิ่ง)” (Muslim, 2002 : 591, al-Tirmizi, 1987 : 300, Abu Dawud, 1988 : 1513, Ibn al-Sunni, 1988 : 109) และมุสลิมได้บันทึกเพิ่มเติมว่า

: : :

)

(

4 - และอ่านอายะฮ์ กุรตีซ¹⁶⁹ อายะฮ์ชะฮิดีลลอฮุนจบ¹⁷⁰ และกล่าว)

(สามสิบสามครั้ง และ ( ) สามสิบสามครั้ง และ ( ) สามสิบสี่ครั้ง¹⁷¹

5 - หลังจากนั้นให้กล่าว

( )

และ

¹⁷² ( )

จะลืตกล่าวว่า ฉันได้ถามเอาฮาอีว่า อิสติหมฟารอย่างไร? เอาฮาอีตอบว่า

ส่วนการเพิ่มคำว่า

อัลกอรีกล่าวว่า เป็นการเพิ่มที่ไม่มี

หลักฐาน (al-Qari, 1985 : 290)

169 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอะบิอุมามะฮ์ อัลบะฮาอี ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่
 (( ))

ความว่า “ บุคคลใดอ่านอายะฮ์ อัลกุรตีซ หลังจากการละหมาดฟิรฎูทุกครั้ง จะไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรค
 แก่เขาในการเข้าสวรรค์นอกจากความตายของเขาเท่านั้น ” (al-Munziri, 1994 :2405, Ibn al-Sunni,
 1988 : 124) หะดีษ เศาะฮีห (al- Sayuti, n.d. : 2/178 , al-Albani, 1990 : 972)

170 (al-Ghazali, 1986 : 1/397)

171 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยกะอับ บินอูญัยเราะฮ์ เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่

( )))
 ((

ความว่า “ การปฏิบัติที่เมื่อปฏิบัติทุกๆครั้งหลังละหมาดฟิรฎูแล้วจะไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติขาดทุน คือ กล่าว
 ตัสบีหจำนวนสามสิบสามครั้ง ตัหมีดจำนวนสามสิบสามครั้ง และตักบีรจำนวนสามสิบสี่ครั้ง”

(Muslim, 2002 : 596, al-Tirmizi,1987 : 3412, al-Munziri, 1994 :2402)

172 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยวัรรอด ผู้เคยเป็นทาสของอัลมุฮัมมัดเราะฮ์ บิน ซุบะฮ์ เล่าว่า อัลมุฮัมมัดเราะฮ์
 บิน ซุบะฮ์ ได้ส่งบันทึกจดหมายไปยังมูอาวิยะฮ์ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ เมื่อเสร็จสิ้นการละหมาด
 ท่านจะกล่าวอย่างสม่ำเสมอ ว่า

))

((

6 - หลังจากนั้นให้อ่านคฺอ

)

- 173

- 174

175

ความว่า “ไม่มีพระเจ้าที่เที่ยงแท้เว้นแต่อัลลอฮฺในความเอกะของพระองค์ พระองค์ไม่มีคู่ภาคีใดๆ กำหนดสิทธิเป็นของพระองค์ และการสรรเสริญเป็นของพระองค์ทั้งสิ้น อีกทั้งพระองค์ทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่ง โอ้ อัลลอฮฺ ไม่มีผู้ใดยับยั้งสิ่งที่พระองค์ประทานให้ได้และไม่มีผู้ใดสามารถให้ในสิ่งที่พระองค์ทรงยับยั้งได้และความพยายามจะไม่เป็นประโยชน์อะไรเลยกับผู้ที่ยพยายามไปจากพระองค์” (al-Bukhari, n.d. : 844, 6615 , Muslim, 2002 : 593, Abu Dawud,1988 :1505, al-Tirmizi, 1987: 299)

173 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดย อิบนิมัศอูด เราะฎิยัลลอฮุฮุอันฮุ เล่าว่า ส่วนหนึ่งของการขอพรของท่าน เราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ คือ

))

((

ความว่า “โอ้ อัลลอฮฺ แท้จริงข้าพเจ้าขอต่อพระองค์ (ได้โปรดประทาน) ปัจจัยเกื้อหนุนแห่งความเมตตาของพระองค์ และปัจจัยความมั่นคงแห่งการอภัยของพระองค์ ความประสพโชคจากทุกๆ ความดี การได้รับรางวัลด้วยกับสวรรค์ และความปลอดภัยจากนรก” หะดีษ เศาะหิหฺ (al-Sayuti, n.d. : 1/58)

174 และหะดีษรายงานโดย อะบิอุมามะฮฺอัลบะฮิธี กเล่าว่า ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ ได้ออกมาหาพวกเราซึ่งท่านยึดไม้เท้า เมื่อพวกเราเห็นท่านพวกเราที่ยืน ท่านจึงกล่าวว่า

) : : (( ))

: ((

(( )) :

ความว่า “ พวกท่านอย่าได้ทำเหมือนกับชาวเปอร์เซียกระทำกับผู้หลักผู้ใหญ่ของเขา พวกเราจึงกล่าวว่า โอ้ ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ หวังว่าท่านได้ขอพรให้พวกเรา ท่านจึงกล่าวความว่า ((โอ้ อัลลอฮฺโปรดประทานอภัยแก่เรา โปรดเมตตาเรา โปรดได้ทรงพอพระทัยต่อเรา โปรดได้ตอบรับจากเรา โปรดให้เราเข้าสวรรค์ โปรดให้เราพ้นจากนรก และโปรดปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเราทั้งปวง)) อะบิอุมามะฮฺกล่าวว่า พวกเราขอบให้ท่านได้เพิ่มคำขอพรให้พวกเราอีก ท่านจึงกล่าวว่า ฉันได้รวมคำขอพรให้พวกท่านทุกอย่างแล้ว มิใช่หรือ? ” (Ibn Majah, n. d. : 3836)

175 และหะดีษรายงานโดยซัดดาด บิน เอาสได้กล่าวว่า ท่านเราะฮูลุลลอฮฺ ﷺ เคยสอนเราให้กล่าวว่า

(หน้า 19)

176(

7- หลังจากนั้นให้อ่านมูเอาวิษะตัยนุ¹⁷⁷

8- ให้กล่าวหลังจากละหมาดศุบหุและมัฆริบคำต่อไปนี้

- ( ) สามครั้ง¹⁷⁸- ( ) สามครั้ง และ ( ) สามครั้ง¹⁷⁹

))

((

ความว่า “ข้าแต่อัลลอฮ์ข้าพเจ้าขอต่อท่านการขึ้นหัจญ์อย่างมั่นคงในงานนี้ ขอต่อท่านทางน้ำที่แน่นอน ขอต่อท่านความสำนึกในบุญคุณแห่งความเมตตาของท่าน ขอต่อท่านการทำอิบาดะฮ์ที่ดีต่อท่าน ขอต่อท่านลี้คนที่สัจจะ หัวใจสมบูรณ์ ขอป้องกันด้วยท่านจากความชั่วของสิ่งที่ท่านรู้ และขอต่อท่านจากความดีของสิ่งที่ท่านรู้ ข้าพเจ้าขอประทานอภัยโทษต่อท่านจากสิ่งที่ท่านรู้ เพราะแท้จริงท่านเท่านั้นที่รู้สิ่งเร้นลับ” (al-Tirmizi, 1987 : 3407) หะดีษ ฎะอ์อิฟ (al-Sayuti, n.d. : 1/59)

176 (ความว่า ขออัลลอฮ์ได้โปรดประทานความสุขและความสันติสุขให้แก่ นายของพวกเรานบีมุหัมมัด ครอบครัวของท่าน และบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านทั้งหลาย มหาบริสุทธิ์แห่งพระผู้เป็นเจ้าของท่าน พระเจ้าแห่งความเกรียงไกร(บริสุทธิ์)จากสิ่งทีพวกเขาพรรณนาขอความสันติสุขจงมีแด่บรรดาศาสนทูต และมวลสรรเสริญเป็นของอัลลอฮ์ผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลโลก)

177 มูเอาวิษะตัยนุคือ สุเราะฮ์อันนาศและสุเราะฮ์อัลฟะลัก หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอุกบะฮ์ บิน อามิร เล่าว่า

((❦))

ความว่า “ท่านเราะฮ์สูลุลลอฮ์ ❦ ได้ใช้ให้ฉันอ่าน อัลมูเอาวิษะตัยนุทุกๆครั้งเมื่อเสร็จละหมาด ”

(Abu Dawud, 1988 : 1523 , al-Tirmizi, 1987 : 3367) ตีรมียีกกล่าวว่าหะดีษหะสันเศาะหี้ห

178 หลักฐานที่ให้กล่าวคือนี้คือหะดีษรายงานโดย เยาบาน เล่าว่า ท่านเราะฮ์สูลุลลอฮ์ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ผู้ใดได้กล่าวในเวลาเช้าและเวลาเย็นว่า ((เราพอใจแล้วที่มีอัลลอฮ์เป็นผู้อภิบาล ที่มีอิสลามเป็นศาสนา และมีมุหัมมัดเป็นศาสนทูต นอกจากเป็นการสมควรที่อัลลอฮ์จะทรงพอพระทัยเขา”

(al-Tirmizi, 1987 : 3389 , Ibn Majah, n. d. : 3870) ตีรมียีกกล่าว ว่าหะดีษหะสันเศาะหี้ห แต่อัลบานีกเล่าว่าหะดีษฎะอ์อิฟ (al-Albani, 1990 : 827 (5735))

179 หลักฐานคือ หะดีษ

:

))

((

:

- ( ) สามครั้ง¹⁸⁰
- ( ) สามครั้ง¹⁸¹
- และกล่าว
-)

182 (

ความว่า “บุคคลใดวิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ให้ได้สวรรค์ถึงสามครั้ง สวรรค์ก็จะกล่าวว่า โอ้อัลลอฮ์ โปรดให้เราเข้าสวรรค์ด้วยเถิด และบุคคลใดที่ขอคุ้มกันจากนรกสามครั้ง นรกจะกล่าวว่า โอ้อัลลอฮ์ โปรดปกป้องเขาจากนรกด้วยเถิด” (Ibn Majah, n. d. : 4340) หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/6)

180 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอะบิฮุร็อยเราะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ดำรัสว่า ((

ความว่า “พึงสังวรณั้ แท้จริงท่านนั้นหากท่านพูดในยามเย็น ถิ่นขอความคุ้มครองด้วยกะติมะฮฺ(ถ้อยคำ) ของอัลลอฮ์ที่สมบูรณ์จากความชั่วร้ายของสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง แน่อนถ้อยคำนั้นจะไม่เป็นเหตุให้สิ่งใดๆ ทำอันตรายแก่ท่าน” (Muslim, 2002 : 2709)

181 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอุมมาน บินอัฟฟาน เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((

ความว่า “ไม่มีบ่าวคนใดที่กล่าวในตอนเช้าของแ่วันและในตอนเย็นของแ่ละคืน ว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ซึ่งไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดบนพื้นแผ่นดินและฟากฟ้าสามารถให้โทษได้พร้อมกัพระนามของพระองค์ และพระองค์นั้นทรงได้ยินและทรงรอบรู้ยิ่ง” สามครั้ง แน่อนถ้อยคำนั้นจะไม่ เป็นเหตุให้สิ่งใดๆ ทำอันตรายแก่เขา ” (Ibn Majah, n.d. : 3869, al-Tirmizi, 1987 : 3388) ตีรมิซียกล่าวว่า หะดีษหะสันเศาะหี้หฺเหมาะริบ

182 หลักฐานคือ หะดีษ

:))

((

ความว่า “ผู้นำแห่งคำขอวิงวอนอภัยโทษ คือการที่ท่านกล่าวว่า ((โอ้อัลลอฮ์ พระองค์เป็นผู้ทรงอภิบาลข้าพเจ้าไม่มีพระเจ้านอกจากพระองค์ พระองค์ทรงบันดาลข้าพเจ้าและข้าพเจ้าเป็นข้าทาสของพระองค์ ข้าพเจ้าดำรงมั่นในสัญญาของพระองค์ (ในการปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์) และสัญญา

9- และเช่นกันควรที่จะปฏิบัติเอารอด¹⁸³ ต่อกันไปนี้เพราะมีประโยชน์มากและจะทำให้ผู้ปฏิบัติสิ้นชีวิตด้วยดี ซึ่งจะอ่านในช่วงเช้าหลังจากละหมาดศุบฮ์และมัฆริบ

)

(

สามครั้ง¹⁸⁴

และ ( ) สามครั้ง¹⁸⁵

10- ควรกล่าวคำ อีสติฆฟารที่รายงานโดย อัลฮารีฟ อัลอัมญูด อัลสัยยิด อัลหะรีฟ อับดุลลอฮฺ บิน อัลอะละวี อัลหัดาด¹⁸⁶ อะลัยฮิ มินัลลอฮฺ ตะวาวัลอัมมุดาด เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติสิ้นชีวิตด้วยดี โดยอ่านหลังจากละหมาดมัฆริบ ที่ ครั้ง คือ

)

187 (

กุศลของพระองค์ (ที่จะประทานแก่ข้าพเจ้าในการปฏิบัติสิ่งเหล่านั้น) เท่าที่ข้าพเจ้าสามารถ ข้าพเจ้าขอคุ้มครองต่อพระองค์ให้พ้นจากความเลวร้ายของสิ่งที่ข้าพเจ้ากระทำ ข้าพเจ้าขอรับรองในความโปรดปรานของพระองค์ที่ประทานแก่ข้าพเจ้า และขอรับรองในบาปของข้าพเจ้าที่กระทำต่อพระองค์(ว่าเป็นการกระทำของข้าพเจ้าจริง) ดังนั้นขอพระองค์โปรดให้อภัยแก่ข้าพเจ้า เพราะที่จริงแล้วไม่มีผู้ใดพึงให้อภัยมวลบาปทั้งหลายได้นอกจากพระองค์เท่านั้น)) และบุคคลใดได้กล่าวถ้อยคำดังกล่าวนี้ในตอนกลางวัน โดยความเชื่อมั่นต่อถ้อยคำนั้นแล้วเขาได้เสียชีวิตในวันนั้นก่อนที่จะถึงเวลาเย็น แน่นอนเขาข่อมเป็นผู้หนึ่งจากชาวสวรรค์ และบุคคลใดกล่าวในเวลากลางคืนโดยความเชื่อมั่นต่อถ้อยคำนั้น แล้วเขาได้เสียชีวิตก่อนที่จะถึงเวลาเช้า แน่นอนเขาข่อมเป็นผู้หนึ่งจากชาวสวรรค์” (al-Bukhari, 1407 : 6306,6323, al-Tirmizi, 1987 : 3393)

183 เอารอดคือ คำรำลึกถึงอัลลอฮ์ที่ถูกรายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ

184 (ความว่า มหาบริสุทธิ์ผู้ทรงดำรงอยู่นิรันดร มหาบริสุทธิ์ผู้ทรงดำรงอยู่นิรันดร มหาบริสุทธิ์ผู้ทรงมีชีวิตอยู่เสมอผู้ทรงดำรงอยู่ด้วยตนเอง มหาบริสุทธิ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่และการสรรเสริญสุดดีพระองค์ มหาบริสุทธิ์ผู้ทรงมีอำนาจการปกครองที่บริสุทธิ์ยิ่ง มหาบริสุทธิ์ผู้เป็นเจ้าของมวลมะลาอิกะฮ์และญิบริล) ส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดยมุสลิม (al-Nawawi,1929 : 1/353)

185 (ความว่า โอ้อัลลอฮ์ ฉันขอความคุ้มครองต่อพระองค์ จากกลดวงและการถูกหลอกลวง) จากการค้นคว้าสืบหาหลักฐานของคำกล่าวข้างต้นปรากฏว่าไม่พบหลักฐานจากหะดีษ

186 อับดุลลอฮฺ บิน อัลอะละวี อัลหัดาด เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 1044 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 1132 (Muhammad Ibn Hasan Ibn Ukil, 1995 : 3/1514)

187 (ความว่า ฉันวิงวอนขอภัยโทษต่ออัลลอฮ์ผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงกรุณา ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงมีชีวิตและทรงดูแลมักถูกของพระองค์ และทรงดำรงตลอดไป และฉันขอกลับตัวผู้

11- ควรกล่าวคำที่ได้รายงานจาก อารีฟบักรีย์¹⁸⁸ ซึ่งท่านได้กล่าวว่า บุคคลใด ได้อ่านเศาะละวัตนี้ในช่วงที่เขายังมีชีวิตถึงแม้จะอ่านแค่ครั้งเดียวก็ตาม เขาจะถูกปกป้องจาก ไฟนรกและเขาสิ้นชีวิตด้วยดี นั่นคือ

)

¹⁸⁹ (

4.19 ดุอาอุมุญร็อบ

ส่วนหนึ่งของสิ่งที่ได้มุญร็อบคือสิ่งที่สัยอิมุหมัมมัดเมาซุลลอฮ์¹⁹⁰ ได้กล่าว ในหนังสือของท่านที่ชื่อว่าญะฮ์ร¹⁹¹ ว่า ผู้ใดก็ตามที่ได้อ่าน

¹⁹² (

) ในวันอาชูรอ¹⁹³ เจ็ดสิบครั้ง

และตามด้วยคูอันนี้อีกเจ็ดครั้ง แน่อนเขาจะไม่ตายในปีนั้นๆ ในเมื่อใกล้ถึงอะญัล(วันที่ถูก กำหนดให้ตาย) เขาจะไม่ถูกกำหนดให้อ่านคูอันนี้ได้ คือ

)

พระองค์ โอ้พระผู้เป็นเจ้าของฉันจงให้อภัยแก่ฉันเถิด) จากการค้นคว้าสืบหาหลักฐานของคำกล่าวข้างต้นปรากฏว่าไม่พบหลักฐานจากหะดีษ

188 อารีฟบักรีย์ ท่านคือ มุหัมมัด บินอิวัฎ บินสุลฏอน อัลบักรีย์ อัลซาฟีฮ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยอิบนูเกาะบิลละฮ์ เกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 700 และเสียชีวิต ณ ดัสรูฎ ปี ฮ.ศ. 774 (Muhammad Ibn Hasan Ibn Ukil, 1995 : 1/215)

189 จากการค้นคว้าสืบหาหลักฐานของคำกล่าวข้างต้นปรากฏว่าไม่พบหลักฐานจากหะดีษ

190 ท่านคือ อะบูมุฮัยยิดมุหัมมัด บิน เคาะฎิรุ อัลคิน บิน บายะซิด อัลอัฎฏอร มุตะเศเววีฟฮินดีฮ์ ท่านเสียชีวิตใน ปี ฮ.ศ. 970 ตรงกับปี ค.ศ. 1562 (al-Zirikli, 1992 : 6/114)

191 คืออัลญะฮ์ร อัลคอมศุ ( ) เป็นหนังสือที่พูดถึงการละหมาดหาญัต (Daud Ibn Abdullah Fatoni. n.d. 1/171-172 , al-Zirikli 1992 : 6/114)

192 (ความว่า พระองค์อัลลอฮ์นั้นทรงเพียงพอสำหรับฉัน พระองค์คือผู้รับมอบหมาย ผู้ได้รับการเกิดทุน และผู้ให้ความช่วยเหลือที่ดีที่สุด)

193 วันที่ สิบ ของเดือนมุหัรรัม

194 (

และอีกส่วนหนึ่งคือสิ่งที่อัลอarif บิลลาฮ์ศ็อยดี อัศชะนูสี กล่าวในหนังสือของเขาที่ชื่อ มุญ์รเราะบาด¹⁹⁵ นะพะอะนาลลอฮ บิยะเราะกาติฮิ ว่า ใครที่ได้อ่านคู่อานี้ในทุกวันและทุกคืน เขาจะไม่ถูกลูกธนู คาน ศัตรูไม่สามารถจะกระทำในสิ่งที่เขาไม่ชอบ จะไม่ถูก(หน้า 20) สิ่งที่ทำให้เขาเจ็บปวด และจะไม่เสียชีวิตตราบใดเขาสามารถอ่านคู่อานี้เมื่อถึงเวลาที่อัลลลอฮได้กำหนดวันสิ้นชีวิตของเขาเขาจะลืมและไม่สามารถจะอ่านได้อีก นั่นคือ)

196 (

194 (ความว่า มหาบริสุทธิ์อัลลลอฮอย่างเต็มเปี่ยมตาซัง สุดความรู้เท่าความยินยอม และเทียบเท่าน้ำหนักของแท่นอะรัช ไม่มีที่ปลอดภัยและที่พึ่งพิงนอกจากอัลลออฮ (ส.บ.) มหาบริสุทธิ์อัลลออฮเท่ากับจำนวนเลขคู่และเลขคี่และจำนวนถ้อยคำของพระองค์ที่สมบูรณ์ทั้งหมด ฉันทวิงวอนขอความปลอดภัยจากพระองค์ด้วยความกรุณาของพระองค์ โอ้ผู้ทรงกรุณาปรานียิ่ง ไม่มีพลังและอำนาจใดนอกจาก ด้วยกับอัลลออฮ (ส.บ.) ผู้ทรงสูงส่งผู้ทรงยิ่งใหญ่ และพระองค์นั้นทรงเพียงพอสำหรับฉัน พระองค์คือผู้รับมอบหมายผู้ได้รับการเทิดทูน และผู้ให้ความช่วยเหลือที่ดีที่สุด ขออัลลออฮได้โปรดประทานความสุขให้แก่บิของเรารซึ่งเป็นมัลลูกที่ประเสริฐที่สุดของพระองค์ นายของพวกเรานบีมุหัมมัด ครอบครัวของท่าน และบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านทั้งหลาย) จากการค้นคว้าสืบหาหลักฐานของคำกล่าวข้างต้นปรากฏว่าไม่พบหลักฐานจากหะดีษ

195 อัลอarif บิลลาฮ์ศ็อยดีอัศชะนูสี คือนุหัมมัด บิน ยูซุฟ ท่านเกิดเมื่อ ปี ฮ.ศ. 8329 ตรงกับปี ค.ศ.1428 และเสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 895 ตรงกับปี ค.ศ. 1490 (Kuhalah Umar Ridha, n.d. 12/132)

196 (ด้วยพระนามของอัลลออฮ ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ ขออัลลออฮได้โปรดประทานความสุขและความสันติสุขให้แก่ นายของพวกเรานบีมุหัมมัด ครอบครัวของท่าน และบรรดาเศาะหาบะฮ์ของ

และอ่านซ้ำ

(

) เจ็ดครั้ง¹⁹⁷

4.20 การละหมาดญะมาอะฮ์

และองค์ประกอบอีกชนิดหนึ่งสำหรับผู้รักษาและดำรงละหมาดนั้นคือ ให้หมั่นเพียรและพยายามทำละหมาดรวมกัน(ญะมาอะฮ์)ให้เป็นประจำเพราะละหมาดรวมกันนั้นประเสริฐกว่าละหมาดคนเดียวถึงยี่สิบเจ็ดชั้น นั่นคือความหมายจากหะดีษบทหนึ่ง¹⁹⁸

ท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นความสันติสุขตลอดกาล ฉันขอคุ้มครองตัวของฉัน ครอบครัวของฉัน ทรัพย์สินของฉัน และสิ่งที่อยู่ต่อหน้าฉันหรือลับหลังฉัน ด้วยบารมีผู้ทรงมีชีวิตอยู่เสมอ ผู้ทรงดำรงอยู่ด้วยตนเอง และผู้ทรงดำรงอยู่ตลอดกาล และฉันขอพาดพิงหลังของฉันในความคุ้มครองของพระองค์ ผู้ทรงมีชีวิตอยู่เสมอ ผู้ทรงดำรงอยู่ด้วยตนเอง และฉันอยู่ยามเช้า และฉันอยู่ยามเย็น ในอำนาจของอัลลอฮ์ (ใกล้เคียงอัลลอฮ์) ผู้ทรงไม่ถูกละทิ้ง ผู้ทรงไม่ถูกกดขี่ ผู้ทรงไม่ถูกบังคับให้อนุมัติ และฉันอยู่ในความคุ้มครอง(การป้องกัน) และความรับผิดชอบของพระองค์ ซึ่งเหนือความรับผิดชอบของพระองค์ และฉันได้จับยึดด้วยหวงอันมั่นคง พระองค์คือพระเจ้าของฉัน พระเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่าง พระเจ้าของฟ้ากฟฟ้าและแผ่นดิน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ดังนั้นจึงยึดพระองค์เป็นที่มอบหมาย ฉันมอบหมายตัวของฉันต่ออัลลอฮ์ ฉันยึดถืออัลลอฮ์ ฉันมอบหมายกิจการของฉันต่ออัลลอฮ์ อัลลอฮ์ทรงเป็นผู้มีอำนาจที่ดียิ่ง อัลลอฮ์ทรงเป็นผู้คุ้มครองที่ดียิ่ง พระองค์เป็นผู้ทรงความเมตตาอย่างยิ่ง บรรดาผู้ที่มีความเมตตาทั้งหลาย แท้จริงผู้ปกครองของฉันคือ อัลลอฮ์ผู้ทรงประทานพระมหาคัมภีร์ และพระองค์ทรงปกครองบรรดาอัลลอฮ์ได้โปรดประทานความสันติสุขให้แก่ชายของพวกเราไม่มีหัมมัด ครอบครัวของท่าน และบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นความสันติสุขตลอดไป มากเท่ากับจำนวนสรรพสิ่งต่างๆ ที่พระองค์ทรงสร้าง และความยินยอมของพระองค์เท่ากับน้ำหนักบัลลังก์ของพระองค์ และตลอดการมีอำนาจของพระองค์ และเท่ากับน้ำหนักที่จับบนที่กพระดำรัส(พระพจนารถ)ของพระองค์ (แท้จริงมีเราะสูดคนหนึ่งจากพวกท่านเองได้มาหาพวกท่านแล้วเป็นที่ลำบากใจแก่เขาในสิ่งที่พวกท่านได้รับทุกข์ยาก เป็นผู้หวังโยในพวกท่านเป็นผู้เมตตา ผู้กรุณา สงสารต่อบรรดาผู้ศรัทธา) (หากพวกเขาผินหลังให้ ก็จงกล่าวเถิด(มุหัมมัด) พระองค์อัลลอฮ์นั้นทรงเพียงพอสำหรับฉัน ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ฉันมอบหมายต่อพระองค์ และพระองค์คือพระผู้อภิบาลแห่งบัลลังก์อันยิ่งใหญ่) ส่วนหนึ่งของหะดีษที่บันทึกโดยมุสลิม (al-Nawawi, 1929 : 4/2090)

¹⁹⁷ (หากพวกเขาผินหลังให้ ก็จงกล่าวเถิด(มุหัมมัด) พระองค์อัลลอฮ์นั้นทรงเพียงพอสำหรับฉันไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ฉันมอบหมายต่อพระองค์และพระองค์คือพระผู้อภิบาลแห่งบัลลังก์อันยิ่งใหญ่)

ดังนั้นผู้ที่ไม่เอาใจใส่ต่อกำไรเช่นนี้ซึ่งถือว่าเป็นกำไรเชิงศาสนาและกำไรในโลกหน้า ทั้งๆที่ไม่ใช่เรื่องยากที่จะได้ ถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็นบุคคลที่ไม่เอาใจใส่ต่อศาสนา

และอีกอย่างเพราะอุละมาอบางท่าน กล่าวว่า ละหมาดรวมนั้นเป็นฟิรฎูกิฟายะฮฺ ซึ่งต้องทำสงครามกับผู้ทีละเลย และ เป็นการให้เกิดกับแนวคิดที่กล่าวว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ติดกับมัสยิดไม่อนุญาตให้ละหมาดนอกจากในมัสยิดโดยละหมาดรวมกัน¹⁹⁹

อุละมาอบางท่านเปรียบละหมาดญะมาอะฮฺกับน้ำจำนวนมากที่ตกขณะฝนลงในน้ำซึ่งจะไม่ทำให้น้ำเสียนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลง รส สี หรือ กลิ่น ต่างกับน้ำจำนวนน้อยซึ่งหากตกขณะฝนน้ำก็จะเสียถึงแม้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง รส สี หรือ กลิ่นก็ตาม เช่นกัน ัยฎอนจะมีอำนาจกับบุคคลที่ละหมาดคนเดียวต่างกับบุคคลที่ละหมาดญะมาอะฮฺ

เช่นกันบุคคลที่ละหมาดคนเดียวจะไม่ถูกบันทึกผลบุญนอกจากสิ่งที่เขา มีสมาธิเท่านั้นต่างจากละหมาดญะมาอะฮฺซึ่งจะถูกบันทึกผลบุญที่สมบูรณ์ถึงแม้จะขาดสมาธิ และละหมาดญะมาอะฮฺนั้นเป็นสายเชือกที่เราต้องยึดไว้ ดังที่อัลลอฮฺตะอาลาได้ตรัสว่า

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾

ความว่า “ และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮฺโดยพร้อมกันทั้งหมด ”²⁰⁰

ดังนั้นผู้ที่ละเลยละหมาดญะมาอะฮฺ ย่อมเป็นผู้ที่ลืมนต่อผลประโยชน์ทางศาสนาของเขาและเป็นคนที่ไม่เอาใจใส่ต่ออากิเราะฮฺ

บุคคลที่แสวงผลประโยชน์คุณา (โลกนี้) เขาจะไม่รู้สึกเหนื่อย จะไม่รู้สึกยากลำบาก ถึงแม้เขาจะไม่ได้นอนในกลางคืน และต้องตากแดดตอนกลางวันตราบแดดเขา ประสบความสำเร็จดังที่เขาต้องการถึงแม้จะน้อยนิด แน่นอนเขาจะลืมนต่อสิ่งที่ยากลำบาก และสิ่งที่ยากกลายเป็นง่ายเพราะเขาถือว่าเป็นผลกำไรที่ยิ่งใหญ่สำหรับเขา

¹⁹⁸ บทหะดีษคือ (( ))

ความว่า “ละหมาดญะมาอะฮฺ ประเสริฐกว่าละหมาดคนเดียวสิบเจ็ดชั้น” (al-Bukhari, n.d. : 645 , Muslim, 2002 : 650)

¹⁹⁹ หลักฐานคือหะดีษ (( ))

ความว่า “ ไม่มีละหมาดสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ติดกับมัสยิดนอกจากที่มัสยิด ” อัลอัจญ์ลุณียกกล่าวว่าโดยรวมแล้วหะดีษมาจากอะลี (al-Ajluni, 1988 :3073) หะดีษญะอะอีฟ (al-Sayuti, n.d. : 2/203, al-Albani, 1990 : 909 (6297))

²⁰⁰ (อาลิอิรอน : 103)

และบุคคลใดที่ไม่เอาใจใส่ต่อละหมาดญะมาอะฮ์ถือว่าเป็นมุนาฟิก นอกจากมีเหตุจำเป็นที่อนุญาตให้ ละทิ้งญะมาอะฮ์ได้อาจเป็นเพราะเหตุผลด้านศาสนาหรือด้านโลกก็ได้

อุละมาอ์บางท่านกล่าวว่า วาญิบ (หน้า 21) นำคนใดคนหนึ่งละหมาดญะมาอะฮ์ที่บ้านเพื่อให้พ้นจากบาป ตามทัศนะที่ว่าละหมาดญะมาอะฮ์นั้นวาญิบ หรือเพื่อพ้นจากมักรุธหรือเพื่อได้รับผลบุญญะมาอะฮ์ การญะมาอะฮ์จะมีผลโดยมีอีมามและมะมุหมหนึ่งคนถึงแม้จะกระทำกับ ลูก ภรรยา นางสนม หรือ คนใช้ ส่วนผลบุญของญะมาอะฮ์ขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้ละหมาดญะมาอะฮ์ซึ่งผลบุญจะถูกบันทึกตามจำนวนของผู้ร่วมละหมาดญะมาอะฮ์ ยิ่งประเสริฐกว่านั้นถ้าหากอีมามเป็นผู้ที่ดี และมีความดี

มีรายงานจากหลายหะดีษว่า “ ทุกก้าวที่ก้าวเท้าไปมัสยิดเพื่อละหมาดญะมาอะฮ์จะถูกบันทึกผลบุญที่ยิ่งใหญ่ กล่าวคือ ทุกก้าวจะถูกบันทึกสิบความดี และจะขจัดสิบความชั่ว และผู้ที่รอเวลาละหมาดหลังจากทำละหมาดแล้ว ณ อัลลอฮ์แล้วถือว่าเป็นความดีเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น เขาเสร็จละหมาดมัฆริบแล้วเขาก็ยังนั่งรอจนถึงเวลาละหมาดอิซาอ์ และผู้ที่รอเวลาละหมาดนั้น ณ อัลลอฮ์ แล้วถือว่าเป็นเหมือนผู้ที่ทำละหมาดนั่นเอง และผู้ที่ยังคงนั่งอยู่ในที่ละหมาดของเขาหลังทำละหมาดเสร็จแล้ว บรรดาอะลาอิกะฮ์จะขอกฎโทษและขอพรให้แก่เขากระทั่งเขาเสียน้ำละหมาดหรือเขาพูดเกี่ยวกับสิ่งที่ไร้ประโยชน์ ”²⁰¹

²⁰¹ บทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ หะดีษรายงานโดยอะบีซุรเราะฮ์เราะฮ์ เราะฎียัลลอฮ์ฮุอันฮุ เล่าว่า ท่านเราะฮ์สุลลอลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

))

:

((

ความว่า “ การละหมาดของบุคคลหนึ่งในลักษณะญะมาอะฮ์ (ที่มีมัสยิด) นั้นจะเพิ่มพูนผลบุญในละหมาดของเขาดีกว่า การละหมาดคนเดียวที่บ้านหรือที่ตลาดถึงยี่สิบเจ็ดศักดิ์ กล่าวคือ เมื่อคนหนึ่ง ในหมู่พวกเขาอบน้ำละหมาดให้หมดจดในการอบน้ำละหมาดต่อจากนั้นก็ไปมัสยิด เขาไม่ได้มุ่งสิ่งใดนอกจากละหมาด เขาจะไม่ได้ก้าวเดินใดๆ(อย่างสูญเปล่า) นอกจากศักดิ์จะถูกยกให้กับเขา และบันทึกขจัดความผิดหนึ่งออกจากเขาออกไปจนกระทั่งเขามัสยิด ครั้นเมื่อเขาได้เขามัสยิดไปแล้วอยู่ในสภาพของผู้ละหมาด โดยที่ละหมาดห่วงเหนียวเขาไว้ บรรดาอะลาอิกะฮ์ ต่างก็ขอความสันติสุขให้กับคนหนึ่ง ในหมู่พวกท่าน (ที่ปฏิบัติได้เช่นนั้น) ทรายที่เขายังประจำอยู่ในที่นั้นของเขาซึ่งเขาละหมาดในที่นั้น และอะลาอิกะฮ์ ต่างกล่าว โอ้อัลลอฮ์ ขอได้โปรดเมตตาเข้าด้วยเถิด โอ้อัลลอฮ์

และส่วนหนึ่งจากสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่งคือนั่งในแถวแรก²⁰² ให้เต็มและให้ตรง²⁰³ เพราะมีความประเสริฐที่ยิ่งใหญ่

การญะมาอะฮ์ที่ให้กระทำเป็นอย่างยิ่งคือญะมาอะฮ์ของละหมาดญุมอะฮ์ เพราะเป็นญะมาอะฮ์ที่วาญิบนี้ ร่องลงมาก็ญะมาอะฮ์ของละหมาดศุบหุ และอิซาอู²⁰⁴ ร่องลงมาญะมาอะฮ์ ของอัศร ชุศร และมัฆริบ ตามลำดับ

ขอได้โปรดคอยให้เขาเถิด โอ้อัลลอฮ์ ขอได้โปรดรับสารภาพผิดของเขาด้วยเถิด トラบที่เขายังไม่ถูกรบกวาน(และ) トラบที่เขายังไม่ได้พูด” (al-Bukhari, n.d.:176, 477,647,2119,3229)

202 หลักฐานคือ **หะดีษ**

(( ))
 ความว่า “แถว(ละหมาด) ของคนผู้ชายที่ดีที่สุดคือ แถวแรก และแถวแถวที่ดีที่สุดคือแถวสุดท้าย และแถว (ละหมาด) ของคนผู้หญิงที่ดีที่สุดคือ แถวสุดท้าย และแถวที่แถวที่สุดของพวกนางคือแถวแรก” (Muslim, 2002 : 440)

203 หลักฐานคือ **หะดีษ**รายงานโดย อะบี มัสอูด เล่าว่า

: ❀
 : ((
 ความว่า “ก่อนเริ่มละหมาดท่านเราะสูลุลลอฮ์ ได้ตะไห่ลั่นพลางกล่าวว่า จงจัดแถวให้ตรงอย่าให้คดเคี้ยว เพราะแถวที่ไม่ตรงอาจทำให้จิตใจของพวกท่านแตกแยกผู้ใหญ่ที่ชาญฉลาดและปราดเปรื่องควรขึ้นถัดจากฉัน(ทางด้านหลัง) ต่อไปก็แถวถัดไปและต่อๆไป เขาเล่าว่า อุมู มัสอูดกล่าวว่า พวกท่านในวันนี้มีความแตกแยกกันมากที่สุด” (Muslim, 2002 : 432)

และหะดีษรายงานโดย อะนัส บิน มาลิก เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ❀ กล่าวว่

(( ))
 ความว่า “ พวกท่านจงจัดแถวของพวกท่านให้ตรง เพราะแถวที่ตรงนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ละหมาดสมบูรณ์” (Muslim, 2002 : 433)

และหะดีษ

(( ))
 ความว่า “ พวกท่านจงจัดแถว (ละหมาด) ให้ตรง เพราะแท้จริง พวกท่านกำลังเข้าแถวพร้อมกับแถวของมะลาอิกะฮ์ พวกท่านจงให้ไหล่ตรงกัน พวกท่านจงอุดช่องว่างให้เต็ม พวกท่านจงอ่อนโยนกับมือของมวลพี่น้อง (ที่รวมแถวละหมาด) พวกท่านอย่าปล่อยให้ช่องว่างไว้สำหรับมารร้าย และบุคคลใดเขาต่อแถว อัลลอฮ์ก็จักต่อเขา (โดยประทานความโปรดปรานแก่เขา) และบุคคลใดตัดแถว อัลลอฮ์ก็จักตัดเขา(ไม่ให้กุศลและความโปรดปราน)” หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albani, 1988 :1/260)

204 หลักฐานคือ **หะดีษ**รายงานโดยอับดุลเราะฮ์มาน บินอะบีอัมเราะฮ์ เล่าว่า

4.21 การละหมาดญุมอะฮ์

ในเมื่อเราทราบถึงผลร้ายของผู้ละทิ้งญุมอะฮ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ละทิ้งญุมอะฮ์ ซึ่งถูกสั่งให้เผาบ้าน เป็นต้น²⁰⁵

4.22 โทษของผู้ไม่ทำการละหมาดญุมอะฮ์

สิ่งที่น่ารังเกียจยิ่งคือผู้ที่ละทิ้งญุมอะฮ์ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของฟิรฎอฮ์ โดยเห็นพ้องต้องกันของอุละมาฮ์ส่วนใหญ่ ว่า หารอมและบาปสำหรับผู้ละทิ้งญุมอะฮ์ เพราะท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า“ผู้ใดที่สามละหมาดวันศุกร์ โดยไม่มีอุปสรรคใดๆ อัลลอฮ์จะปิดผนึกหัวใจของเขาเสีย”²⁰⁶

:

)): ﷺ

((

ความว่า “อูษมาน บินอัฟฟาน ได้เข้ามาในมัสยิดหลังละหมาดมักริบแล้วเขานั่งอยู่คนเดียว ฉันจึงเข้าไปนั่งคู่กับเขา เขากล่าวว่า โอ้ผู้เป็นหลาน ฉันเคยได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า บุคคลใดละหมาดอิซาอฺโดยญุมอะฮ์เขานั้นประหนึ่งละหมาดสุนัตครั้งคืน และบุคคลใดละหมาดศุบหฺโดยญุมอะฮ์เขานั้นประหนึ่งละหมาดสุนัตทั้งคืน” (Muslim, 2002 : 656)

²⁰⁵ หลักฐานคือ หะดีษ ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ฉันเคยคิดที่จะใช้ให้บรุษหนึ่งร่วมละหมาดกับผู้คนที่ทั้งหลาย หลังจากนั้นฉัน(ก็คิดที่จะ)เผาบ้านของบรุษอื่นๆที่ทอดทิ้งการละหมาดวันศุกร์” (Muslim, 2002 : 652)

²⁰⁶ บันทึกลงโดย (Ahmad, n.d.: 3/424 , Abu Dawud, 1988 : 1052 , al-Nasai, : 1368)

ในบันทึกอะบิดาวูด (( )) หะดีษเศาะหีหฺ (al-Sayuti, n.d. :

2/168) และในบันทึกติรมิซียฺ (( ))

ความว่า “บุคคลใดที่สามวันศุกร์ เพราะความดูแลตนเอง(เห็นเป็นเรื่องไม่สำคัญ) แน่นอนอัลลอฮ์ จะประทับไว้บนจิตใจของเขา(จนมืดบอด)” ติรมิซียฺกล่าวว่าหะดีษหะสัน (al-Tirmizi, 1987:500, al-Baghawi, 1992:1048)

ลัยดินา अबดุลลอฮฺ บิน अबباس²⁰⁷ ถูกถามถึงผู้ชายคนหนึ่งทีละหมาดใน กลางคืนและถือศีลอดตอนกลางวันแต่เขามิได้ทำละหมาดญุมอะฮฺและญุมอะฮฺ แล้วท่าน ตอบว่า เขาตกนรก และท่านนบี ﷺ ได้กล่าวอีกว่า

(( ))

ความว่า “ผู้ใดทีละหมาดญุมอะฮฺสามครั้ง โดยไม่มีอุปสรรคใดๆ ถือว่าเขาได้ละทิ้งอิสลามเสียแล้ว”²⁰⁸

4.23 ความประเสริฐของวันศุกร์

จงรู้เถิดว่าวันศุกร์นั้นเป็นวันประเสริฐยิ่ง ณ อัลลอฮฺ เพราะเป็นประมุขแห่งวัน ทั้งหลาย ในวันศุกร์อาดัมอะลัยฮิสลามถูกสร้างขึ้น และในวันศุกร์วันกิยามะฮฺจะอุบัติขึ้น²⁰⁹

อีกรายงานหนึ่งกล่าวว่า วันที่ดีที่สุดที่ตะวันโผล่ขึ้นมาคือวันศุกร์ อัลลอฮฺ ทรงอภัยโทษแก่คนจากไฟนรก ผู้ใดเสียชีวิตในวันศุกร์จะถูกบันทึกเท่ากับผลบุญของชะฮีด และจะพ้นจากการทดสอบในกุบูร²¹⁰ และสุนัตเศาะละวัตนบีในวันและคืนวันศุกร์ให้มาก²¹¹ อ่านสุเราะฮ์ศุฟ²¹² อาบน้ำโดยเนียฮฺสุนัตญุมอะฮฺ²¹³ ไปละหมาดญุมอะฮฺแต่เช้าๆ²¹⁴

²⁰⁷ अबดุลลอฮฺ บิน अबباس บิน अबดุลมฏฏอลิบ บิน ฮาซิม บิน अबดุลมะนาฟ บิน กุศอญ อะบดุลอับบาซ อัลฮาซิมีย์ลูกพี่ลูกน้องของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ท่านเป็นผู้รอบรู้ ผู้อธิบายอัลกุรอานที่ยอดเยี่ยม หนึ่งในจำนวนผู้บันทึกและจดจำแบบอย่างคำสอนของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ และถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง ท่านเป็นผู้นำหัจญ์ตามคำสั่งของเคาะลีฟะฮฺอุมัยมาน บินอับฟาน ในปี ฮ.ศ. 35 ท่านเสียชีวิต ณ เมืองกูอ็อฟ ในปี ฮ.ศ. 68 ขณะที่มีอายุได้ 72 ปี (Ibn Kathir, 1988 : 8/298 - 309)

²⁰⁸ (al-Baihaqi, n.d.: 3006) หนึ่งเศาะฮ์ฮ์ (al-Albani, 1992 :2/112)

²⁰⁹ หลักฐานคือ หนึ่งเศาะฮ์ฮ์โดย อะบีฮุร็อยเราะฮฺ เราะฎีฮัลลอฮฺฮูอันฮู เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “วันที่ดีที่สุดที่ดวงอาทิตย์โผล่ขึ้นมา นั่นคือวันศุกร์วันนี้เป็นวันที่นบีอาดัมถูกสร้าง และเป็นวันที่นบีอาดัมถูกนำเข้าสู่สวรรค์อีกทั้งนำออกจากสวรรค์ และวันกิยามะฮฺจะไม่เกิดนอกจากวันศุกร์”

(Muslim, 2002 : 854)

²¹⁰ บทหนึ่งเศาะฮ์ฮ์โดย อิบนิอุมร์ เราะฎีฮัลลอฮฺฮูอันฮูมา ท่านนเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ผู้ใดเสียชีวิตในวันศุกร์หรือคืนของวันศุกร์ เขาผู้นั้นจะพ้นจากการทดสอบในกุบูร”

- (al-Tirmizi, 1987 : 1074) อัลสะยูฎีย์กล่าวว่า หะดีษหะสัน (al-Sayuti, n.d. : 2/153)
- 211 หลักฐานคือ หะดีษ ท่านนเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า
 ((
 ))
 ความว่า “ความจริงวันที่ประเสริฐที่สุดของพวกท่านคือ วันศุกร์ ดังนั้นท่านทั้งหลายจงเสาะหาละวัตต์ต่อ
 กันมากๆในวันนั้น เพราะการเสาะหาละวัตต์ของพวกท่านจะถูกนำเสนอไปยังฉัน” (Abu Dawud, 1988 :
 1047) หะดีษหะสัน (al-Sayuti, n.d. : 1/99)
- 212 หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอะบีสะอีด อัลคุดรี เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ท่านนเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า
 ((
 ))
 ความว่า “ผู้ใดอ่านซูเราะฮ์ อัลกัซฟ ในวันศุกร์ รัศมีจะให้ความสว่างแก่เขาต่อสิ่งที่อยู่ระหว่าง
 สองขมอ์ดนั้น” อัลสะยูฎีย์กล่าวว่าหะดีษเศาะหิ์หะบันทีกโดยอัลบัยฮะกี (al-Sayuti, n.d. : 2/178)
- 213 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดย อิบนิอุมร์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุมา ท่านนเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า
 ((
 ))
 ความว่า “เมื่อคนใดในพวกท่านจะมาวันศุกร์ให้เขาจงอาบน้ำเถิด” (al-Bukhari, n.d. : 877, Muslim,
 2002 : 844)
 หะดีษ ((
 ))
 ความว่า “ผู้ใดอาบน้ำละหมาดในวันศุกร์ ถือว่าเขาทำตามสุนนะฮ์แล้วและเป็นสุนนะฮ์ที่ดี และผู้ใดได้
 อาบน้ำ การอาบน้ำย่อมประเสริฐกว่า” (al-Tirmizi, 1987 : 497) ตริมีีย์กล่าวว่าหะดีษหะสัน
 และหะดีษที่รายงานโดย สัลมาน อัลฟาริสี เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า
 ))
 ((
 ความว่า “ไม่มีผู้ใดที่อาบน้ำในวันศุกร์และทำความสะอาดที่เขามีความสามารถ และใส่ น้ำมันจาก
 น้ำมันของเขา หรือใส่เครื่องหอมที่บ้านของเขา แล้วเขาก็ออกไป โดยเขาไม่ได้ทำให้เกิดความแตกห่าง
 ระหว่างคนสองคน หลังจากนั้นเขาได้ละหมาดตามที่ที่ถูกบันทึกแก่เขา จากนั้นเขาตั้งใจฟังเมื่ออิมามพูด
 นอกจากเขาจะได้รับการอภัยโทษที่เกิดขึ้นระหว่างเขากับอีกวันศุกร์หนึ่ง” (al-Bukhari, n.d. : 883)
- 214 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอะบิสุรอยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุว่า ท่านนเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า
 ))
 ((
 ความว่า “ผู้ใดอาบน้ำในวันศุกร์เหมือนอาบน้ำของคนญิบ แล้วไปแต่เช้า ก็เท่ากับได้ทำทานด้วยอุฐ
 หนึ่งตัว ผู้ใดได้ไปในชั่วโมงที่สอง ก็เท่ากับได้ทำทานด้วยวัวหนึ่งตัว ผู้ใดได้ไปในชั่วโมงที่สาม ก็
 เท่ากับได้ทำทานด้วยแกะมีเขาหนึ่งตัว ผู้ใดได้ไปในชั่วโมงที่สี่ ก็เท่ากับได้ทำทานด้วยไก่อหนึ่งตัว ผู้ใด

และตั้งใจฟังคุณบะฮะ²¹⁵ และส่วนหนึ่งของบิโคอะฮะ²¹⁶ คือ ละหมาดญุมอะฮะสายเพราะรอชาวเมืองและผู้ที่มีภารกิจซึ่งเป็นผู้ที่วาญิบญุมอะฮะ

4.24 หน้าที่ของผู้นำต่อผู้ไม่ละหมาดญุมอะฮะ

ผู้นำจะต้องเข้มงวดต่อผู้ที่วาญิบญุมอะฮะและจะต้องกับผู้ทีละเลยญุมอะฮะ ซึ่ง เป็นหน้าที่ของผู้นำที่ไม่สามารถจะละเลยได้ เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ (หน้า 22) ของศาสนา หากผู้นำไม่เอาใจใส่ต่อเขาเหล่านั้น เขาจะต้องรับบาปเพราะละเลยต่อหน้าที่ คือการสั่งในสิ่งที่ดีและห้ามปรามในสิ่งที่ชั่ว

4.25 ขอบเขตที่ถือว่าได้รับญุมอะฮะ

การที่จะถือว่าได้ญุมอะฮะนั้นจะต้องได้รับอย่างน้อยหนึ่งเราะกะอะฮะพร้อมกับอิมาม²¹⁷ เช่น ผู้มีสบูกจะต้องทันกับอิมามในรุกอูของเราะกะอะฮะที่สองพร้อมฎะอ์มะนิยะฮะ

ได้ไปในชั่วโมงที่ห้า ก็เท่ากับได้ทำทานด้วยไขหนึ่งฟอง และเมื่ออิมามได้ออกมา มวลมะลาอิกะฮะก็จะมาชุมนุมกันรับฟังยิกิร (คำตักเตือนสั่งสอน)” (al-Bukhari, n.d. : 881 , Muslim, 2002 : 850)

215 หลักฐานคือ อดีษรายงานโดย อะบีสูรอยเราะฮะ ว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “เมื่อท่านกล่าวแก่เพื่อนของท่านในวันศุกร์ จงฟัง ขณะที่อิมามกำลังแสดงธรรมคุณบะฮะ ถือว่าท่านได้กระทำการที่ก่อให้เกิดความสูญเปล่า” (al-Bukhari n.d. : 934 , Muslim 2002 : 851)

และในบันทึกอะบูดาวูดจากอะลี ว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “และผู้ใดได้กระทำการที่ก่อให้เกิดความสูญเปล่าขึ้น เขาก็จะไม่ได้สิ่งใดเลยจากญุมอะฮะของเขา” (Abu Dawud, 1988 : 1051)

216 บิโคอะฮะ คือ สิ่งใหม่ๆที่ไม่มีอยู่ในแบบอย่างและคำสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ โดยเฉพาะในเรื่องของการปฏิบัติศาสนกิจ (al-Jurjani, 1992 : 62)

217 หลักฐานคืออดีษรายงานว่าโดย อะบีสูรอยเราะฮะ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “บุคคลใดละหมาดทันกับอิมามเพียงหนึ่งเราะกะอะฮ์ถือว่าเขาละหมาดทันตามอิมามอย่างสมบูรณ์” (Muslim, 2002 : 6007)

จึงจะได้ญุมอะฮ์ และเขาก็ต้องเพิ่มอีกหนึ่งเราะกะอะฮ์พร้อมกับสุนัตให้อ่านเสียงดัง²¹⁸

หากเขาทันกับอิมามหลังจากรุกัวะของเราะกะอะฮ์ที่สอง เช่น ทันในขณะที่อิมามเอียะติคาลหรือสุญูดของเราะกะอะฮ์ที่สอง หรือในตะชะฮ์ฮุด เขาก็จะไม่ได้รับญุมอะฮ์ และเขาวาญิบดำเนินละหมาดสี่เราะกะอะฮ์เป็นซุฮ์ โดยให้อ่านเสียงค่อย ซึ่งเขาจะต้องตามอิมามจนกว่าอิมามจะให้สะลาม²¹⁹

และได้รับญุมอะฮ์สำหรับผู้สวูกที่ต่อกับผู้ที่ได้รับหนึ่งเราะกะอะฮ์กับอิมามญุมอะฮ์ซึ่งทันกับอิมามในเราะกะอะฮ์ที่สอง หรือทันกับอิมามในรุกูอ์ของเราะกะอะฮ์ที่สองพร้อมญะมะอะฮ์นิยะฮ์ ผู้ที่ตามคนดังกล่าวก็จะได้รับญุมอะฮ์เช่นกัน²²⁰

4.26 เงื่อนไขของการละหมาดญุมอะฮ์

เงื่อนไขของละหมาดญุมอะฮ์ที่ใช้ได้นั้นคือ

1-ละหมาดรวม²²¹

2-ผู้ละหมาดจะต้องมีอย่างน้อยจำนวนสี่สิบคนที่สมบูรณ์²²² คือ

²¹⁸ (al-Nawawi, n.d. 3/555 - 556 , al-Jaziri, 2004 : 1/314)

²¹⁹ (al-Nawawi, n.d. 3/555- 556 , al-Jaziri, 2004 : 1/314)

²²⁰ เป็นทัศนะหนึ่งของอุละมาอ์สายสำนักชาฟีอี เนื่องจากโดยหลักแล้วเงื่อนไขเกี่ยวกับจำนวนยังมีอยู่ และการละหมาดของมัสวูกคนที่สองก็เหมือนกับการละหมาดของมัสวูกคนที่หนึ่ง เมื่อละหมาดของมัสวูกคนที่หนึ่งใช้ได้ละหมาดของมัสวูกคนที่สองและคนที่สาม เป็นต้น ก็ใช้ได้เช่นกัน (al-Saiyid al-Bakri, n.d. :2/56 , Daud bin Abdullah, n.d.: 1/219)

²²¹ หลักฐาน คือ หะดีษ

((:))

ความว่า “ญุมอะฮ์ เป็นสิทธิที่จำเป็นเหนือมุสลิมทุกคนในการทำรวมกันเป็นญะมาอะฮ์ ยกเว้นสี่คนคือ ทาสที่ถูกปกครอง หรือผู้หญิง หรือเด็ก หรือผู้ป่วย” (Abu Dawud, 1988 : 1067) อัลสะยูฎีกกล่าวว่า หะดีษหะสัน (al-Sayuti, n.d. : 1/145) สวานอัลบานี กล่าวว่าหะดีษเศาะหีห (al-Albani, 1988 :1/597)

²²² หลักฐานที่จะต้องมิจำนวนสี่สิบคน คือรายงานจากกะอับ บินมาลิก เราะฎีอัลลอฮ์ฮุอันฮ์ ว่า

ความว่า “บุคคลแรกที่เรียกชุมนุมพวกเขาเพื่อทำญุมอะฮ์คือ อัซอัด บิน ซุรอเราะฮ์ และพวกเขาในวันนั้นมีสี่สิบคน” (Abu Dawud, 1988 : 1069) หะดีษหะสัน (al-Albani, 1985 :3/66-67 (600))

ผู้ที่มีสติสัมปชัญญะ บรรลุศาสนภาวะ²²³ มีเสรีภาพโดยสมบูรณ์ และเป็นผู้ที่อาศัยประจำถิ่น²²⁴ ส่วนเงื่อนไขของผู้ละหมาดจำนวนสี่สิบคนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ละหมาดของตัวเองใช้ได้ ถ้าหากในจำนวนสี่สิบคนนั้นมีบุคคลที่ละหมาดตัวเองใช้ไม่ได้ เช่นบางคนไม่สามารถอ่านฟาติหะฮ์ได้ อาจเป็นเพราะไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะบางตัวได้ และมีได้ศึกษา ละหมาดของเขาก็ใช้ไม่ได้²²⁵ หรือเป็นบุคคลที่อุมมี²²⁶ และมีได้เป็นผู้ที่พยายามศึกษา ละหมาดของเขาก็ใช้ไม่ได้และไม่สามารถจะนับตัวเขาในจำนวนสี่สิบคนอีกด้วย ซึ่งเป็นความเห็นพ้องต้องกันระหว่างชัยคอบนุหะญ์²²⁷ และชัยครอมลีย์²²⁸ แต่ถ้าหากเขาพยายามศึกษาแล้ว แต่ก็ยังอ่านมิได้ ละหมาดของเขาก็ใช้ได้²²⁹

²²³ หลักฐานที่จะต้องเป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะ และบรรลุศาสนภาวะคือ หะดีษรายงานโดย อะลี เราะฎีซัลลอฮุอันฮุ ว่าท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

((:))

ความว่า “ปากกาได้ถูกยกออกจากสามคนคือ คนหลับจนกว่าจะตื่น เด็กจนกว่าจะบรรลุศาสนภาวะ และคนบ้าจนกว่าจะหาย” (Abu Dawud, 1988 : 4403) หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Sayuti, n.d : 2/24 ,al-Albani, 1985 :2/4 (297))

²²⁴ หลักฐานจะต้องมีเสรีภาพโดยสมบูรณ์ และเป็นผู้ที่อาศัยประจำถิ่น คือ หะดีษรายงานโดย ญาบิร เราะฎีซัลลอฮุอันฮุ ว่าจากท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ผู้ใดที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และวันอากิเราะฮ์ ให้เขาจงทำญุมอะฮ์ ยกเว้นผู้หญิง ผู้เดินทาง ทาส และผู้ป่วย” (al-Darulqutni, 2/3) หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Albani, 1985 :3/52-58 (592))

²²⁵ (Daud bin Abdullah, n.d.:1/204, al-Banjari, n.d.: 2/46 , al-Bajuri, n.d.:1/215)

²²⁶ ผู้ไม่รู้หนังสือ ผู้อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ (al-Banjari, n.d.: 2/46)

²²⁷ ชัยคอบนุหะญ์คือ อหมัด บิน มุหัมมัด อัลฮัยตะมีย์ ท่านเป็นอุละมาอ์ที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่ง ซึ่งสังกัดมัซฮับชาฟีอีย์ ท่านเกิดเมื่อปี ฮ.ศ. 909 และเสียชีวิต ในปีฮ.ศ. 984 ท่านมีผลงานทางวิชาการเป็นหนังสือหลายเล่ม เช่น คูหะฟะฮ์ อัลมุหตาญ ชัรหุอัลอิรบะฮีน อัลนะวาวิยะฮ์ เป็นต้น (Khairuddin al-Zirikli, 1999 : 1/234)

²²⁸ ชัยครอมลีย์คือมุหัมมัด บิน อหมัด อัลรอมลีย์ ท่านเกิด ณ เมืองอัลรอมละฮ์ ประเทศอียิปต์ เมื่อปี ฮ.ศ. 919 และเสียชีวิต ในปี ฮ.ศ. 1004 เนื่องจากท่านมีความเชี่ยวชาญทางด้านฟิกฮ์ ท่านจึงได้รับฉายาว่า “อชชาฟีอีย์ อัลเศาะฆีร์” ซึ่งความว่า อหามัซซาฟีอีย์น้อย ท่านมีผลงานทางวิชาการเป็นหนังสือหลายเล่มด้วยกัน อาทิ เช่น นิฮายะฮ์อัลมุหตาญ อุมดะฮ์อัลอโรบิหฺ เป็นต้น (Khairuddin al-Zirikli, 1999 : 2/226)

²²⁹ (Daud bin Abdullah, n.d.: 1/204 , al-Banjari, n.d. : 2/46 , al-Bajuri, n.d. 1/215)

ชัยครอมลียกักล่าวว่ สามารถจะนับเขาเหล่านั้นในจำนวนสี่สิบคนได้หาก คอฎิบและอิมามเป็นผู้ที่อ่านได้ถูกต้อง ทั้งฟาติหะฮะและบทอ่านอื่นๆที่วาญิบ เช่น ตะฮียะฮุ ตักบีเราะฮุ อัลอิหรอหม เป็นต้น

ชัยคุอิบนูหะญัวร์กล่าวว่า ละหมาดญุมอะฮุไม่เศาะหุหากนับครบสี่สิบด้วย อุมมีย์และผู้ที่ไม่สามารถอ่านบทอ่านที่วาญิบได้ถึงแม้เขาเหล่านั้นมิได้เป็นอิมามและคอฎิบก็ตาม

และสามารถจะนับรวมกับผู้ที่ถือว่า การกระทำของญุมอะฮุทั้งหมดเป็นวาญิบ ซึ่งครอบคลุม องค์ประกอบ เงื่อนไข และสุนัต หรือถือว่า ส่วนหนึ่งวาญิบ และอีกส่วนหนึ่ง สุนัตโดยมิได้แยกแยะระหว่างทั้งสองที่อาจถือสิ่งทีวาญิบเป็นสุนัตและสิ่งทีสุนัตเป็นวาญิบ ซึ่งเป็นความเห็นพ้องต้องกันระหว่างชัยคทั้งสอง²³⁰

4.27 การละหมาดชุฮูร หลังจากละหมาดญุมอะฮุ

เมื่อครบเงื่อนไขของญุมอะฮุแล้ว ญุมอะฮุก็ใช้ได้ ในเมื่อญุมอะฮุใช้ได้แล้วก็ ห้ามละหมาดชุฮูรหลังจากญุมอะฮุอีก เพราะละหมาดญุมอะฮุนั้นแทนทีละหมาดชุฮูร ซึ่งมีได้ สั้งให้ละหมาดสองฟัรฎูในเวลาเดียวกัน จึงห้ามกระทำเช่นนั้นหากกระทำถือว่าบาป เพราะ การกระทำเช่นนั้นไม่เคยปรากฏในสมัยท่านนบี ﷺ สมัยคุละฟะฮุ อัลรอชิดีน²³¹ มุตะกะเคาะดิมิน และมุฮักคิรีน จากผู้รู้ทั้งหลาย และไม่เคยปรากฏในเมืองที่ยึดเป็นตัวอย่างได้ เช่น มัคกะฮุ และมะดีนะฮุ ส่วนทีเกิดขึ้นในประเทศอิยิปต์นั้น (ละหมาดญุมอะฮุแล้วตามด้วยละหมาดชุฮูร)

²³⁰ ชัยคุอิบนูหะญัวร์และชัยครอมลียกั

²³¹ คุละฟะฮุ เป็นพหูพจน์ของคำว่า เคาะลีฟะฮุ โดยภาษาแล้วหมายถึง “ตัวแทน” “ผู้มีอำนาจ” และเมื่อนำมาใช้ในทางการเมืองคำว่า เคาะลีฟะฮุ จะหมายถึงการปกครองที่มีประมุขหรือหัวหน้ารัฐบาลเป็นตัวแทนในการใช้กฎหมายของอัลลอฮุ ในแผ่นดินเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ของพระองค์ กฎหมายอิสลามให้อำนาจ เคาะลีฟะฮุ แต่เพียงผู้เดียวในการประกาศญิฮาด (สงครามต่อต้านการรุกรานประชาคมมุสลิม) สอนคำว่า “สมัยคุละฟะฮุ อัลรอชิดีน” จะหมายถึงสมัยการปกครองของท่าน เคาะลีฟะฮุทั้งสี่ คือ เคาะลีฟะฮุอบูบักร์ เคาะลีฟะฮุอุมร์ เคาะลีฟะฮุอุษมาน และเคาะลีฟะฮุอะลี ถึงแม้จะพ้นยุคเคาะลีฟะฮุทั้งสี่แล้วก็ตาม แผ่นดินอิสลามก็ยังคงใช้คำว่า เคาะลีฟะฮุ สำหรับผู้ปกครองต่อมาอีกเป็นเวลานาน (Ibn Khuldum, n.d.: 210211, บรรจง บินกาชัน, 2547:28-29)

ก็เพราะมีการทำมูฮอฎหลายๆที่ และในประเทศอียิปต์ มีหลายมัซฮับ²³² เช่น ชาฟีอี²³³ หนะนะฟี²³⁴ และมาลิกี²³⁵ ยิ่งกว่านั้นมีจำนวนผู้คนมาก ซึ่งไม่พอที่จะรวมตัวกันในหนึ่งที่สองที่ และสามที่ในเวลาเดียวกัน

ตามมัซฮับหนะนะฟี สามารถกระทำมูฮอฎหลายๆแห่งในเมืองเดียวกันหรือ

²³² มัซฮับ คือ แนวความคิดในการตีความบทบัญญัติแห่งกรอานและหะดีษของปราชญ์ผู้ทรงความรู้คนสำคัญๆ ของโลกมุสลิมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการยึดถือและปฏิบัติตาม (บรรจง บินกาซัน, 2547:103-104)

²³³ มัซฮับชาฟีอี เป็มัซฮับของท่านอิมามชาฟีอี อะบูอับดุลลอฮ์ มุหัมมัด บิน อิดริส เป็นคนอาหรับเผ่ากูเรซและเป็นเชื้อสายของตระกูลฮาซิมซึ่งเป็นตระกูลของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เกิดที่เมืองฆ็อซซะฮุ ประเทศลิเบียในปี ฮ.ศ. 150 และเสียชีวิตในเมืองไคโรประเทศอียิปต์ ใน ฮ.ศ. 204 (ประมาณ ค.ศ. 820) ท่านศึกษาคำสอนของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ และนิติศาสตร์อิสลามในเมืองมักกะฮุ จากผู้ทรงความรู้หลายคนตั้งแต่วัยเด็กและสามารถท่องจำหนังสือ “อัลมูวัฎฎะฮุ” ของท่านอิมามมาลิก เมื่ออายุได้ประมาณ 20 ปี ท่านได้เดินทางไปยังเมืองมะดีนะฮุ เพื่อพบอิมามมาลิกและอยู่กับท่านจนกระทั่งอิมามมาลิกเสียชีวิต หลังจากนั้นท่านก็ได้เดินทางไปหาความรู้ที่เมืองยะมันหรือเยเมนในปัจจุบัน หนังสือเล่มสำคัญที่ท่านได้ริเริ่มคือ อุลูลุฟีกะฮุ (รากฐานนิติศาสตร์อิสลาม) ซึ่งถือเป็นงานชิ้นสำคัญทางด้านวิชาการอิสลามไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษามาจนถึงทุกวันนี้ แนวความคิดของท่านเป็นที่ยึดถือปฏิบัติกันในอารเบียตอนใต้ อียิปต์ และหลายประเทศในเอเชียอาคเนย์ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย เป็นต้น (al-Sayis, n.d. : 103-106 ,บรรจง บินกาซัน, 2547: 35 -36)

²³⁴ มัซฮับหนะนะฟี เป็มัซฮับของท่านอิมามอะบูหะนีฟะฮุ อัลนุมาน บิน ยาบิต เป็นนักกฎหมายอิสลามคนสำคัญของโลกมุสลิม ท่านเกิดที่เมืองบั้นคาด(หรือแบกแดด) ใน ฮ.ศ. 80 และเสียชีวิตในฮ.ศ. 150 ท่านเป็นผู้มีอิทธิพลทางด้านความคิดในการตีความกฎหมายอิสลามเป็นอย่างมากปัจจุบันแนวความคิดของท่านเป็นที่ยึดถือปฏิบัติในปากีสถาน อินเดีย อิรัก ตุรกีและอียิปต์ตอนล่าง (al-Sayis, n.d. : 91-94, บรรจง บินกาซัน, 2547:161-162)

²³⁵ มัซฮับมาลิกี เป็มัซฮับของท่านอิมามมาลิก บิน อะนัส บิน มาลิก บิน อะบิอะมีร์ บิน อัมร์ บิน อัลฮาริษ ท่านเกิดในปี ฮ.ศ. 95 ที่นครมะดีนะฮุ และเสียชีวิตที่นั่นในปี ฮ.ศ. 179 ตรงกับปี ค.ศ. 801 ท่านเป็นครูของอิมามชาฟีอี ท่านเป็นผู้ทรงความรู้ทางด้านหะดีษคนหนึ่งของโลกมุสลิม ผลงานชิ้นสำคัญของท่านคือหนังสือรวบรวมรายงานหะดีษและการอธิบายความหมายของท่านที่มีชื่อว่า “อัลมูวัฎฎะฮุ” ซึ่งเป็นหนึ่งในตำราหะดีษทั้งหกที่โลกมุสลิมยกย่องให้เป็นหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้และแนวทางของท่านได้กลายเป็นมัซฮับในเวลาต่อมาซึ่งเป็นที่ยึดถือและปฏิบัติกันในทางตอนเหนือและทางตะวันตกของอัฟริกาและในตอนเหนือของอียิปต์ (al-Sayis, n.d.: 97-101,บรรจง บินกาซัน, 2547:109-110)

ในสวนเดียวกัน ถึงแม้จำนวนคนไม่มากก็ตาม²³⁶ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ยึดถือมัฆฮับชาฟีอีก็จะละหมาดซุฮฺหลังจากละหมาดญุมอะฮฺ เพราะตามมัฆฮับชาฟีอีการทำญุมอะฮฺหลายๆแห่งในที่เดียวกัน (หน้า 23) โดยไม่จำเป็นนั้นถือว่าใช้ไม่ได้และเป็นการให้เกียรติที่คนที่ไม่สามารถทำญุมอะฮฺหลายๆแห่งในเมืองเดียวกันโดยเด็ดขาด²³⁷

4.28 การละหมาดญุมอะฮฺหลาย ๆ กลุ่มในที่เดียวกัน

การทำญุมอะฮฺหลายๆแห่งในเมืองเดียวกันหรือในสวนเดียวกันก็จะไม่ออกจากสองกรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง กระทำเพราะจำเป็นเนื่องจากจำนวนคนมาก ก็อนุญาตให้กระทำได้ที่จำเป็นตามทัศนะที่มูตะมัดญุมอะฮฺทั้งหมดใช้ได้ ทั้งที่ทำก่อน หลัง หรือพร้อมกัน แต่สุดสำหรับกลุ่มที่กระทำที่หลังและพร้อมกันทำตามด้วยซุฮฺ เพื่อให้เกียรติต่อทัศนะที่ว่าไม่สามารถทำญุมอะฮฺหลายแห่งในเมืองเดียวกันโดยเด็ดขาด ส่วนกลุ่มที่กระทำก่อน ห้ามกระทำซุฮฺหลังจากญุมอะฮฺโดยเด็ดขาด เพราะญุมอะฮฺของเขาใช้ได้โดยไม่มีข้อโต้แย้ง จึงไม่เศาะละหมาดซุฮฺหลังญุมอะฮฺที่เศาะโดยเห็นพ้องต้องกันของอุละมาอ์²³⁸

หากเราอ้างว่า เราละหมาดซุฮฺหลังจากญุมอะฮฺ ทั้งๆที่จำนวนครบตามเงื่อนไขเนื่องจากมีบางคนไม่ทราบองค์ประกอบของละหมาด และอีกส่วนอ่านฟาติหะฮฺไม่ถูกเป็นการอิหฺยาอฺในการทำอิบาดะฮฺ การกระทำเช่นนี้ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากจำนวนนั้นเป็นที่ยอมรับและใช้ได้แล้ว ดังนั้นญุมอะฮฺจึงไม่เศาะหากกระทำทั้งๆที่ยังสงสัยต่อจำนวนอยู่ กรณีเช่นนี้ห้ามทำญุมอะฮฺและไม่เศาะอีกด้วย และวาญิบละหมาดซุฮฺหลังจากทำญุมอะฮฺ

กรณีที่สอง หากบางคนกล่าวว่า เราทำตามทัศนะเก่าของชาฟีอี หรือทำตามทัศนะที่สามารถกระทำญุมอะฮฺแม้ว่าจำนวนไม่ถึงสี่สิบคน เราก็สามารถทำญุมอะฮฺได้ การละหมาดซุฮฺหลังจากนั้นก็ถือว่า เพื่อให้เกียรติผู้ที่ว่าละหมาดญุมอะฮฺใช้ไม่ได้

²³⁶ การทำญุมอะฮฺหลายๆแห่งในเมืองเดียวกันสามารถกระทำได้ ตามมัฆฮับหะนะฟีอี ส่วนการทำญุมอะฮฺหลายๆแห่งในสวนเดียวกันเป็นสิ่งที่ขัดกับมัฆฮับหะนะฟีอี เพราะมัฆฮับหะนะฟีอีอนุญาตให้ทำญุมอะฮฺในเมืองเท่านั้น (Abu al-Hasan al-Marqhinani, 1990 : 1/89-90, Ibn Rushd, 1983 : 1/190-191, al-Nawawi, n.d. : 3/591 , al-Jaziri, 2004 : 1/302)

²³⁷ (al-Nawawi, n.d.: 3/585)

²³⁸ (al-Nawawi, n.d.: 3/585, al-Jaziri, 2004 : 1/301)

เราก็ตอบว่า การตามทัศนะเก่าของซาฟิอี ที่ว่าสามารถละหมาดญุมอะฮ์โดยสามหรือสี่คนวาญิบญุมอะฮ์นั้น อุละมาอ์ก็ยังขัดแย้งถึงทัศนะนั้นว่าเป็นของซาฟิอีจริงหรือไม่

หากเราถือว่าเป็นทัศนะของซาฟิอีจริง สิ่งที่อนุญาตก็ต่อเมื่อนั้นๆ ไม่ครบจำนวนสี่สิบจริง จึงสามารถทำตามทัศนะนี้ได้ เพราะมีคนไม่ครบสี่สิบคน ดังนั้นปัญหานี้จึงตอบว่า การตามทัศนะนั้นสามารถทำได้ แต่มิได้เป็นสิ่งที่สุนด์หรือวาญิบให้ตาม

ดังนั้นการที่เราให้เกียรติทัศนะที่ว่า ไม่เศาะญุมอะฮ์และหะรอมหากจำนวนไม่ครบสี่สิบคน นั้นดีกว่า ซึ่งเป็นการให้เกียรติทัศนะที่หะรอมดีกว่าการให้เกียรติทัศนะที่ฮารุส ซึ่งเป็นทัศนะที่อ่อนกว่า²³⁹

4.29 หน้าที่ของผู้นำเกี่ยวกับการละหมาดญุมอะฮ์

ส่วนหนึ่งก็คือว่าไม่เอาใจใส่ต่อศาสนาเพราะเขาละเลยต่อการสั่งในสิ่งที่ดีและห้ามปรามในสิ่งชั่ว ซึ่งเป็นบาปที่ยิ่งใหญ่และเป็นภัยต่อสังคม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้นำและผู้มีอำนาจที่จะต้องสั่งและขมู่ให้บุคคลเหล่านั้นศึกษาและเรียนรู้ เกี่ยวกับละหมาดญุมอะฮ์ ถึงแม้จะต้องทำสงคราม เพราะตามกฎแล้วเขาเหล่านั้นละเลยต่อละหมาดและละหมาดจะใช้ไม่ได้ นอกจากจะต้องเรียนรู้และศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงวาญิบสำหรับผู้จะต้องสอนให้เขาเหล่านั้นเพราะญุมอะฮ์จะใช้ได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับพวกเขาด้วย นี่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งชั่วร้ายซึ่งไม่มีข้ออ้างที่จะละเลยได้ เป็นหน้าที่ของผู้นำที่จะต้องลงโทษอาจทำโดยการสงคราม และอื่นๆ เป็นต้น

ดังนั้นเราจึงต้องโกรธเขาอย่างหนัก โกรธให้มากกว่าที่เขาผลาญทรัพย์สินของเรา หากเป็นเช่นนั้นก็วาญิบละหมาดชุรูกุเท่านั้นเนื่องจากขาดเงื่อนไขที่วาญิบญุมอะฮ์ (หน้า 24) และหะรอมทำญุมอะฮ์หากจำนวนผู้ละหมาดไม่ครบสี่สิบคน

เราแข็งแกร่งในการสั่งให้ทำสิ่งที่ดี ดีกว่าเราคงกระทำในสิ่งที่อุละมาอ์บางท่านกล่าวว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้าม เพราะเป็นที่วาญิบและฟิรฎูฮ์ยูนุสำหรับบุคคลที่มีอำนาจ โดยเฉพาะทัศนะที่มีมติเอกฉันท์ของอุละมาอ์ ซาฟิอี ว่าไม่เศาะ ดีกว่าเรารักษาทัศนะที่อุละมาอ์ยังขัดแย้งอยู่ว่าเป็นทัศนะของซาฟิอีจริงหรือไม่ ซึ่งอุละมาอ์ซาฟิอีส่วนใหญ่ยังปฏิเสธว่าเป็นทัศนะของซาฟิอี

²³⁹ เพราะการให้เกียรติทัศนะที่หะรอมนั้นดีกว่า การให้เกียรติทัศนะที่ฮารุส ทั้งนี้เนื่องจากฮารุสมีระดับต่ำกว่าหะรอม

หากบางคนอ้างว่าเราทำตามมัฮัซบ อะบูหะนีฟะฮฺ ซึ่งอนุญาตให้ละหมาดญุมอะฮฺโดยมีจำนวนสามคน²⁴⁰ หรือเราตามมัฮัซบ มาลิกีย์ ซึ่งอนุญาตให้ละหมาดญุมอะฮฺโดยมีจำนวนแปด สิบสอง หรือยี่สิบคน²⁴¹ การดักลีด²⁴² เช่นนี้ก็ยังไม่สามารถใช้ไม่ได้ เพราะไม่มีคนรู้จักและเงื่อนไขของมัฮัซบทั้งสอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องรู้เพื่อมิให้เป็นคัลฟิฟ สำหรับบุคคลทั่วไปและบุคคลเฉพาะ ซึ่งมัฮัซบของตัวเองก็ยังไม่ทราบ แล้วจะรู้มัฮัซบของคนอื่นได้อย่างไร

4.30 โทษของผู้ที่ไม่ทำการละหมาด 5 เวลา

เป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่สำหรับผู้นำและเป็นบาปที่หนักหากละเลยต่อเรื่องศาสนา โดยเฉพาะละหมาดห้าเวลา ที่จะต้องกระทำโดยญะมาอะฮฺ และละหมาดญุมอะฮฺ ตามที่ได้บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามปรามเหนือกว่าสิ่งอื่น และเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจมากกว่าสิ่งอื่น มีหะดีษที่รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้ตัดสินเป็นกาฟิรสำหรับผู้ที่ยังละหมาด ท่านนบีﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า“สัญญาระหว่างพวกเราและพวกเขานั้นคือละหมาด
ดังนั้นผู้ใดที่สิ่งนั้นเขาดกเป็นผู้ปฏิเสธ”²⁴³

²⁴⁰ โดยไม่รวมกับอิหม่าม (Ibn Rushd, 1983 : 1/190, Abu al-Hasan al-Marqhinani, 1990 : 1/90 , al-Nawawi, n. d. : 1/ 504, al-Jaziri, 2004 : 1/303)

²⁴¹ (al-Jaziri, 2004 : 1/303, al-Bajuri, n.d. 1/215)

²⁴² ดักลีดคือ การปฏิบัติตามคำพูดหรือการกระทำของอีกคนหนึ่งโดยไม่สอบถามถึงเหตุผลหรือความถูกต้อง ดังนั้นการดักลีดจึงมีความหมายตรงกันข้ามกับคำว่า อิญติฮาญ ซึ่งแปลว่า การใช้ดุลยพินิจพิจารณาปัญหาอย่างรอบขอบก่อนการตัดสินใจปฏิบัติสิ่งใด (al-Jurjani, 1992 : 90)

²⁴³ บันทึกโดย (Ahmad, n.d.: 5/346, al-Tirmizi, 1987 :2262, al-Nasai,n.d.: 462, Ibn Majah, n.d. : 1079) หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/70)

ท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า

(( ))

ความว่า “บุคคลใดที่ถึงละหมาดโดยเจตนาเขาย่อม
ตกเป็นผู้ปฏิเสธอย่างแท้จริง”²⁴⁴

หะดีษอื่นกล่าวอีกว่า

(( ))

ความว่า “บุคคลใดที่ถึงละหมาดแท้จริงเขาก็พ้นจากสัญญาของอัลลอฮ์และ
ศาสนทูตของพระองค์”²⁴⁵

และท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า

(( ))

ความว่า “บุคคลใดรักษาละหมาดเขาจะได้รับร็ศมี การยืนยันและความ
ปลอดภัยในวันกิยามะฮ์ และบุคคลใดละทิ้งมันเขาจะไม่ได้ร็ศมี การ

²⁴⁴ บันทึกลงโดยอ็ฏเฏาะบะรอนีย์ ในอัลมุญัมอะฮ์ (3348) หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/168)

²⁴⁵ บันทึกลงโดย (Ahmad, n.d. 6/421) ส่วนอิบนุมะญะฮ์ ในกิตาบูอัลฟิไตน์ ว่า

((...))

(Ibn Majah, n.d. : 4034) อับดุลบากีกกล่าวว่า สายรายงานหะดีษหะสัน

ยืนยงหรือความปลอดภัยยิ่งกว่านั้นในวันกียามะสุเขาจะ ได้เข้าไปอยู่ร่วมกับ
กับฟิโรอาน์²⁴⁶ กอรูน²⁴⁷ ฮามาน²⁴⁸ และอูบัยบิเนาะลัฟ²⁴⁹ ”

แท้จริงมีหะดีษเป็นจำนวนมากที่รายงานจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ^ﷺ ได้ตัดสิน
เป็นกาฟิรสำหรับผู้ที่ยิ่งละหมาด

²⁴⁶ ฟิโรอาน์ หรือ ฟาโรห์ คือตำแหน่งแห่งความเป็นกษัตริย์ของอาณาจักรอียิปต์โบราณ นักภาษาศาสตร์
บางคนบอกว่า ฟิโรอาน์หมายถึงผู้กดขี่และโอหัง แต่บางคนบอกว่าฟิโรอาน์หมายถึง “ลูกหลานของสุ
ริยเทพ” เพราะชาวอียิปต์โบราณเรียกดวงอาทิตย์ซึ่งถูกถือว่าเป็นเทพเจ้าสูงสุดว่า “รา” และคำว่า
“ฟิโรอาน์” ก็ถูกเรียกตามชื่อนี้ ตามความเชื่อของชาวอียิปต์โบราณผู้ปกครองทุกคนจะอ้างว่า ตัวเอง
ได้รับอำนาจมาจากสุริยเทพและถือว่า ตัวเองเป็นอวตารของสุริยเทพบน โลก ดังนั้นผู้ปกครองอียิปต์ทุก
คนจะใช้ฉายาว่า “ฟิโรอาน์ ” เพื่อแสดงต่อประชาชนว่าตัวเองเป็นเทพเจ้าสูงสุด (บรรจง บินกาชัน,
2547 :96)

²⁴⁷ กอรูนเป็นมหาเศรษฐี มีชีวิตอยู่ในสมัยนบิฮารูน อะลียฮิสลาม เพราะการมีทรัพย์สินสมบัติอันมหาศาลของ
ตน คิดว่าตนนั้นมีอำนาจที่สุดแล้ว มั่งคั่งที่สุดแล้วยิ่งใหญ่ที่สุดแล้ว ทำให้เกิดความกำแหงลำพองตน
ไม่ยอมมอบน้อมและศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ตะอาลา ผู้เป็นพระเจ้าแห่งตน อ้างว่าการที่เขาจะมีขึ้นนี้ด้วย
ความรอบรู้และความสามารถของตนเองทั้งสิ้นไม่สนใจใยดีต่อข้อห้าม และคำสั่งของอัลลอฮฺ ตะอา
ลา ในที่สุดแห่งชีวิตเขาก็ได้ประสบกับความพินาศและความหายนะอย่างย่อยยับโดยถูกธรณีสูบ(อัลอิศ
ลาห สماعيل, 2544 :61-62, บรรจง บินกาชัน, 2547 : 7-8)

²⁴⁸ ฮามานเป็นรัฐมนตรีคนสำคัญคนหนึ่ง ในสมัยนบีมูซา และฮารูน อะลียฮิมัสลาม คือตั้งและจัดขึ้นคำสั่ง
ของอัลลอฮฺ ตะอาลา เพราะความหลงใหลในยศถาบรรดาศักดิ์ เหน็ดเหน็ดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการแห่ง
ตน ในที่สุดเขาก็ต้องสิ้นชีวิตลงพร้อมกับความสิ้นยศศักดิ์ที่เคยมี (อัลอิศลาห สماعيل, 2544 :62-63 ,
บรรจง บินกาชัน, 2547 : 217)

²⁴⁹ อูบัย บิเนาะลัฟ เป็นพ่อค้าวานิชที่ร่ำรวยมหาศาล มีชีวิตอยู่ในสมัยญาอิลียะฮฺ คือสมัยก่อนท่านนบิ
มุหัมมัด ^ﷺ ชาวอาหรับทั้งหมดต่างยอมยกความยิ่งใหญ่ให้แก่เขา ต่อมาบรรลุถึงสมัยท่านนบิมุหัมมัด
^ﷺ เขาผู้นี้ก็ยังคงไม่ยอมเชื่อฟังท่าน กลับตั้งตัวเป็นศัตรูกับท่าน อวดความยิ่งใหญ่ในทางการค้าของตน
ว่ามหาศาลเหนือผู้ใด ผลสุดท้ายก็ต้องตายไปโดยถูกฆ่าในสมรภูมิจากท่านเราะสูลุลลอฮฺ ^ﷺ (อัลอิศลาห
สมماعيل, 2544 : 63) หะดีษบันทึกโดย (Ahmad, n.d. 2/129, al-Darimi,n.d. : 2721)

เช่นเดียวกันนี้รายงานจากเสาะหาเบาะแสหลายท่านและสะลัฟ ในสมัยที่ผ่านมา ซึ่งบางคนได้กล่าวว่า เราไม่เคยได้ยินผู้คนที่กล่าวว่าใครก็ตามที่ละทิ้งอิบาดะฮ์ทำให้เป็นกาฟิร นอกจากการทิ้งละหมาด ดังนั้นจงกลัวเถิด การละทิ้งละหมาดหรือละทิ้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับละหมาด หากท่านละเลย ท่านเป็นผู้หนึ่งที่จะเป็นผู้พินาศและขาดทุนทั้งโลกนี้และโลกหน้า นั่นคือการขาดทุนที่ชัดแจ้งยิ่ง

4.31 หน้าทีของผู้ปกครอง

และเป็นสิ่งที่วาญิบสำหรับเราที่จะต้องชักชวนภรรยา บุตร และบุคคลที่อยู่ใน การปกครองของเราให้รักษาละหมาดด้วยเช่นกัน และอย่านำสิ่งอื่นใดมาเป็นข้ออ้างในการ ละทิ้งละหมาด บุคคลใด (หน้า 25) ที่ไม่ยอมทำละหมาด เราก็ต้องว่ากล่าวและตักเตือนเขา และเราต้องโกรธพวกเขาอย่างหนัก โกรธให้มากกว่าที่เขาผลาญทรัพย์สินของเรา แน่นอน โกรธเขาเหล่านั้นเพื่ออัลลอฮ์ หากเราไม่กระทำเช่นนั้น แน่นอนเราก็จะเป็นผู้หนึ่งจากผู้ที่ เขาความต่อสิทธ์ของอัลลอฮ์และละเลยคำสั่งของพระองค์

หากเราโกรธและว่ากล่าวตักเตือนเขาอย่างหนักแล้วเขาก็ยังไม่ยอมละหมาด คือรึ้น จะต้องถูกลงโทษ หากยังไม่เกิดผล เราต้องตีห่างเขา และไล่เขาจากเรา เพราะเขาเป็น ชัยฏอน ไม่มีประโยชน์และไม่มีสิริมงคล ห้ามรักเขา ห้ามคบค้าสมาคมกับเขาโดยเด็ดขาด สมควรต่อต้านและตัดสัมพันธ์ไม่ตรีเขา เพราะเขาเป็นผู้หนึ่งที่ต่อต้านกฎของอัลลอฮ์ และ เราะฮ์ของพระองค์ ดังที่อัลลอฮ์ตรัสว่า

﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ

مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ ﴾ هُنَّ آيَات

ความว่า “เจ้าจะไม่พบคนกลุ่มที่มีศรัทธาในอัลลอฮ์ และวันสุดท้ายว่า พวกเขาจะรักอภัยต่อผู้ที่ต่อต้านอัลลอฮ์ และศาสนทูตเลยและมาตร้แม่น พวกนั้นจะเป็นบิดาของพวกเขาหรือเป็นพี่น้องของพวกเขาจนจบอายะฮ์”²⁵⁰

250 (อัลมูญาคิลละฮ์ : 22)

อัลลอฮ์ทรงปฏิเสธศรัทธาของผู้ที่รักอภัยต่อผู้ที่ต่อต้านอัลลอฮ์และต่อศาสนทูตของพระองค์ แม้ว่าพวกเขาจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับท่านก็ตาม

ไม่มีอุปสรรคในการละทิ้งละหมาด เว้นแต่ผู้ที่ไร้ความรู้ที่เปลวเรืออีกทั้งหลงลืม เมื่อเขาขาดละหมาดเวลาหนึ่งเวลาใดต้องชดใช้และให้เขาสารภาพผิด (เตาบะฮ์) โดยให้สัญญาว่าต่อไปนี้จะไม่ขาดละหมาดอีกแล้ว เพราะการขาดละหมาดนั้นเป็นบาปใหญ่แม้ว่าเขาจะรีบละหมาดใช้โดยเร็วที่สุดก็ตาม

มิได้ชื่อว่าอุปสรรคเมื่อเขาขาดละหมาดเพราะยุ่งอยู่กับกิจการงานทางโลกหรือเหมือนกันนั้นและไม่มีอุปสรรคใดๆทั้งสิ้นในการที่จะขาดละหมาดเว้นแต่นอนหลับหรือลืมเท่านั้น²⁵¹

ผู้บริหารหรือผู้ปกครองระบอบอิสลามทุกหมู่เหล่าจำเป็นต้องวางกฎเพื่อให้ราษฎรดำรงการละหมาด หากมีผู้หนึ่งผู้ใดขาดละหมาดเพราะขี้เกียจ ต้องตัดสินประหารชีวิตเขา กล่าวคือหลังจากใช้ให้เขาสารภาพผิด (เตาบะฮ์) และทำละหมาดแล้วแต่เขายังคือร้อนและฝ่าฝืน

ผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจจะมีบาปใหญ่เช่นกัน หากนิ่งเฉยไม่ยอมตักเตือนเมื่อรู้ว่ามิได้ผู้ที่ขาดละหมาด แต่ไม่ยอมใช้ให้เขาละหมาดโปรดจำไว้ว่า ไม่มีอุปสรรคใดๆทั้งสิ้นที่จะละเลยต่อกิจการของประชาชาตินี้ และคำสั่งใช้ทางศาสนาชนิดอื่นๆ เช่น ชะกาด การถือศีลอด เป็นต้น

4.32 การเอาใจใส่ส่วนตัวเกี่ยวกับการละหมาด

องค์ประกอบอีกชนิดหนึ่งสำหรับผู้รักษาและดำรงละหมาดคือ รักษาละหมาดส่วนตัวเราะวาติบ คือละหมาดที่ให้กระทำก่อนหรือหลังละหมาดฟิรฎู

²⁵¹ หลักฐานคือหะดีษรายงานโดย อะนัส บินมาลิก เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((( )))

ความว่า “หากบุคคลหนึ่งในหมู่พวกท่านนอนหลับไปโดยมิได้ละหมาด หรือลืมละหมาด ก็ให้เขาจงละหมาดเมื่อระลึกได้ แท้จริงอัลลอฮ์ได้ตรัสว่า และท่านจงดำรงละหมาดเพื่อระลึกถึงเรา (Muslim , 2002 : 684)

ละหมาดสุนัตดังกล่าวสามารถเติมเต็มสิ่งที่ขาดจากละหมาดฟิรฎูเมื่อเกิดข้อบกพร่องจากละหมาดฟิรฎู เช่นการขาดสมาธิ เป็นต้น ละหมาดสุนัตก็จะช่วยเติมเต็มข้อบกพร่องได้ หากไม่มีการละหมาดสุนัต ละหมาดฟิรฎูก็จะคงอยู่ในสภาพที่บกพร่องและขาดความสมบูรณ์ และผู้ละหมาดก็จะไม่ได้รับค่าตอบแทนอันยิ่งใหญ่และ (หน้า 26) ฐานที่สูงยิ่งที่ถูกสัญญาไว้สำหรับผู้ละหมาดสุนัต สุนัตนั้นเปรียบเสมือนกำไรส่วนฟิรฎูก็เสมือนต้นทุน ดังนั้นผู้ค้าขายจะได้ประโยชน์อะไรหากปราศจากกำไร เพราะฟิรฎูเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์บังคับส่วนสุนัตนั้นเป็นสิ่งที่สมัครใจเพื่อหวังความเมตตาและความพอใจของพระองค์

และแท้จริงมีการพูดถึงสิ่งที่จะถูกสอบสวนเป็นอันดับแรกสำหรับบ่าวของอัลลอฮ์คือละหมาด หากมีข้อบกพร่อง ถูกสั่งให้ไปตรวจสอบดูเถิดว่าเขาทำละหมาดสุนัตไว้บ้างหรือไม่ เพื่อเสริมความบกพร่องของการละหมาดฟิรฎูของเขา²⁵²

4.33 สุนัตเราะวาติบ

สุนัตเราะวาติบแบ่งออกเป็นสองประเภท

ประเภทที่หนึ่ง เราะวาติบที่มออักกัต คือละหมาดสองเราะกะอะฮ์ก่อนศุบหฺ สองเราะกะอะฮ์ก่อนซุฮฺรฺ สองเราะกะอะฮ์หลังซุฮฺรฺ ส่วนละหมาดญุมอะฮ์ก็เหมือนกับละหมาดซุฮฺรฺ สองเราะกะอะฮ์หลังมัฆริบ และสองเราะกะอะฮ์หลังอิซาอฺ คือสิบเราะกะอะฮ์²⁵³

²⁵² หลักฐานคือ หะดีษ

)

((

ความว่า “สิ่งที่ข้าทาส(ของอัลลอฮ์) จะถูกสอบสวนในวันปรภพ(วันกิยามะฮ์) ก็คือ การละหมาดของเขา ดังนั้นหากเขาได้ทำมันอย่างสมบูรณ์ เขาจะได้การบันทึกไว้(ว่าละหมาดนั้นเป็นละหมาดสมบูรณ์ แต่ทว่าถ้าเขาไม่ได้ทำอย่างสมบูรณ์ อัลลอฮ์ก็จะเืองการแก่มะลาอิกะฮ์ของพระองค์ ว่า พวกท่านจงพิจารณาเถิด พวกท่านพบไหมสำหรับข้าทาสของฉัน สิ่งสุนัตอื่นๆ แล้วพวกท่านจงนำสิ่งนั้นมาเสริมฟิรฎูของเขาให้สมบูรณ์ หลังจาก(สอบสวนเรื่องละหมาดแล้ว) นั้น เรื่องทานชะกาตก็เช่นเดียวกัน หลังจากนั้นบรรดาความประพฤติทั้งหมด ก็ถูกเอาไป(สอบสวน)ตามอัตราของสิ่งเหล่านั้น”

(al-Tirmizi, 1987 :413) หะดีษเศาะฮีหฺ (al-Sayuti, n.d. : 1/113 , al-Albani, 1988 : 1/503)

²⁵³ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดย อีนุอุมฺรฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า ได้กล่าวว่

ประเภทที่สอง เราะวาติบไม่มูอักกัต คือ สิบสองเราะกะอะฮฺ สองเราะกะอะฮฺ ก่อนซุฮฺร สองเราะกะอะฮฺหลังซุฮฺร²⁵⁴ สี่เราะกะอะฮฺก่อนอัศร²⁵⁵ สองเราะกะอะฮฺก่อนมัฆริบ สองเราะกะอะฮฺก่อนอิซาอ²⁵⁶

ละหมาดสุนัตที่มูอักกัตและไม่มูอักกัต ทั้งหมดเรียกว่า เราะวาติบและคู่กับฟิรฎู ดังนั้นเราะวาติบที่มีก่อนและหลัง วาญิบต้องกล่าวถึง ก่อนและหลัง ( ) (ส่วนเราะวาติบที่ไม่มีสุนัตหลังละหมาด ก็ไม่จำเป็นต้องกล่าว คำว่า ( ) เช่น

: ๕

๕

ความว่า “ฉันท่องจำมาจากท่านนบี ﷺ สิบเราะกะอะฮฺ สองเราะกะอะฮฺก่อนซุฮฺร สองเราะกะอะฮฺหลังซุฮฺร สองเราะกะอะฮฺหลังมัฆริบในบ้านของท่าน สองเราะกะอะฮฺหลังอิซาอในบ้านของท่าน และสองเราะกะอะฮฺก่อนละหมาดศุบหฺ เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีผู้ใดเข้าไปหาท่านนบี ﷺ ในช่วงดังกล่าว” (al-Bukhari, n.d. : 1180 , Muslim, 2002 : 729)

254 หลักฐานที่ำให้เพิ่มอีกสองเราะกะอะฮฺก่อนและหลังละหมาดซุฮฺร คือ หะดีษรายงานโดยอุมมี หะบีบะฮฺ ได้กล่าวว่า ฉันได้อินท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า (( ))

ความว่า “ผู้ใดละหมาดสี่เราะกะอะฮฺ ก่อนละหมาดซุฮฺร และสี่เราะกะอะฮฺหลังละหมาดซุฮฺร อัลลอฮฺ จะทรงห้ามไฟนรกจากเขา” (al-Tirmizi, 1987 : 427, Abu Dawud, 1988 : 1269) ตีรมีซีกกล่าวว่าหะดีษเศาะหีห

255 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอิบนิอุมร์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุมว่า แท้จริงท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า (( ))

ความว่า “ขออัลลอฮฺได้โปรดเมตตาแก่ผู้ที่ได้ละหมาดก่อนอัศรสี่เราะกะอะฮฺ” (al-Tirmizi, 1987 : 430) หะดีษเศาะหีห (al-Sayuti, n.d. : 2/23)

และหะดีษที่อธิบายว่าสี่เราะกะอะฮฺนี้ให้ละหมาดครั้งละสองเราะกะอะฮฺ สองเราะกะอะฮฺ รายงานโดยอะลี เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า

๕

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดก่อนอัศร สี่เราะกะอะฮฺ คั่นระหว่างสี่เราะกะอะฮฺนั้นด้วยสะลาม” (al-Tirmizi, 1987 : 429) ตีรมีซีกกล่าวว่า หะดีษหะสัน

256 หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอับดุลลาฮฺ บิน มุฆอฟีล เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า (( ))

ความว่า “ระหว่างทุกๆสองอะซานนั้นมีละหมาด ท่านได้กล่าวในครั้งที่สามว่า สำหรับผู้ที่ต้องการ” (คำที่ว่า สองอะซานนั้น คือ อะซานกับอิกอมะฮฺ) (al-Bukhari, n.d. : 624, 627 , Muslim, 2002 : 838)

กล่าวว่า

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตศุบหุสองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

หรือ

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตอัศรฺสองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

สำหรับละหมาดสุนัตชุฮฺรฺ มัฆริบ และอีซาอฺ กล่าวว่า

( ) ( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตก่อนชุฮฺรฺเพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา หรือ ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตหลังชุฮฺรฺเพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา สำหรับมัฆริบและอีซาอฺก็ให้เทียบเคียงกับชุฮฺรฺดังที่กล่าวมา

4.34 การละหมาดสุนัตต่าง ๆ

สุนัตมุอักกัฎที่ให้กระทำและควรกระทำเป็นประจำมีดังนี้คือ

1- ละหมาดวิตฺร ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ ละหมาดวิตฺรเป็นสิทธิ(จำเป็น) ผู้ใด

ไม่ละหมาดวิตฺร เขาผู้นั้นมิใช่พวกเรา ”²⁵⁷

ละหมาดวิตฺรนั้นอย่างมากสิบเอ็ดเราะกะอะฮ์และอย่างน้อยหนึ่งเราะกะอะฮ์²⁵⁸ แต่ไม่ควรที่จะละหมาดแค่เพียงหนึ่งเราะกะอะฮ์เท่านั้น เพราะจะขัดกับสิ่งที่ดีกว่า แต่ไม่เป็นไร

²⁵⁷ บันทึกรายงานโดย (Ahmad, n.d.: 5/357, Abu Dawud, 1988 : 1419) หะดีษเศาะหี้หฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/197)

²⁵⁸ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอาอิชะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุเล่าว่า

)) ﷺ

((

ความว่า “ ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ละหมาดสุนัตกลางคืนสิบเอ็ดเราะกะอะฮ์รวมทั้งวิตฺรอีกหนึ่งเราะกะอะฮ์ เมื่อเสร็จแล้วท่านนอนตะแคงขวาพัก จนกระทั่งมูฮัษษินได้มาอะษานจึงได้ละหมาดสุนัตพัญฺรอย่างรวดเร็วอีกสองเราะกะอะฮ์ ” (al-Bukhari, n.d. : 6310 , Muslim, 2002 : 736) ส่วนวนเป็นของมุสลิม

และหะดีษรายงานโดยอะบีอัยยูบอัลอันศอรีย์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุเล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

หากจะกระทำอย่างน้อยของความสมบูรณ์คือสามเราะกะอะฮ์²⁵⁹

ให้อ่านอายะฮ์²⁶⁰ ในเราะกะอะฮ์แรกหลังจากฟาติหะฮ์ ( )²⁶¹

ในเราะกะอะฮ์ที่สองหลังจากฟาติหะฮ์ ( )²⁶²

ในเราะกะอะฮ์ที่สามหลังจากฟาติหะฮ์( )²⁶³

คำกล่าวเนียฮ์คือ ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตวิตรฺสองเราะกะอะฮ์

เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา และคำกล่าวเนียฮ์สำหรับหนึ่งเราะกะอะฮ์ คือ)

(ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตวิตรฺหนึ่งเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

2-ละหมาดสุนัตฎุฮา

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

)

((

ความว่า “ละหมาดวิตรฺนั้นเป็นสิทธิ(จำเป็น)เหนือมุสลิมทุกคน ผู้ใดพอใจที่จะละหมาดวิตรฺห้า
เราะกะอะฮ์ให้เขาจงกระทำ ผู้ใดชอบที่จะละหมาดวิตรฺสามเราะกะอะฮ์ให้เขาจงกระทำ ผู้ใดชอบที่จะ
ละหมาดวิตรฺหนึ่งเราะกะอะฮ์ให้เขาจงกระทำ ” (Abu Dawud, 1988 : 1422)

²⁵⁹ (al-Nawawi, n.d.: 4/12)

²⁶⁰ หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอุบัย บิน กะอฺบ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า

( ) ( ) ﷺ

ความว่า “ปรากฏว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ อ่านในละหมาดวิตรฺด้วย สับบิหิสมะรอบบิกัลละลา และ
กุลยาอัยยูฮัลกาฟิรูน และกุลสุวัลลอฮ์ชะหัด ” (Abu Dawud, 1988 : 1423)

อุละมาอฺบางท่านให้เพิ่มมุอาวิชะตัยน์ในเราะกะอะฮ์ที่สาม ดังที่รายงานจากอับดุลอะซีซ บิน ณุรอยญ์
เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า พวกเราได้ถามท่านหญิงอาอิชะฮ์ว่า สิ่งใดที่ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ใช้อ่าน
ในละหมาดวิตรฺ ท่านหญิงอาอิชะฮ์ ได้กล่าวว่า

)

((

ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ เคยอ่านในเราะกะอะฮ์แรกด้วย สับบิหิสมะรอบบิกัลละลา และใน
เราะกะอะฮ์ที่สองด้วย กุลยาอัยยูฮัลกาฟิรูน และในเราะกะอะฮ์ที่สามด้วย กุลสุวัลลอฮ์ชะหัดและ
มุอาวิชะตัยน์ ” (Abu Dawud, 1988 :1424) หะดีษเศาะหิห (al-Albani, 1985 : 2/167 (669))

²⁶¹ (อัลอะฮฺดา : 1)

²⁶² (อัลกาฟิรูน : 1)

²⁶³ (อัลอิกลาศ :1)

(( ))

ความว่า “ ผู้ใดรักษาละหมาดกุหาบาปต่างๆของเขาจะได้รับการอภัยถึงแม้มันจะมากมายเหมือนฟองทะเลก็ตาม ²⁶⁴

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวอีกความว่า “ ทุกคนในระหว่างเช้าถึงหลายจงบริจาคทานทุกเช้า เพื่อกระตุกในร่างกายของเจ้าทุกปล้อง ดังนั้นการกล่าวถวายพระบริสุทรี์คุณทุกครั้งนี้เป็นทาน การกล่าวสรรเสริญทุกครั้งนั้นเป็นทาน การกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์ทุกครั้งนั้นเป็นทาน การกล่าวแสดงความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ทุกครั้งนั้นเป็นทาน การใช้ให้ทำความดีนั้นเป็นทาน การห้ามปรามความชั่วร้ายนั้นก็เป็นทาน และเพื่อเป็นการทดแทนจากสิ่งเหล่านั้นทั้งหมดทำละหมาดกุหาสองเราะกะอะฮ์ข้อมเพียงพอแล้ว” ²⁶⁵

การละหมาดกุหาอย่างน้อยสองเราะกะอะฮ์ ²⁶⁶ ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮ์ว่า

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตกุหาสองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

²⁶⁴ บันทีกโคย (Ahmad, n. d. : 2/497, al-Tirmizi, 1987 : 476 , Ibn Majah, n. d. : 1382)

อัลสะยูฏีกกล่าวว่ หะดีษหะสัน (al-Sayuti, n.d. : 2/169)

²⁶⁵ บทหะดีษคือ ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่

))

((

ความว่า “ ครารุ่งเช้าทุกอวัยะของบุคคลใดก็ตามถือเป็นทาน ทุกการกล่าวตัสบีห์ก็เป็นทาน ทุกการกล่าวตะหุมีดก็เป็นทาน ทุกการกล่าวตะฮุลีลก็เป็นทาน ทุกการกล่าวตักบิรก็เป็นทาน การใช้ผู้อื่นกระทำดีก็เป็นทาน และการห้ามผู้อื่นให้่งชั่วก็เป็นทาน และถือเป็นการเพียงพอเรื่องดังกล่าวด้วยการละหมาดสุนัตกุหาสองเราะกะอะฮ์” (Muslim, 2002 : 720, 1907 , Abu Dawud, 1988 : 1285)

²⁶⁶ หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอะบิสูรอฮ์เราะฮ์ เรอะฮ์อิลลอสฮ์อันฮ์ กล่าวว่

: ﷺ

ความว่า “ สหายรักของฉันคือ ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้สั่งเสียให้ข้าพเจ้าปฏิบัติสามประการ คือ ให้ถือศีลอดสามวันทุกๆเดือน ให้ละหมาดกุหาสองเราะกะอะฮ์ และให้ข้าพเจ้าละหมาดวิตรุก่อนนอน ”

(al-Bukhari, n.d. : 1178, Muslim, 2002 :721)

ละหมาดฎุฮาอย่างมากคือแปดเราะกะอะฮ์²⁶⁷ และมีการกล่าวถึงว่ามีสิบสองเราะกะอะฮ์²⁶⁸

ส่วนเวลาละหมาดฎุฮานั้นเริ่มตั้งแต่ตะวันขึ้นสูงชั่วด้ามหอก สำหรับเวลาที่ดียิ่งยมนั้นให้ละหมาดขณะเป็นเวลาผ่านพ้นไปหนึ่งในสี่ของกลางวัน²⁶⁹ และให้อ่านในเราะกะอะฮ์แรกหลังจากฟาติหะฮ์สุเราะฮ์ ( )²⁷⁰ และในเราะกะอะฮ์ที่สองหลังจากฟาติหะฮ์ให้อ่านสุเราะฮ์ ( )²⁷¹

3- ละหมาดอิชรอค²⁷² สองเราะกะอะฮ์ ส่วนเวลาละหมาดอิชรอคนั้นเริ่มตั้งแต่ตะวันขึ้นผ่านเวลาที่ห้าม และมีคำกล่าวเนียฮ์คือ ( )

²⁶⁷ หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอุมมุ ฮานี บินติ อะบีฏอลิบ เราะฎิยัลลอฮุอันฮา นางเล่าว่า

ﷺ

ﷺ

ความว่า “เมื่อครั้งปีที่ปลดปล่อยมักกะฮ์ นางได้มาหาท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ (ที่บ้านท่าน) ซึ่งขณะนั้นท่านพำนักอยู่ที่ส่วนบน(นอกเมือง)มักกะฮ์ ท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ จะทำการอาบน้ำ และท่านหญิงฟาฏิมะฮ์ (บุตรสาวของท่าน) ได้ทำที่กั้นให้ท่าน(เมื่ออาบน้ำเสร็จแล้ว)ท่านหยิบเสื้อและใช้เสื้อตัวนั้นห่มร่างกายแล้วท่านละหมาดฎุฮาแปดเราะกะอะฮ์” (al-Bukhari, n.d. : 357, Muslim, 2002 : 336) ตำนวนหะดีษเป็นของมุสลิม

วิธีละหมาดฎุฮาที่ดีควรให้สะลามทุกๆสองเราะกะอะฮ์ ดังรายงานจากอุมมุ ฮานี บินติ อะบีฏอลิบ ว่า

ﷺ

ความว่า “แท้จริงท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้ละหมาดสุนัตฎุฮาในวันที่เข้ายึดครองนครมักกะฮ์แปดเราะกะอะฮ์ โดยให้สะลามทุกๆสองเราะกะอะฮ์” (Abu Dawud, 1988 : 1290)

²⁶⁸ (al-Khatib, n.d. :1/223)

²⁶⁹ หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยซัยดุ บิน อีรอม ว่า เขาได้เห็นคนกลุ่มหนึ่งกำลังละหมาดในขณะที่ตะวันได้ขึ้น(ฎุฮา) ท่านซัยดุได้กล่าวว่า พวกเขาไม่ทราบหรือว่า ความจริงการละหมาดในเวลานอกจากชั่วโมงนี้ประเสริฐกว่า เพราะแท้จริงท่านเราะซูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ละหมาดอัลอาวาบินั้นคือละหมาดในขณะที่ทราฮ์ร็อน” (Muslim, 2002 : 748, al-Khatib, n.d. :1/223)

²⁷⁰ (อิซฮัมสุ : 1)

²⁷¹ (อิฎฎุฮา : 1)

²⁷² อุละมาอ์มัซฮับชาฟีอีฮ์ มีความเห็นต่างกันว่า ละหมาดอิชรอคนั้นคือละหมาดฎุฮาหรือไม่? ซัยคิบินอูลุมกรีย์ ซัยคิบินุหะณูร์ และอิมามเมาะซาลีย์กล่าวว่า ละหมาดอิชรอคนั้นต่างจากละหมาดฎุฮา

ข้าพเจ้าละหมาด (หน้า 27) สุนัตอิชรอกสองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลาให้อ่านอายะฮ์
( )²⁷³ และ ( )²⁷⁴

4- ละหมาดสุนัตเอาวาบีน²⁷⁵ คือยี่สิบเราะกะอะฮ์ อย่างน้อยสองเราะ
กะอะฮ์²⁷⁶ ส่วนเวลาละหมาดคือระหว่างมัฆริบและอิชาอ์ ซึ่งมีคํากล่าวเนียฮ์ว่า
( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตเอาวาบีน สองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา
5- ละหมาดสุนัตเซาวาล²⁷⁷ ซึ่งมีคํากล่าวเนียฮ์ว่า

ส่วนชัยครอมลีกกล่าวว่า ละหมาดอิชรอกนั้นคือ ละหมาดกุฮา (al-Ghazali, 1986 : 1/400 , al-Saiyid al-
Bakri, n.d. : 1/253-254, Muhammad Arshad al-Banjari, n.d. : 2/15)

273 (อัลกาฟีรุณ : 1)

274 (อัลอิคลาศ : 1)

275 หลักฐานคือหะดีษ

(( ))

ความว่า “บุคคลใดทำละหมาด(สุนัต)ระหว่างมัฆริบกับอิชาอ์ นั้นแหละคือ ละหมาดอัลเอาวาบีน(ผู้
กลับตัว)” หะดีษเงาะฮ์ฟี รายงานโดยมุหัมมัดบินนัศรฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/174)

และหะดีษรายงานโดยอะบิซุรอยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “บุคคลใดทำละหมาด(สุนัต)หลังมัฆริบหกเราะกะอะฮ์ โดยมิได้พูดสิ่งที่ไม่ดีระหว่างทำการ
ละหมาดเขาจะได้ผลบุญเท่ากับการทำอิบาคะฮ์สิบสองปี ” (al-Munziri, 1994 : 867, al-Tirmizi, 1987 :
435) ตีรมิซีกกล่าวว่าหะดีษเมาะริบ หะดีษเงาะฮ์ฟี (al-Sayuti, n.d. : 2/174)

และท่านหญิงอาอิชะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮา ว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “บุคคลใดทำละหมาด(สุนัต)หลังมัฆริบยี่สิบเราะกะอะฮ์ อัลลอฮ์จะสร้างบ้านให้เขาในสวรรค์”
(al-Munziri, 1994 : 868) หะดีษเงาะฮ์ฟี (al-Sayuti, n.d. : 2/174)

276 (al-Khatib, n.d. : 1/225)

277 คือละหมาดสุนัตหลังตะวันคล้อย หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอับดุลลอฮ์ บิน ฮาอิบ เราะฎิยัลลอฮ์
อันฮุมา ว่า

: ﷺ))

((

ความว่า “ปรากฏว่าท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ จะละหมาดสี่เราะกะฮ์ หลังจากตะวันคล้อยก่อนละหมาด
ซุฮฺรฺ โดยท่านได้กล่าวว่า มันเป็นชั่วโมงที่ประตูฟ้าถูกเปิด และข้าพเจ้าต้องการให้การกระทำที่เป็น

( ) ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตเซาวาล สองเราะกะอะฮ์เพื่อ
อัลลอฮ์ตะอาลา

6- ละหมาดสุนัตตะอียะฮ์อัลมัยิด สองเราะกะอะฮ์²⁷⁸

7- ละหมาดสุนัตวุฎู สองเราะกะอะฮ์²⁷⁹

8- ละหมาดสุนัตมุซาฟิร²⁸⁰ ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮ์ว่า

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัต มุซาฟิร สองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

ความดีของข้าพเจ้าขึ้นไปในชั่วโมงนั้น ” (Abu Dawud, 1988 : 1270 , al-Tirmizi, 1987 : 478) ทิรมียี
กล่าวว่า หะดีษหะสันฆะริบ

278 คือละหมาดสองเราะกะอะฮ์ก่อนนั่งทุกครั้งที่เข้ามัสยิด หลักฐานในเรื่องนี้คือ หะดีษรายงานโดย
อะบีเกาะตาละฮ์ เราะฎีอัลลอฮ์อันฮุ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “เมื่อคนใดในหมู่พวกท่านเข้ามัสยิดก็ให้ละหมาดสุนัตสองเราะกะอะฮ์ก่อนที่จะนั่งลง” (al-
Bukhari, n.d. : 444 , Muslim, 2002 : 714)

279 หลักฐานคือหะดีษรายงานโดยอะบิฮุร็อยเราะฮ์ เราะฎีอัลลอฮ์อันฮุ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวแก่
บิลาล ว่า

))

: ((

ความว่า “โอ้บิลาลเอ๋ย บอกฉันได้ไหมถึงงานที่ที่ท่านปฏิบัติในอิสลาม เป็นงานที่ท่านหวังมากที่สุด
จะได้รับผลบุญ เพราะฉันได้ยินเสียงเดินต่อหน้าฉันในสวรรค์ เขากล่าวว่า ฉันมิได้ปฏิบัติงานใดที่ฉัน
หวังผลบุญนอกจากว่า เมื่อนั้นได้อาบน้ำละหมาด ในเวลากลางคืนหรือเวลากลางวันแล้วฉันจะต้อง
ละหมาดหลังจากนั้นเท่าที่จะถูกกำหนดให้ฉันได้ทำละหมาด” (al-Bukhari, n.d.:1149, Muslim, 2002 :
2458)

280 หลักฐานคือหะดีษรายงานโดย อัลมุฏอิม บิน มุกดาม อัลซอนอานีย์ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ไม่มีอะไรที่ประเสริฐสำหรับชายคนหนึ่งที่จะละทิ้งเอาไว้ให้ครอบครัวเขามากไปกว่าสอง
เราะกะอะฮ์ที่เขาทำเบื้องหน้าพวกเขาในขณะที่เขาจะออกเดินทาง” (al-Nawawi, 1990 : 313)

11 - ละหมาดสุนัตแต่งงาน²⁸³ ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮว่า
( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตแต่งงานสองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

12-ละหมาดสุนัตขณะหยุดพักกลางทางสำหรับผู้เดินทาง²⁸⁴

ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮว่า (أصلى سنة المنزل ركعتين لله تعالى)

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตหยุดพักการเดินทางสองเราะกะอะฮ์เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา

²⁸³ คือละหมาดสองเราะกะอะฮ์พร้อมกัน ซึ่งมีหลักฐานที่รายงานจากสะลัฟ สองอะฮ์ด้วยกันคือ
หนึ่ง จากอะบีสะอีด ซึ่งเป็นคนใช้ของ อะบีอะลี ดกล่าวว่า

:))
: : : : :
(( )) : ((

ความว่า “ฉัน ได้แต่งงานขณะที่ฉันยังเป็นทาส ซึ่งฉันได้เชิญกลุ่มหนึ่งในบรรดาเศาะหาบะฮ์ ในจำนวน
นั้นมี อิบนิมัสอูด อะบูษัร และหุัยยะฮ์ ฉันกล่าวว่า จะละหมาดหรือ? อะบูษัรก็ได้ขึ้นไปข้างหน้า
พวกเขากล่าวแก่ฉันว่า คุณนั้นและ อะบูษัร จึงกล่าวว่า อย่างนั้นหรือ? พวกเขาจึงกล่าวว่า ใช่ ฉันจึงได้
นำหน้าพวกเขาทั้งๆที่ฉันยังเป็นทาส และพวกเขาได้สอนฉัน โดยกล่าวว่า ((เมื่อภรรยาคุณได้มาหาคุณ
คุณกรุณาทำการละหมาดสองเราะกะอะฮ์ แล้วจงขอจากอัลลอฮ์ ในสิ่งที่ดีและขอให้ห่างจากสิ่งที่ไม่ดี
หลังจากนั้นก็เป็นเรื่องของคุณกับภรรยาของคุณ))”

สอง จากชะกิก กล่าวว่า มีชายผู้หนึ่งซึ่งเรียกกันว่า อะบูหะริร ซึ่งเขากล่าวว่า ฉันได้แต่งงานกับทาส
หญิงคนหนึ่งซึ่งเป็นโสด และแท้จริงฉันนั้นกลัวหลอนจะเกลียดฉัน อัลลอฮ์ บิน มัสอูด กล่าวว่า
)

) : ((

ความว่า “แท้จริงความรักความเป็นเพื่อนนั้นมาจากอัลลอฮ์ และความเกลียดนั้นมาจากชัยฏอน ซึ่ง
ต้องการให้คุณนั้นเกลียดสิ่งที่อัลลอฮ์ได้อนุญาตให้แก่คุณ ดังนั้นเมื่อนางได้มาหาคุณ คุณจงใช้ให้นาง
ละหมาดพร้อมกับคุณสองเราะกะอะฮ์” ในอีกรายงานหนึ่งจากอิบนิมัสอูดได้เพิ่มว่า “และจงกล่าว
โอ้อัลลอฮ์ โปรดประทานความจำเริญให้กับฉันด้วยครอบครัวฉัน และโปรดประทานความจำเริญ
ให้กับครอบครัวฉันด้วยฉัน โอ้อัลลอฮ์ โปรดรวมระหว่างเราเมื่อพระองค์ท่านได้รวมแล้วให้อยู่ใน
ความดีงาม และโปรดแยกระหว่างเราหากพระองค์ท่านได้แยกไปแล้วให้แยกโดยดีงาม”(al-Albani,
1996 : 94-96)

²⁸⁴ จากการค้นคว้าสืบหาปรากฏว่าไม่พบหลักฐานที่เศาะหีห

13- ละหมาดสุนัตอิหฺรอุม²⁸⁵

ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮฺ ว่า (**أصلى سنة الاحرام لله تعالى**)

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตอิหฺรอุมสองเราะกะอะฮฺเพื่ออัลลอฮฺตะอาลา ทั้งอิรอมหัจญ์หรืออิหฺรอุม
อุมเราะฮฺ

14- ละหมาดสุนัตญะวาฟ²⁸⁶

ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮฺ ว่า (**أصلى سنة الطواف لله تعالى**)

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตญะวาฟสองเราะกะอะฮฺเพื่ออัลลอฮฺตะอาลา

15- ละหมาดสุนัตอิสติคออเราะฮฺ สำหรับบุคคลที่ยังไม่ชัดเจนระหว่างสอง

ชิ้นงาน เพื่อให้อัลลอฮฺทรงเลือกสิ่งที่ดีสำหรับเขา²⁸⁷

ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮฺ ว่า ( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตอิสติคออเราะฮฺสองเราะกะอะฮฺเพื่ออัลลอฮฺตะอา อัลลอฮฺฮุอักบัร

²⁸⁵ หลักฐานคือหะดีษรายงาน โดยอับดุลลอฮฺ บิน อุมร์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า ว่า

((**ﷺ**))

ความว่า “ท่านเราะสูดลลอฮฺ **ﷺ** ได้ละหมาดสองเราะกะอะฮฺ ณ.มัศยิดมุหัลลียะฮฺ (Muslim, 2002 : 1184)

²⁸⁶ หลักฐานคือหะดีษรายงาน โดย อิบน์อุมร์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า กล่าวว่

ﷺ

ความว่า “ท่านเราะสูดลลอฮฺ **ﷺ** เมื่อทำการญะวาฟในพิธีหัจญ์และอุมเราะฮฺ เป็นกิจวัตรแรกที่ท่านเดินทางมาถึงมัจกะฮฺ ท่านจะทำการญะวาฟ บัยติลลาฮฺ แบบวิ่งเหยาะสามรอบหลังจากนั้น ท่านจะเดินญะวาฟธรรมดาสี่รอบ เสร็จแล้วท่านจึงละหมาดสองเราะกะอะฮฺ หลังจากนั้นท่านเดินเวียนระหว่างเสาฟ้ากับมัจวะฮฺ” (al-Bukhari, n.d. : 1616 , Muslim, 2002 : 1261)

²⁸⁷ หลักฐานคือหะดีษรายงาน โดย ญาบิรฺ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า กล่าวว่

)) :

ﷺ

((...

ความว่า “ท่านนบี **ﷺ** เคยสอนการเลือกเฟ้นสิ่งที่ดี(อิสติคออเราะฮฺ)ให้แก่พวกเราในกิจการทั้งปวงเหมือนอย่างที่ท่านสอนสุเราะฮฺหนึ่งจากคัมภีร์อัลกุรอานให้แก่พวกเรา โดยท่านกล่าวว่ “ เมื่อใครคนใดคนหนึ่งมีความตั้งใจที่จะทำการขึ้นหนึ่งให้เขาจงมรูกูฮฺ สองเราะกะอะฮฺ นอกจากละหมาดฟิรฎู หลังจากนั้นให้เขาจงกล่าวว่ โอ้ พระองค์อัลลอฮฺ แท้จริงข้าพเจ้าขอเลือกเฟ้นสิ่งที่ดีต่อพระองค์ท่านด้วยความรอบรู้ของพระองค์ท่าน...” (al-Bukhari, n.d. : 6019)

ให้อ่านสุเราะฮ์ในเราะกะอะฮ์แรกหลังจากฟาติหะฮ์ ( )²⁸⁸ และในเราะกะอะฮ์
ที่สองหลังจากฟาติหะฮ์ ( )²⁸⁹ หลังจากให้สะลามแล้วให้อ่านคฺุอาที่ท่านนบี ﷺ
เคยอ่านคือ)

แล้วกล่าวสิ่งที่ต้อง เมื่อกล่าว ( ) ทั้งสองที่²⁹⁰

16- ละหมาดสุนัตหาญะฮ์²⁹¹ สองเราะกะอะฮ์ ซึ่งมีคำกล่าวเนียฮ์ว่า

²⁸⁸ (อัลกาฟิรูน :1)

²⁸⁹ (อัลอิคลาศ :1)

²⁹⁰ ความว่า “โอ้อัลลอฮ์ ด้วยความรอบรู้ของพระองค์ ข้าพระองค์ขอต่อพระองค์ได้ทรงเลือก และด้วย
มหาอำนาจของพระองค์ ข้าพระองค์ขอพึ่งอำนาจของพระองค์ แน่แท้พระองค์ทรงมหาอำนาจข้า
พระองค์ไม่มีอำนาจใดๆเลย พระองค์ทรงรอบรู้ยิ่งส่วนข้าพระองค์ไม่มีความรอบรู้อะไรเลย พระองค์
ทรงไว้ซึ่งความรอบรู้ยิ่งในสิ่งเร้นลับทั้งหลาย โอ้อัลลอฮ์หากพระองค์ทรงทราบว่างานนี้(กล่าวชื่อของ
งานเป็นภาษาใดก็ได้)เป็นส่วนดีแก่ข้าพระองค์ในการศาสนาของข้าพระองค์ ในการครองชีพของข้า
พระองค์ และในผลสุดท้ายแห่งงานของข้าพระองค์ไม่ว่าโดยเร็วหรือช้า ดังนั้นขอพระองค์ทรงกำหนด
งานนั้นให้ข้าพระองค์ และให้มันสะดวกง่ายดายแก่ข้าพระองค์แล้วประทานความศิริมงคลในงานนี้
ให้แก่ข้าพระองค์ด้วย แต่ถ้าพระองค์ทรงรู้ว่างานนี้ (กล่าวชื่อของงานเป็นภาษาใดก็ได้) เป็นผลร้ายแก่
ข้าพระองค์ในการศาสนาของข้าพระองค์ ในการครองชีพของข้าพระองค์ และในผลสุดท้ายแห่งงาน
ของข้าพระองค์ไม่ว่าโดยเร็วหรือช้า แล้วขอได้ทรงโปรดให้งานนี้หลีกพ้นไปจากข้าพระองค์ และ
ขอให้ข้าพระองค์พ้นจากงานนี้ด้วยเถิด และขอพระองค์ทรงบันดาลความดีให้แก่ข้าพระองค์ไม่ว่า
สถานใด แล้วขอได้ทรงประทานความโปรดปรานให้แก่ข้าพระองค์ในงานนั้นๆด้วย” ะดิษบันทีก โดย
(al-Bukhari, n.d.: 6019, al-Tirmizi, 1987 : 480 , al-Nasai, n.d. : 3253 , Abu Dawud, 1988 : 1538 , Ibn
Majah, n. d. : 1383)

²⁹¹ หลักฐานคือหะดิษ รายงานโดยอะบีตุรดาอฺ เราะฎิยัลลอฮุฮุนนู ว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า
(( ))

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตหาญะฮฺสองเราะกะอะฮฺเพื่ออัลลอฮฺตะอา อัลลอฮฺอัครบร
ให้อ่านอาชะฮฺในเราะกะอะฮฺแรก ( ) และในเราะกะอะฮฺที่สอง
( ) และหลังจากสะลามก็ให้อ่าน

)

²⁹²(

แล้วต่อด้วยเศาะละวัตนบี ﷺ เหมือนกับที่ได้กล่าวในตะชะฮฺฮฺสุดท้าย หลังจากนั้นให้ขอ
จากอัลลอฮฺสิ่งที่ต้องการ แล้วเศาะลาวัตนบีอีกครั้งแล้วอ่าน

²⁹³ (

หรือให้อ่านหลังจากสะลาม

(หน้า 28)

)

²⁹⁴(

ความว่า “บุคคลใด(ที่มีความต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใด)ก็จงอาบน้ำละหมาดอย่างดี แล้วเขาทำละหมาดสอง
เราะกะอะฮฺอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นอัลลอฮฺจักทรงประทานสิ่งที่เขาวิงวอนขอทุกอย่างไม่ว่า โดยเร็วหรือช้า
ก็ตาม” (al-Tirmizi, 1987 : 479)

²⁹² (ความว่า มวลการสรรเสริญสำหรับอัลลอฮฺ การสรรเสริญที่พอเพียงกับนิมิตต่างๆของพระองค์ โอ้พระ
ผู้อภิบาลของพวกเรามวลการสรรเสริญนั้นสำหรับพระองค์อันเป็นการสรรเสริญที่เหมาะสมกับความ
สูงส่งของพระองค์ ผู้ทรงกรุณา และความยิ่งใหญ่ในอำนาจของพระองค์)

²⁹³ (ความว่า มหาบริสุทธิ์แห่งพระผู้เป็นเจ้าของท่าน พระเจ้าแห่งความเกรียงไกร(บริสุทธิ์)จากสิ่งที่พวก
เขาพรรณนา ขอความสันติสุขจงมีแก่บรรดาศาสนทูตและมวลสรรเสริญเป็นของอัลลอฮฺผู้ทรงอภิบาล
แห่งสากลโลก)

²⁹⁴ (ความว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮฺผู้ทรงกรุณาเมตตาปราณียิ่งเสมอ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่การ
เคารพสักการะนอกจากพระองค์ มหาบริสุทธิ์แก่พระองค์ แท้จริงฉันคือผู้หนึ่งจากบรรดาผู้ที่้อจล
(ต่อตัวเอง) อัลลอฮฺองค์เดียวเพียงพอแก่พวกเรา และทรงเป็นที่มอบหมายที่ดีที่สุด แท้จริงฉันนั้นได้
ประสบความทุกข์ยากซึ่งพระองค์ท่านเท่านั้นทรงเมตตาอภัยแห่งบรรดาผู้มีความเมตตาทั้งหลาย และฉัน
ขอมอบกิจการของฉันแก่อัลลอฮฺ แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงเห็นสภาพป่าวของพระองค์ทั้งปวง โอ้ผู้ที่
ได้รับการรำลึกจากผู้ที่ได้รับเกียรติจากการรำลึก โอ้ผู้ที่ได้รับความเคารพจากผู้ที่ได้รับชัยชนะจากความ
เคารพ โอ้ผู้ที่ทรงอ่อนโยนซึ่งเป็นที่พึงของสากลโลก โอ้ผู้ที่ไม่สามารถบิดบังข่าวจากพระองค์ ได้โปรด

17- ละหมาดสุนัตตัศบีหฺ ซึ่งเป็นสุนัตที่ควรกระทำเป็นประจำ เพราะมีความประเสริฐที่ยิ่งใหญ่และเป็นที่มีค่ายิ่งสำหรับอัลลอฮฺ และเป็นมดีของอุละมาอฺ ที่ได้กำชับว่าควรกระทำเป็นประจำ และให้กระทำวันละครั้งถ้าทำได้ หากไม่สามารถก็ให้กระทำทุกวันศุกร์ หากไม่สามารถก็ให้กระทำเดือนละครั้ง หากไม่สามารถอีกก็ให้กระทำปีละครั้ง หากไม่สามารถอีกก็ให้กระทำชั่วชีวิตสักครั้ง ซึ่งอัลลอฮฺ จะทรงอภัยโทษ ถึงแม้เป็นบาปที่ยิ่งใหญ่ เสมือนฟองทะเล ทราบที่ซายหาคฺ บาปที่กระทำโดยเจตนา หรือมิได้เจตนา ที่ล่วงพินมาแล้ว หรือที่เพิ่งเกิดขึ้น ที่เปิดเผยหรือที่ถูกปิดบัง ทั้งหมดนั้นอัลลอฮฺจะทรงอภัย ดังที่ได้รายงานจากหะดีษ²⁹⁵

เมตตาต่อฉันด้วยความเมตตาของพระองค์ท่านเถิด โอ้ผู้ทรงความเมตตายิ่งแห่งบรรดาผู้มีความเมตตาทั้งหลาย) (Daud bin Abullah, 1/171-172)

295 บทหะดีษรายงานโดยอับนิอับบาส เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า กล่าวว่

((

❦

((

ความว่า “ท่านเราะฮ์มุลลอฮฺ❦ ได้กล่าวแก่อับบาส บิน อับดุลมุฏฏะลิบว่า โอ้อับบาส โอ้ลุงของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะหิบบย่นให้แก่ท่าน ข้าพเจ้าจะให้แก่ท่าน ข้าพเจ้าจะมอบให้แก่ท่าน ข้าพเจ้าจะกระทำสิบประการแก่ท่าน เมื่อท่านได้กระทำอย่างนั้นแล้ว อัลลอฮฺจะอภัยให้แก่ท่าน บาปของท่าน ตั้งแต่แรกและบาปสุดท้าย บาปเก่า บาปใหม่ บาปที่เจตนา บาปที่ไม่เจตนา บาปเล็ก บาปใหญ่ บาปที่เร้นลับ บาปที่เปิดเผย สิบประการนี้ให้ท่านละหมาดสี่เราะกะอะฮฺ อ่านฟาติหะฮฺทุกๆเราะกะอะฮฺ และอ่านสุเราะฮฺเมื่อท่านเสร็จจากการอ่านในเราะกะอะฮฺแรก โดยที่ท่านยังยืนอยู่ให้ท่านกล่าว

((มหาวริสูทรีต้องค้ออัลลอฮฺ มวลการสรรเสริญเป็น

สิทธิของอัลลอฮฺ และไม่มีพระเจ้าที่คู่ควรแก่การเคารพสักการะนอกจากอัลลอฮฺ และพระองค์อัลลอฮฺ นั้นมหายิ่งใหญ่) สิบครั้ง ต่อจากนั้นให้ท่านก้มลงรุกู โดยให้ท่านกล่าวขณะที่กำลังรุกูสิบครั้ง จากนั้นให้ท่านเงยศีรษะขึ้นจากรูกูและให้กล่าวสิบครั้ง ต่อจากนั้นให้ท่านก้มลงสุญูดให้กล่าวในขณะ

ละหมาดตัศบีหฺมีสี่เราะกะอะฮฺ ด้วยหนึ่งสะลามหรือสองสะลามก็ได้²⁹⁶ ซึ่งมี
คำกล่าวเนียฮฺว่า ( ) ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตตัศบีหฺ
สองเราะกะอะฮฺ เพื่ออัลลอฮฺตะอาลา อัลลอฮฺอัครบร

ให้อ่านสูเราะฮฺ ( ) ในเราะกะอะฮฺแรก และสูเราะฮฺ
( ) ในเราะกะอะฮฺที่สอง และสูเราะฮฺ ( ) ในเราะกะอะฮฺที่สาม
และสูเราะฮฺ ( ) ในเราะกะอะฮฺที่สี่

ละหมาดตัศบีหฺมีสองวิธีด้วยกัน คือ

หนึ่งให้อ่านตัศบีหฺในทุกเราะกะอะฮฺหลังจากอ่านฟาติหะฮฺและสูเราะฮฺ
ลิบหฺอักร็ญ

สองให้อ่านตัศบีหฺ ลิบหฺอักร็ญก่อนอ่านฟาติหะฮฺและสูเราะฮฺ และตัศบีหฺอีก
ลิบครั้ง หลังจากอ่านฟาติหะฮฺและสูเราะฮฺ

สรุปแล้ว อ่านตัศบีหฺทุกครั้งในขณะที่ยืนยี่สิบห้าครั้งตามวิธีที่สอง และ
อ่านตัศบีหฺทุกครั้งในขณะที่ยืนยี่สิบห้าครั้งตามวิธีที่หนึ่ง

สูญคฺลิบครั้ง หลังจากนั้นให้เขยติรยะฮฺขึ้นจากสูญคฺลิบครั้ง ต่อจากนั้นให้ท่านก้มลงสูญคฺลิบ แล้ว
ให้ก่่าวลิบครั้ง ต่อจากนั้นให้ท่านเขยติรยะฮฺแล้วก่่าวอีกลิบครั้ง ดังนั้นจำนวนตัศบีหฺในทุกเราะกะอะฮฺ
มีเจ็ดลิบห้าตัศบีหฺ ให้ท่านกระทำอย่างนี้ในทั้งสี่เราะกะอะฮฺ ถ้าหากท่านมีความสามารถที่จะละหมาด
อย่างนี้ทุกวันให้ท่านจงกระทำ ถ้าหากท่านไม่มีความสามารถกระทำทุกวันให้ท่านกระทำสัปดาห์ละ
หนึ่งครั้ง ถ้าหากท่านไม่มีความสามารถกระทำทุกสัปดาห์ให้ท่านกระทำเดือนละหนึ่งครั้ง ถ้าหากท่าน
ไม่มีความสามารถกระทำทุกเดือนให้ท่านกระทำปีละหนึ่งครั้ง แต่ถ้าหากท่านไม่มีความสามารถกระทำ
ทุกปีให้ท่านกระทำครั้งหนึ่งในชั่วชีวิต” และในบางรายงานว่า “เพราะความจริงถ้าหากว่าท่านเป็นคนที่
บาปหนาที่สุดของชาวโลก บาปของท่านก็จะถูกอภัยให้ด้วยการทำละหมาดนั้น” รายงานโดยอะบูดาูด
และติรมิซียฺ โดยติรมิซียฺใช้สำนวนว่า “แม้ว่าบาปของท่านจะมากเหมือนเมล็ดทรายในที่มีทรายมากที่สุด
อัลลอฮฺก็จะอภัยบาปเหล่านั้นให้แก่ท่าน” (al-Tirmizi, 1987 : 482, Abu Dawud, 1988 : 1297)

อนูบักกรฺ บิน อับิดาูด กล่าวไว้ว่า ฉันได้ยินพ่อของฉันกล่าวว่า ไม่มีหะดีษเศาะหีหฺที่เกี่ยวกับละหมาด
ตัศบีหฺนอกจากหะดีษนี้ (สุนันติรมิซียฺ ตัหฺกิก อัหมัด มุหัมมัด ซากิร, 1987 : 2/352) ติรมิซียฺกล่าวว่า
หะดีษเกี่ยวกับละหมาดตัศบีหฺส่วนมากไม่เศาะหีหฺ (al-Tirmizi, 1987 : 2/348) อัหมัด มุหัมมัดซากิร
กล่าวว่า หะดีษหะสัน ดูรายละเอียดใน สุนันติรมิซียฺ ตัหฺกิก อัหมัดมุหัมมัดซากิร เล่ม 2 หน้า 351-352
(al-Tirmizi, 1987: 2/351-352)

296 (al-Khatib, n.d.: 1/225)

คำตัสบีหฺ คือ

297 ( )

ตัสบีหฺสิบครั้ง ในทุกๆรุกอุหลังจากตัสบีหฺรุกอุ

ตัสบีหฺสิบครั้ง ในทุกๆเอียะติดาล

ตัสบีหฺสิบครั้ง ในทุกๆสุญูดหลังจากตัสบีหฺสุญูด

ตัสบีหฺสิบครั้ง ในทุกๆครั้งที่นั่งระหว่างสุญูด

ตัสบีหฺสิบครั้ง ในสุญูดครั้งที่สองหลังจากตัสบีหฺสุญูด

และตัสบีหฺสิบครั้ง ในทุกครั้งที่นั่งอิศติรอหะฮฺ หรือทุกครั้งนั่งตะชะฮฺฮุด ตามวิธีที่หนึ่งที่อ่านตัสบีหฺในขณะที่ยืน สิบห้าครั้งเท่านั้น ส่วนตามวิธีที่สองที่อ่านตัสบีหฺยี่สิบห้าครั้งในขณะที่ยืน ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องอ่านตัสบีหฺอีกในขณะที่นั่งอิศติรอหะฮฺ หรือนั่งตะชะฮฺฮุดรวมตัสบีหฺทั้งหมดเท่ากับ สามร้อยตัสบีหฺ²⁹⁸ หากต้องการอ่านคู่อานี้หลังจากตะชะฮฺฮุดและเศาะลาวัตก่อนที่จะสะลาม ก็ยังคงนับคือ

)

299 (

297 (ความว่า มหาวริสุทฺธิอัลลอฮฺ มวลการสรรเสริญนั้นสำหรับอัลลอฮฺ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่การเคารพสักการะนอกจากอัลลอฮฺ อัลลอฮฺผู้ทรงยิ่งใหญ่ และไม่มีพลังและพละานุภาพใดนอกจากจะด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺผู้ทรงสูงส่งและทรงยิ่งใหญ่)

298 (ดูตามหลักฐานหะดีษที่กล่าวอ้างแล้วหน้า 199)

299 (ความว่า โอ้อัลลอฮฺ องค์กริบาลของฉัน ฉันวิงวอนทางนำจากพระองค์เสมือนบรรดาผู้ที่พระองค์ได้ชี้นำมาแล้ว และโปรดทำให้ความประพฤตินี้เสมือนความประพฤติของชาวผู้ศรัทธามั่น และโปรดบันดาลให้ฉันจากกลุ่มชนของบรรดาผู้ที่ได้รับคำเตือน บรรดาผู้ที่สำนึกผิด และความมุ่งหมายของฉันเสมือนบรรดาผู้ที่อดทน และความสิ้นใจของฉันเสมือนบรรดาผู้ที่ชอบต่อความดีงาม และปฏิบัติศาสนกิจเสมือนการปฏิบัติศาสนกิจของบรรดาผู้ที่เคร่งครัดด้วยเถิด และโปรดบันดาลความรอบรู้ของฉันเสมือนบรรดาผู้เชี่ยวชาญที่รอบรู้กระทั่งฉันร่วมอยู่ในกลุ่มของผู้ที่เกรงกลัวต่อพระองค์ ข้าแต่อัลลอฮฺ ฉันขอวิงวอนต่อพระองค์ โปรดบันดาลให้ฉันเป็นคนที่เกรงกลัวที่สามารถระงับฉันจากการทำความชั่วได้ด้วยเถิด จนกระทั่งฉันประพฤติปฏิบัติด้วยความจงรักภักดีต่อพระองค์ และอีกทั้ง

หลังจากนั้นก็ให้สะลาม

18- ละหมาดสุนัตอิติทั้งสอง คืออิติอัฎฮาและอิติฟิฏริย์ ซึ่งเป็นสุนัต มุอักกะดะฮ์³⁰⁰ และคำกล่าวเนียฮ์ของทั้งสองคือ

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตอิติอัฎฮาสองเราะกะอะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา อัลลอฮ์ฮุอักบัร

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตอิติฟิฏริย์สองเราะกะอะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา อัลลอฮ์ฮุอักบัร

หลังจากนั้นให้อ่านคุอาอิฟิตาฮ์ ต่อด้วยตักบีร์เจ็ดครั้ง พร้อมยกมือทั้งสองข้างเหมือนกับ(หน้า 29) ตักบีร์ฮุ อัลอิหฺรอหม์ เจ็ดครั้งในเราะกะอะฮ์แรกและห้าครั้งในเราะกะอะฮ์ที่สองก่อนอ่านฟาติหะฮ์³⁰¹ แล้วให้อ่านฟาติหะฮ์และสุเราะฮ์ ในเราะกะอะฮ์แรก และสุเราะฮ์ ในเราะกะฮ์ที่สองหลังจากฟาติหะฮ์

จนกระทั่งฉันบริสุทธีใจอย่างแท้จริง และมอบหมายต่อพระองค์ในกิจการงานทุกอย่าง และฉันวิงวอนขอให้ฉันเป็นผู้ที่ปรารถนาดีต่อพระองค์ขอถวายความบริสุทธีแด่พระองค์ผู้ทรงบันดาล)

300 หลักฐานที่บัญญัติให้ละหมาดอิติทั้งสองคือ อายะฮ์

﴿ فَصَلْ لِرَبِّكَ وَأَخِّرْ ﴾

ความว่า “ดังนั้นเจ้าจงละหมาด เพื่อองค์อภิบาลของเจ้าและเจ้าจงเชือด” (อัลเกาะฮ์ : 2)

นักวิชาการกล่าวว่า ความหมายที่ว่า เจ้าจงละหมาด นั่นคือ ละหมาดอิติอัฎฮา

และหะดีษรายงานโดย อะบีสะอิด อัลคุดรี เราะฎิยัลลอฮ์ฮุอันฮุ ได้กล่าวว่

ﷺ

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้ออกไปยังสถานที่ละหมาดในวันอิติฟิฏริ์ และอิติอัฎฮา สิ่งแรกที่ท่านเริ่มต้นก็คือ ละหมาด จากนั้นท่านก็หันหน้ากับผู้คนโดยผู้คนนั่งอยู่ในแถวของพวกเขา ท่านได้อบรมสั่งสอนและใช้พวกเขา และถ้าหากท่านต้องการจัดกองทหารที่จะส่งไปท่านก็จะจัด หรือต้องการสั่งการสิ่งใดท่านก็จะสั่งการ จากนั้นท่านก็หันกลับ” (al-Bukhari, n.d. : 956 , Muslim, 2002 : 889) ส่วนวนเป็นของนุกอริ

301 หลักฐานคือ หะดีษ

((ﷺ))

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้ตักบีร์ในวันอิติทั้งสอง ในเราะกะอะฮ์แรกเจ็ดตักบีร์ก่อนอ่านฟาติหะฮ์ และในเราะกะอะฮ์สุดท้ายห้าตักบีร์ก่อนอ่านฟาติหะฮ์” บันทึกโดย (al-Tirmizi, 1987 : 536) และได้กล่าวว่ หะดีษหะสันที่สุดฉบับที่จากท่านนบี ﷺ

สุนัต์ให้กล่าวระหว่างตักบีรทั้งเจ็ดและห้า ว่า

³⁰² ( )

หากละหมาดญะมาอะฮ์ ก็สุนัต์ให้อ่านคุฏบะฮ์หลังจากเสร็จละหมาดอีตทั้ง
สอง ³⁰³ เริ่มคุฏบะฮ์แรกด้วยการตักบีรเก้าครั้งและคุฏบะฮ์ที่สองด้วยตักบีรเจ็ดครั้งติดต่อกัน

คุฏบะฮ์อีตจะกระทำเหมือนกับคุฏบะฮ์ญุมอะฮ์ทุกประการ ในคุฏบะฮ์ทั้งสอง
ให้พูดถึงกฎเกี่ยวกับกูรบานสำหรับคุฏบะฮ์อีตอิฎฮา และให้พูดถึงกฎเกี่ยวกับชะกาตสำหรับ
อีติลฟิตรีฮ์

สุนัต์ให้กล่าวตักบีรมุญลักในวันอีตทั้งสอง สำหรับตักบีรมุรลัล การกล่าว
ตักบีรจะสิ้นสุดลงขณะที่อิมามตักบีเราะฮ์อัลอิหฺรอหมละหมาดอีตหากละหมาดญะมาอะฮ์
หรือขณะที่ตักบีเราะฮ์อัลอิหฺรอหมของตัวเองหากละหมาดคนเดียว

และสุนัต์ตักบีรมุยกอยฮัดสำหรับอีตอิฎฮาโดยเริ่มตั้งแต่ศุบหฺของวัน
อะเราะเฟฮ์จนกระทั่งถึงหลังละหมาดอิศรฺของวันสุดท้ายของวันดัชริก หากเป็นผู้ที่
ประกอบพิธีหัจญ์ สุนัต์ตักบีรมุยกอยฮัด เริ่มตั้งแต่ซุรฺของวันอีตอิฎฮา จนกระทั่งถึงหลัง
ละหมาดศุบหฺของวันสุดท้ายของวันดัชริก คือศุบหฺของวันที่สิบสาม คำตักบีรก็คือ

³⁰⁴ ( )

สามครั้ง และสุนัต์ให้เพิ่มหลังจากทุกๆสามครั้งด้วย

³⁰² (ความหมาย มหาบริสุทธีอัลลอฮ์ มวลการสรรเสริญนั้นสำหรับอัลลอฮ์ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่
การเคารพสักการะนอกจากอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่)

³⁰³ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอิบนุอุมร์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า ได้กล่าวว่า

ﷺ

ความว่า “ท่านเราะฮ์สุลุลลอฮ์ ﷺ อับบักร์ และอุมร์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า ได้ละหมาดอีตทั้งสองก่อน
คุฏบะฮ์” (al-Bukhari, n.d.: 963, Muslim, 2002 : 888)

และหะดีษรายงานโดยอิบนุ อับบาส เราะฎิยัลลอฮุอันฮุม่า กล่าวว่า

ﷺ

ความว่า “ฉันได้ออกไปกับท่านนบี ﷺ ในวันฟิฏรฺ และอิฎฮา ท่านได้ละหมาดแล้วจึงอ่านคุฏบะฮ์”

(al-Bukhari, n.d. : 975)

³⁰⁴ (ความว่า “อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ ไม่มีพระเจ้าอื่นใด
นอกจากอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ และมวลการสรรเสริญนั้นสำหรับอัลลอฮ์)

)

305 (

เวลาละหมาดอีคคือ เริ่มเข้าเวลาละหมาดอีคตั้งแต่ตะวันขึ้น และจะยังคงมีอยู่เรื่อยไปจนกระทั่งตะวันคล้อย³⁰⁶ ส่วนเวลาที่ประเสริฐยิ่งก็คือขณะที่ตะวันขึ้นสูงชั่วค้ำหมอก³⁰⁷

19- ละหมาดสุนัตตะรอวีหุ³⁰⁸ ซึ่งเป็นสุนัตมุอักกะละฮะฮ์ และมีคำกล่าวเนียฮฺว่า

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตตะรอวีหุสองเราะกะอะฮะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา อัลลอฮ์ฮุอักบัร

³⁰⁵ (ความว่า อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ซึ่งความยิ่งใหญ่อันสมบูรณ์ มวลการสรรเสริญอันมากมายนั้น สำหรับอัลลอฮ์ มหาบริสุทธิ์อัลลอฮ์ ทั้งในยามเช้าและยามบ่ายไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และพวกเราไม่เคารพสักการะผู้ใด นอกจากอัลลอฮ์ อย่างบริสุทธิ์ใจต่อศาสนาสำหรับพระองค์ และถึงแม้ว่าชนชาวมุชริก(พวกที่ตั้งภาคี)จะรังเกียจก็ตาม ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ผู้ทรงเอกะ คำมั่นสัญญาของพระองค์เป็นสัจธรรม พระองค์ทรงช่วยเหลือบ่าวของพระองค์ พระองค์ทรงทำให้ทหารของพระองค์มีเกียรติ พระองค์ทรงทำให้พลพรรคต่างๆพ่ายแพ้ด้วยพระองค์เองตามคำฟัง ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่)

³⁰⁶ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอัลบะรอรุฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

((...)) : ﷺ

ความว่า “ฉันได้อินท้านเราะฮ์สุลลอลอฮ์ ﷺ แสดงสุนทรพจน์(คุฎบะฮ์)โดยกล่าวว่า แท้จริงสิ่งแรกที่เราจะเริ่มต้นในวันของเรานี้ก็คือ การที่พวกเราละหมาด ...” และวันนี้นั้นก็เริ่มตั้งแต่แสงอรุณขึ้น และเวลาที่ขึ้นอยู่กับละหมาดศุบหุ ก็คือก่อนตะวันขึ้น และขึ้นอยู่กับละหมาดชุฮรฺ ก็คือหลังตะวันคล้อย (al-Bukhari, n.d. : 951)

³⁰⁷ เพราะท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดอีคเป็นประจำในเวลาดังกล่าว (อรุณ บุญชม, 2536:1/204)

³⁰⁸ ที่เรียกละหมาดนี้ว่าละหมาดตะรอวีหุ ก็เพราะผู้ที่ละหมาดจะพักผ่อนทุกๆสี่เราะกะอะฮะฮ์ และเรียกละหมาดนี้อีกว่า กิยามเราะมะฎอน หลักฐานในการบัญญัติคือ หะดีษรายงานโดย อะบีฮุร็อยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า ท่านเราะฮ์สุลลอลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ผู้ใดละหมาดกิยามเราะมะฎอน โดยมีศรัทธาและบริสุทธิ์ใจ เขาย่อมได้รับการอภัยโทษบาปต่างๆของเขาที่ผ่านพ้นไปแล้ว” (al-Bukhari, n.d. : 37, Muslim, 2002 :759)

ละหมาดตะรอวีหฺจะกระทำในทุกคืนของเดือนเราะมะฎอน เวลาละหมาด ตะรอวีหฺเริ่มตั้งแต่หลังละหมาดอิซาอฺและจะยังคงมีอยู่เรื่อยไปจนกระทั่งออกแสงอรุณ(فجر) และสูนัตให้กระทำรวมกัน³⁰⁹ ละหมาดตะรอวีหฺมี ยี่สิบเราะกะอะฮฺ³¹⁰ โดยอ่านตะหิยะฮฺและ

309 หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอาอิชะฮฺ เราะฎิยัลลอฮฺฮุอันฮา ว่า

)) :

ﷺ

((

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้ละหมาดในมัศยิดในคืนหนึ่ง ได้มีผู้คนละหมาดตามการละหมาดของท่าน และในคืนถัดมาท่านก็ได้ละหมาดและมีผู้คนมาก ต่อมาพวกเขาได้มารวมตัวกันในคืนที่สามหรือคืนที่สี่ แต่ท่านเราะซูลุลลอฮฺ ﷺ ไม่ได้ออกมาที่พวกเขา เมื่อรุ่งเช้าท่านได้กล่าวว่า ฉันเห็นสิ่งที่พวกท่านกระทำ ไม่มีสิ่งใดขัดขวางฉันที่ไม่ได้ออกมายังพวกท่านนอกจากการที่ฉันกลัวว่า มันจะถูกกำหนดเป็นฟิรฎูเหนือพวกท่าน และเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในเดือนเราะมะฎอน” (al-Bukhari, n.d. : 924 , Muslim, 2002 : 761) ส่วนตัวบทเป็นของมุสลิม

และหะดีษรายงานโดยอับดุลเราะหฺมาน บิน อับดุลกอรีษ ได้กล่าวว่า

ความว่า “ฉันได้ออกไปพร้อมกับอุมร์ บิน อัลคอกฏอบ ในเดือนเราะมะฎอนไปยังมัศยิด ได้พบว่าผู้คนแยกกันเป็นกลุ่มๆ คนหนึ่งละหมาดคนเดียวตามลำพัง คนหนึ่งมีคนละหมาดตามมูมหนึ่ง อุมร์ได้กล่าวขึ้นว่า ถ้าหากพวกเขาพร้อมกันละหมาดตามคนที่อ่านถูกต้องเพียงคนเดียวก็จะเป็นการดียิ่ง ต่อมาอุมร์ก็ได้รวมผู้คนให้ละหมาดตามอูบัย บิน กะอับ จากนั้นฉันได้ออกไปพร้อมกับเขาในอีกคืนหนึ่ง ผู้คนกำลังละหมาดตามผู้นำของพวกเขา อุมร์กล่าวว่า นี่เป็นบิอะฮฺ(อูตริ)ที่ดี ช่วงเวลาที่พวกเขาอนกันนั้นดีกว่าช่วงเวลาที่พวกเขาละหมาดกียาม”(เขาหมายถึงช่วงท้ายของกลางคืน แต่ประชาชนจะละหมาดกียามในตอนหัวค่ำ) (al-Bukhari, n.d. : 906)

310 หลักฐานคืออะษฺรจากอัลสาอิบ บินยะซีด เราะฎิยัลลอฮฺฮุอันฮฺ ว่า

ความว่า “แท้จริงพวกเขาละหมาดกียามในสมัยอุมร์ บินอัลคอกฏอบในเดือนเราะมะฎอนยี่สิบเราะกะอะฮฺ”(บันทึกโดยอัลบัยฮะกีษ (2/496) นะวารีกกล่าวว่า สายรายงานเศาะหฺีหฺ (al-Nawawi n.d. 4/32)

และอีกรายงานหนึ่งจาก ยะซีด บิน รุมาน ว่า

สะลามทุกๆสองเราะกะอะฮ์ ถ้าหากละหมาดสี่เราะกะอะฮ์ด้วยหนึ่งสะลาม ละหมาดนั้นใช้ไม่ได้ และสุนัตให้อ่านเสียงดัง ทุกๆสี่เราะกะอะฮ์จะเรียกว่าหนึ่งตะรอวีหฺ แล้วละหมาดวิตร หลังจากเสร็จละหมาดตะรอวีหฺ และสุนัตอ่านกุนุตสำหรับวิตรในคืนครึ่งหลังของเดือนเราะมะฎอน

20- ละหมาดสุนัตเพราะเกิดสุริยคราส ซึ่งเป็นสุนัตมุอ์กกะดะฮ์³¹¹ ละหมาดสุริยคราสอย่างน้อยก็กระทำเหมือนกับสุนัตซุฮฺร คือสองเราะกะอะฮ์ สองรูกูและสี่สุญูด ละหมาดสุริยคราสที่ดีกว่าคือ ละหมาดสองเราะกะอะฮ์โดยแต่ละเราะกะอะฮ์มีสองกียามสองรูกู และสองเอียติคาล

ส่วนแบบที่สมบูรณ์ที่สุดคือ ละหมาดสองเราะกะอะฮ์ โดยแต่ละเราะกะอะฮ์มีการยืนตรงสองครั้ง รูกูสองครั้ง เอียติคาลสองครั้ง และสุญูดสองครั้ง ซึ่งแต่ละกียาม รูกู เอียติคาล และสุญูดให้ใช้เวลายาวกว่าปกติ โดยมีคำกล่าวเนยฮ์ว่า

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตสุริยคราสสองเราะกะอะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา อัลลอฮ์อักบัร

ความว่า ผู้คนในสมัยอุมัยรละหมาดกียามในเดือนเราะมะฎอนยี่สิบสามเราะกะฮ์ (Malik Ibn Anas 1/115) นะวารีกกล่าวว่า อะฮ์มัรฮ์มัล เพราะ ยะซิด บิน รุมาน มิได้ร่วมสมัยกับอุมัยร บิน อัลกอฏอบ (al-Nawawi n.d. 4/33) ซึ่งอัลบัยฮะกี๊ ได้ทำการประสานสองรายงานนี้เข้าด้วยกัน โดยได้อธิบายว่า อีกสามเราะกะฮ์อันนั้นคือ ละหมาดวิตร (al-Nawawi n.d. 4/33)

³¹¹ หลักฐานคือ หะดีษ

))

((

ความว่า “แท้จริงดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ นั้น ทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาสัญลักษณ์อันยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ทั้งสองไม่ได้เกิดสุริยคราส เพราะความตายของผู้ใด และไม่ใช่เพราะการมีชีวิตของผู้ใด เมื่อพวกท่านได้พบเหตุการณ์ ดังกล่าว พวกท่านจงละหมาดและวิงวอนขอคุดา จนกว่าสิ่งที่เกิดกับพวกท่านคายออก(สว่าง)” (Muslim, 2002 : 904)

ที่จริงแล้วคำสั่งใช้ในหะดีษนี้ไม่ได้เป็นคำสั่งที่วาญิบ ด้วยหลักฐานของหะดีษที่ว่า

)): : : ❦

((

ความว่า “แท้จริงมิชวอาหรับชนบทคนหนึ่งถามท่านนบี ❦ เกี่ยวกับละหมาดห้าเวลาโดยกล่าวว่า นอกจากห้าเวลาแล้วยังมีอะไรที่จำเป็นเหนืออื่นอีกหรือไม่ ? ท่านนบี ❦ ตอบว่า ไม่มี นอกจากการที่ท่านอาสากระทำให้” (al-Bukhari, n.d.: 46 , Muslim , 2002 : 11)

และเพราะท่านนบี ❦ ได้ทำละหมาดดังกล่าวทุกครั้งที่เกิดสุริยคราส (al-Nawawi, n.d.: 4/6)

แล้วอ่านคฺออฺฟิตฺตฺฮา อะอฺญฺบิลฺลาฮฺ ฟาติหะฮฺ และสุเราะฮฺบะเกาะเราะฮฺ หรือเทียบเท่า ในการยืนตรงครั้งที่สองหลังจากอ่านฟาติหะฮฺให้อ่านสุเราะฮฺอาลิอิมรอนหรือเทียบเท่า ในการยืนตรงครั้งที่สามหลังจากอ่านฟาติหะฮฺให้อ่านสุเราะฮฺอันนิสาอฺหรือเทียบเท่า และในการยืนตรงครั้งที่สี่หลังจากอ่านฟาติหะฮฺให้อ่านสุเราะฮฺอัลมาอิดะฮฺ หรือเทียบเท่า

ส่วนในรูกูและสุญูดแรกให้อ่านตัศบีหฺโดยใช้เวลาเท่ากับการอ่านอายะฮฺหนึ่งร้อยอายะฮฺของสุเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ในรูกูและสุญูดที่สองให้อ่านตัศบีหฺโดยใช้เวลาเท่ากับการอ่านอายะฮฺแปดสิบอายะฮฺของสุเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ ในรูกูและสุญูดที่สามให้อ่านตัศบีหฺโดยใช้เวลาเท่ากับการอ่านอายะฮฺเจ็ดสิบอายะฮฺของสุเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ และในรูกู และสุญูดที่สี่ให้อ่านตัศบีหฺโดยใช้เวลาเท่ากับการอ่านอายะฮฺห้าสิบอายะฮฺของสุเราะฮฺอัลบะเกาะเราะฮฺ และ (หน้า 30) สุนัตให้อ่านโดยใช้เสียงค่อย

21- ละหมาดสุนัตเพราะเกิดจันทรคราส³¹² ซึ่งเป็นสุนัตมออักกะละฮฺ โดยมีคำกล่าวเนียฮฺว่า

( )

ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตจันทรคราสสองเราะกะอะฮฺ เพื่ออัลลอฮฺตะอาลา อัลลอฮฺฮุอักบัร

ส่วนวิธีละหมาดจันทรคราสเหมือนกับการละหมาดสุริยคราสทุกประการ เมื่อละหมาดสุริยคราสทั้งสองเสร็จแล้วสุนัตอ่านคฺฎุบะฮฺหากกระทำโดยญะมาอะฮฺ อิมามจะเร่งเร้าในคฺฎุบะฮฺให้ประชาชนสำนึกตัว สงสัยสิ่งที่ได้เอาเปรียบ ให้อิสระแก่ทาสบริจาคนาน เคารพและเชื่อฟังต่ออัลลอฮฺ เป็นต้น คฺฎุบะฮฺนั้นเหมือนกับคฺฎุบะฮฺละหมาดอีด³¹³ เพียงแต่ไม่มีการตักบีรในตอนต้นของคฺฎุบะฮฺ

22- ละหมาดสุนัตอิสติสกอ³¹⁴ เมื่อต้องการฝน ทำละหมาดซ้าแล้วซ้าอีก

³¹² หลักฐานคือ หะดีษที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องละหมาดสุนัตสุริยคราสหน้า 207

³¹³ ในเรื่องรูกู และเงื่อนใจของคฺฎุบะฮฺ

³¹⁴ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอุบบาด บิน ตะมิม จากอาของเขา เล่าว่า

ความว่า “ท่านนบี ﷺ ได้ออก(จากบ้าน)เพื่อไปที่ที่ละหมาด (ขอฝน) เพื่อละหมาดขอฝน ท่านได้หันไปทางกิบละฮฺ และกลับผ้าของท่านโดยละหมาดสองเราะกะอะฮฺ” และในรายงานของบุคอรีย์ “ท่านได้อ่านเสียงดังในเราะกะอะฮฺทั้งสอง”(al-Bukhari, n.d. : 1025 , Muslim, 2002 : 894)

23- จนกว่าฝนจะตก ซึ่งมีสองเราะกะอะฮฺ เหมือนกับละหมาดอิ๊ด³¹⁵ ส่วนเวลาละหมาดอิศติสกออฺที่ประเสริฐยิ่ง เหมือนกับเวลาละหมาดอิ๊ด³¹⁶ แต่สามารถที่จะละหมาดได้ทั้งกลางคืนและกลางวัน ซึ่งมีคำกล่าวเนี่ยฮฺว่า ( )
(ข้าพเจ้าละหมาดสุนัต อิศติสกออฺสองเราะกะอะฮฺ เพื่ออัลลอฮฺตะอาลา อัลลอฮฺฮุอักบัร

ในการละหมาดสุนัตตักบิรฺในเราะกะอะฮฺแรกเจ็ดครั้ง และเราะกะอะฮฺที่สองห้าครั้ง และให้กล่าวในระหว่างตักบิรฺเหมือนกับสิ่งที่กล่าวในระหว่างตักบิรฺของละหมาดอิ๊ด³¹⁷
สุนัตอิศติหมฺฟารุทอนที่เริ่มคฺฎบะฮฺแรกเก้าครั้งติดต่อกัน และคฺฎบะฮฺที่สองเจ็ดครั้ง คำอิศติหมฺฟารุทอดียฺฮฺคือ ( )

³¹⁸

และสุนัตให้กล่าว ( )³¹⁹ เมื่อมีฟ้าร้อง และฟ้าแลบ และห้ามมองตามฟ้าแลบ และในเมื่อฝนตกสุนัตกล่าว ( )³²⁰ และในเมื่อฝนตกมากไปอาจเกิดอันตรายให้อ่าน
³²¹( )

³¹⁵ หลักฐานคือ หะดีษรายงานโดยอิบนิอับบาส เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้กล่าวว่า

ﷺ

ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮฺ ﷺ ได้ออกไปอย่างลำรวม สวมเสื้อผ้าเก่า ถ่อมตน ปล่อยตัวและนอนน้อย และได้ละหมาดสองเราะกะอะฮฺเหมือนที่ละหมาดอิ๊ด” (Ibn Majah, n. d. : 1266) หะดีษหะสัน (al-Albani, 1985 : 3/136 (669))

³¹⁶ คือ ขณะที่ตะวันขึ้นสูงช่วงหัวค่ำหอก

³¹⁷ คือ

³¹⁸ (ความว่า ถิ่นขอกภัยโทษต่ออัลลอฮฺผู้ทรงยิ่งใหญ่ ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ผู้ทรงมีชีวิต ผู้ทรงดำรงอยู่ และถิ่นขอกุแก่โทษต่อพระองค์)

³¹⁹ (ความว่า มหาบริสุทธิ์(อัลลอฮฺ) ผู้ซึ่งฟ้าร้องได้กล่าวสรรเสริญสดุดีต่อพระองค์ และมวลมะลาอิกะฮฺก็เช่นกันเนื่องจากความเกรงกลัวต่อพระองค์)

³²⁰ (ความว่า โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดประทานฝนที่มีประโยชน์(แก่มวลมนุษย์ พืชพันธุ์ และสัตว์ต่างๆ) ลงมาด้วยเถิด)

³²¹ (ความว่า โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดประทานฝนให้ลงมารอบๆพวกเรา ไม่ใช่เหนือตัวพวกเรา โอ้อัลลอฮฺ ขอได้โปรดประทานฝนให้ตกลงมาที่เนินสูง ภูเขา ท้องหุบเขา และพื้นดินที่ทำให้พืชไม้งอกเงยขึ้นมา)

สำหรับละหมาดสุนัตที่ได้กล่าวมานั้นส่วนหนึ่งสุนัตให้กระทำโดยญะมาอะฮ์ คือ ละหมาดตะรอวีหฺ ละหมาดิตรฺในเดือนเราะมะฎอน ละหมาดอีดทั้งสอง ละหมาดศูริยฺคราสและจัทรฺคราส และละหมาดขอฝน นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมานี้ไม่สุนัตให้ ละหมาดญะมาอะฮ์

24- ละหมาดตะฮัจญุด³²² ซึ่งเป็นละหมาดที่ไม่สุนัตให้กระทำโดยญะมาอะฮ์ คือ ละหมาดที่กระทำภายหลังจากนอน อย่างน้อยสองเราะกะอะฮ์ หรือ สี่ หรือหก หรือแปด ที่ดียิ่ง คือละหมาดสองเราะกะอะฮ์โดยเนียฮ์ตะฮัจญุด คำเนียฮ์คือ ( )
(ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตตะฮัจญุดสองเราะกะอะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา อัลลอฮ์อัครบิรฺ)

25- สุนัตมุลัก³²³ เป็นการละหมาดสุนัตที่มีได้กำหนดเวลาเฉพาะซึ่งอาจจะ ละหมาดกลางคืนหรือกลางวันก็ได้ แต่ละหมาดกลางคืนดีกว่าละหมาดกลางวัน ถ้าละหมาด กลางคืนก็ให้ทำสองเราะกะอะฮ์³²⁴ คำกล่าวเนียฮ์คือ ( )
(ข้าพเจ้าละหมาดสุนัตสองเราะกะอะฮ์ เพื่ออัลลอฮ์ตะอาลา อัลลอฮ์อัครบิรฺ)

322 หลักฐานการบัญญัติละหมาดตะฮัจญุดคือ
อายะฮ์อัลกุรอานที่ว่า

﴿ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴾

ความว่า “และจากบางส่วนของกลางคืนเจ้าจงตื่นขึ้นมาละหมาดในเวลาของมัน เป็นการสมัครใจ สำหรับเจ้า หวังว่าพระเจ้าของเจ้าจะทรงให้เจ้าได้หับตำแหน่งที่ถูกสรรเสริญ” (ในวันกียามะฮ์ คือ ตำแหน่งชะฟาอะฮ์อันยิ่งใหญ่) (อัลอิสรออ : 79)

และหะดีษรายงานโดยอะบีซุรออยเราะฮ์ ได้กล่าวว่า มีผู้ถามท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ว่า ละหมาดอะไร ดีเยี่ยมที่สุดภายหลังจากละหมาดฟิรฎู? ท่านตอบว่า (( )) ความว่า “ละหมาด ในเวลากลางคืน”(Muslim, 2002 : 1163)

323 หลักฐานคือหะดีษบันทึกโดยอบินูมาญะฮ์ ว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวแก่อะบิษุรว่า

(( ))

ความว่า “ละหมาดนั้นเป็นสิ่งที่ดี ดังนั้นจงทำให้มากหรือให้น้อยเถิด” หะดีษญะอะอีฟ (al-Sayuti, n.d. : 2/51)

324 หลักฐานคือหะดีษบันทึกโดยบุคอรีและมุสลิมว่า (( ))

ความว่า “ละหมาดในเวลากลางคืนนั้น สองเราะกะอะฮ์ สองเราะกะอะฮ์ (คือให้สะลามทุกๆสอง เราะกะอะฮ์) (al-Bukhari, n.d. : 990, Muslim, 2002 : 749)

4.35 ความสำคัญของการละหมาดสุนัตต่าง ๆ

เราควรรักษาละหมาดสุนัตที่ได้กล่าวมาเท่าที่จะทำได้โดยเฉพาะละหมาดกลางคืนเพราะเป็นสิ่งที่หนักมากสำหรับบุคคล แท้จริงมันจะกลายเป็นสิ่งที่เบาหากเราทำ (ปฏิบัติ)เป็นประจำและเราอดทนในความลำบากซึ่งจะต้องต่อสู้กับอารมณ์ใฝ่ต่ำ ในเริ่มแรกหลังจากนั้นก็จะได้รับอิตายะฮ์จากอัลลอฮ์ และมีความสุขและไม่เบื่อการที่จะตั้งละหมาดในกลางคืนดังที่เคยปรากฏกับบรรดาศอลีหีนทั้งหลาย มีรายงานจากบรรดาเขาเหล่านั้นบางท่านละหมาดศุบหฺด้วยน้ำละหมาด (หน้า 31) อีซาฮ์³²⁵ นั้นและบรรดาผู้ที่ได้รับอิตายะฮ์จากอัลลอฮ์แบบอย่างเช่นนี้หน้าจะเป็นสิ่งควรนำมาปฏิบัติไม่มากนักน้อยเท่าที่สามารถจะกระทำได้

รายงานจากหะดีษว่า “ผู้ใดนอนในตอนกลางคืนมากในวันกียามะฮ์เขาเป็นผู้ที่ยากจนและผู้ที่ยากจนมากอายุของเขาจะขาดบะเราะกะฮ์ และความเป็นหนุ่มของเขาก็จะสูญเปล่า”³²⁶ และจงรู้เถิดว่าการงานน้อยนิดที่ทำเป็นประจำดีกว่าการงานที่มากแต่ขาดไป ท่านนบีﷺกล่าวว่า

(( ))

ความว่า “ การงานที่อัลลอฮ์ทรงชอบนั้นคือการทำงานที่ทำเป็นประจำถึงแม้จะน้อยนิด ”³²⁷

และสุนัตชดเชยละหมาดสุนัตดังกล่าวหากขาดไป

³²⁸( )

³²⁵ (al-Ghazali, 1986 : 1/424)

³²⁶ จากการค้นคว้าสืบหาบทหะดีษนี้ปรากฏว่าได้พบส่วนหนึ่งของตัวบทหะดีษซึ่งรายงานโดยญะบิร บิน अबดุลลอฮ์ เล่าว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

:))

((

ความว่า มารดาของท่านนบีสุไลมาน บินดาอูด ได้กล่าวแก่นบีสุไลมานว่า โอ้ลูกของฉัน ท่านอย่าได้นอนในตอนกลางคืนมากเกินไป เพราะการนอนในตอนกลางคืนมากเกินไปนั้น จะทำให้ผู้นั้นเป็นคนยากจนในวันกียามะฮ์ (Ibn Majah, n.d. : 1332) สายรายงานญะฮะอีฟ

³²⁷ บันทีกโคย (al-Bukhari, n.d. : 5861,6466 , Muslim, 2002 : 783 , al-Nasai, n.d. : 761)

³²⁸ (โอ้อัลลอฮ์จงกำหนดให้พวกเราเป็นผู้ที่รักษาละหมาด และดำรงละหมาดอย่างบริสุทธิ์ใจต่อพระพักตร์ของพระองค์ท่านที่ทรงเกียรติ โอ้อั้พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก)

4.36 เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ ( )

4.36.1 ความสำคัญของผู้นำ

เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์จะพูดถึงผู้นำและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้นำ
 อิบน์อับบาสกล่าวว่ ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่

(( ))

ความว่ “จงให้เกียรติแก่ผู้นำเพราะเขาเป็นผู้ที่แสดงความยิ่งใหญ่ของ
 อัลลอฮ์และเป็นที่ พึ่งในโลกรนี้หากเขาเป็นผู้พิทักษ์ความยุติธรรม”³²⁹

จากอุมร์ เราะฎิยัลลอฮุฮันฮู³³⁰ ข้าพเจ้าได้ถามเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ว่ โอ้
 เราะสูลุลลอฮ์จงบอกเถิดถึงข้อดีของผู้นำที่ทุกคนให้เกียรติและถ่อมตัว ท่านจึงกล่าวว่ “เขา
 เป็นร่เมงแห่งอัลลอฮ์ในโลกรนี้ หากเขาเป็นคนดีสำหรับเขาก็จะได้รับกุศล สำหรับพวกท่าน

³²⁹ จากการค้นคว้าสืบหาบทหะดีษนี้ปรากฏว่ไม่พบตัวบทหะดีษ ใครเป็นผู้รายงานและระดับหะดีษเป็น
 อย่ไร แต่มิบทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้คือ

(( ))

ความว่ “ผู้ปกครองที่มีคุณธรรมและมีความนอบน้อม(เปรียบได้ดั่ง) ร่เมงของอัลลอฮ์และอาวุธของ
 พระองค์ในแผ่นดิน เขาจะได้รับการยกย่องเท่ากับผลงานของผู้เลื่อมใสจริงใจถึงเจ็ดสิบคน” อัลสะยูฎีย์
 กล่าวว่ หะดีษเศาะหี้ห บันทีกโดย อะบูซัยด จาก อะบีบักร์ อัลศิดดีก (al-Sayuti, n.d. : 2/38)

³³⁰ คือ อุมร์ บิน อัลคอกฏออบ บิน นุฟัล อัลกูเราะซีย์ ท่านเกิดหลังจากปีช้าง 13 ปี ท่านเป็นเคาะลีฟะฮ์ผู้
 ทรงคุณธรรมคนที่สองหลังจากอะบูบักร์ ซึ่งเมื่ออะบูบักร์ล้มป่วยและอาการป่วยของท่านทรุดหนัก
 ท่านก็ได้เรียกกบรดาสาวกผู้ใกล้ชิดของท่านนบีมาปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องผู้ที่จะมาเป็นผู้นำประชาคม
 มุสลิมต่อจากท่าน หลังจากการประชุมการแล้วสาวกผู้ใกล้ชิดของท่านนบีก็มีมติเป็นเอกฉันท์ให้อุมร์
 บินอัลคอกฏออบขึ้นดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์สืบแทน ระหว่างปี ฮ.ศ. 13-24 (ค.ศ. 634-645) ท่านเป็น
 เคาะลีฟะฮ์คนแรกที่ถูกเรียกว่ อะมีร์อัลมุอมีนีน ท่านถูกลอบสังหารโดยอะบูลุลุ เฟโรสทาสที่มีใจชว
 อาหรับ ขณะที่ท่านกำลังน้าละหมาดศุบหุ ของวันพุธ ช่วงท้ายเดือนมุลหิญญะฮ์ ปี ฮ.ศ. 23 ในมัสยิด
 ของท่านนบี หลังจากนั้นอีกสามวันท่านก็สิ้นชีวิต ศพของท่านถูกฝังพร้อมกับท่านอะบูบักร์ ในวัน
 อาทิตย์ ที่ 1 มุหรรอม ปี ฮ.ศ. 24 หลังจากได้รับอนุญาตจากท่านอาอิชะฮ์ ในขณะที่มีอายุได้ 63 ปี
 รวมระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งได้ 10 ปี 6 เดือน 4 วัน (Ibn Kathir, 1988 : 7/18,133,141,142)

ทั้งหลายก็ต้องชุกร และหากเขาทรราช สำหรับเขาก็ต้องได้รับโทษ สำหรับพวกท่านทั้งหลาย ก็ต้องอดทน”³³¹

และจากท่านนบี ﷺ “ผู้ใดเป็นผู้ปกครองซึ่งมิได้ปกครองด้วยความรับผิดชอบ (อะมานะฮฺ) และมิได้ตัดเตือนความผิด แน่แน่นอนเขาจะถูกถอดถอนความโปรดปรานของอัลลอฮฺ ซึ่งครอบคลุมทุกอย่าง”³³²

331 จากการค้นคว้าสืบหาหะดีษในความหมายข้างต้นปรากฏว่าไม่พบตัวบทโดยตรง แต่มีบทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้ คือ

((

ความว่า “ผู้ทรงอำนาจปกครอง(ประมุข)ร่วมเงาแห่งอัลลอฮฺ ซึ่งผู้ได้รับความอธรรมทุกคนจากมวลบ่าวของพระองค์จะพึงพาต่อเขา ดังนั้นหากเขาทรกคุณธรรมเขาก็จะได้รับกุศล และพลเมืองก็จะต้องขอบคุณ แต่ถ้าเขาทรราชและคลังอำนาจหรืออธรรมเขาก็ต้องได้รับโทษ และพลเมืองก็มีหน้าที่ต้องอดทน เมื่อผู้ปกครองทั้งหลายทรราช ฟากฟ้าก็จะแห้งแล้ง เมื่อชะกาดทานถูกยับยั้งปศุสัตว์ทั้งหลายจะต้องพินาศ เมื่อการผิดประเวณีปรากฏชัด(โดยแพร่หลาย)ความยากจนและขัดสนก็จะมาปรากฏชัด(เช่นเดียวกัน) และเมื่อสัญญาแห่งสันติภาพ(ของพวกกาไฟรที่อยู่ในประเทศมุสลิม)ถูกละเมิด แน่แน่นอนบรรดากาไฟรทั้งหลายก็จะได้รับอำนาจทางอาณาจักร” อัลสะยูฎีย์ กล่าวว่า หะดีษเงาะอีย บันทีกโดยอัลฮากิม อัลบัซซารุ และอัลบัยฮะกี จาก อิบน์อุมัร (al-Sayuti, n.d. : 2/38)

แต่มีบทหะดีษที่เศาะหีหคือ

((

))

ความว่า “ผู้ทรงอำนาจปกครองร่วมเงาแห่งอัลลอฮฺ ซึ่งผู้ใดให้เกียรติท่านอัลลอฮฺก็ทรงเกียรติแก่ผู้นั้น และผู้ใดดูถูกท่านอัลลอฮฺก็จะดูถูกผู้นั้น” อัลสะยูฎีย์ กล่าวว่า หะดีษเศาะหีห บันทีกโดยอัลเงาะบะรอณี ในอัลมุอญัมอัลกะบীর และอัลบัยฮะกีในชุอะบิลอิมาน จากอะบีบักเราะฮฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/38)

332 บทหะดีษคือ

((

))

ความว่า “ผู้ใดเป็นผู้ปกครองซึ่งมิได้ปกครองด้วยความรับผิดชอบ(อะมานะฮฺ)และมิได้ตัดเตือนความผิด แน่แน่นอนเขาจะถูกถอดถอนความโปรดปรานของอัลลอฮฺซึ่งครอบคลุมทุกอย่าง” อัลสะยูฎีย์ กล่าวในอัลญามิอิลเศาะฆีร ว่า หะดีษเงาะอีย บันทีกโดยอัลคอดฎอบี จากอับดุลเราะหฺมาน บิน สะมุเราะฮฺ (al-Sayuti, n.d. : 1/121)

มาลิกบินดีนาร์³³³ กล่าวว่า ส่วนหนึ่งที่ฉันได้รับจากสิ่งที่ลงจากฟากฟ้า อัลลอฮ์ตะอาลาได้ตรัสว่า ข้าเป็นพระมหากษัตริย์ของกษัตริย์ทุกพระองค์ หัวใจของกษัตริย์ทุกพระองค์อยู่ในมือของข้า ผู้ใดเคารพต่อข้า ข้าก็จะให้ความโปรดปรานแก่เขา และผู้ใดทรยศต่อข้า ข้าจะลงโทษ³³⁴ ดังนั้นท่านทั้งหลายจงรักษาลิ้นของท่าน ท่านอย่าได้คำต่อพระมหากษัตริย์ แต่ท่านจงขอกฎจากอัลลอฮ์ แน่นอนใจของพวกเขาอ่อนโยนต่อท่าน

4.3.6.2 ผู้นำควรทบทวนบทบาทและดำเนินในสิ่งที่ถูกต้อง

ผู้นำควรทบทวนบทบาทตัวเองและนึกถึงอาเยฮ์อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنَ لَا تَتَّبِعِ الرَّسُوْلَ فَاِذَا دَعَاكَ لِحُكْمِ اللّٰهِ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ لَا يَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ﴾

³³³ มาลิกบินดีนาร์ คือ อะบิยะหุยา อัลบัสรีฮ์ ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ผู้มีสัมถะ เกรงกลัวอัลลอฮ์มาก ท่านรับจ้างเขียนอัลกุรอาน ท่านจะไม่รับประทานนอกจากสิ่งที่ท่านขวนขวายด้วยตนเอง ท่านเสียชีวิต ณ เมืองบักเราะฮ์ ในปี ฮ.ศ. 131 (Dahlan al-kadiri, 1955 : 2/310)

³³⁴ จากการค้นคว้าสืบหาหะดีษในความหมายข้างต้นปรากฏว่าไม่พบตัวบทโดยตรง แต่มีบทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้คือหะดีษที่รายงาน โดยอับดุลลอฮ์ บิน อุมร์เล่าว่า ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((:))

ความว่า “ในวันกียามะฮ์ อัลลอฮ์พระผู้ทรงอนุภาพและเกรียงไกรยิ่งจะทรงมีวันฟ้า ต่อจากนั้นจึงเอาพระหัตถ์ขวาของพระองค์จับมันไว้พลางตรัสว่า ข้านี้เป็นผู้ปกครองไหนเหล่าบรรดาทั้งหลายไหนเหล่าผู้รอดไต่ทั้งหลาย ? หลังจากนั้นพระองค์ก็จะทรงมีวันแผ่นดินต่างๆด้วยพระหัตถ์ซ้ายของพระองค์ พลางตรัสว่า ข้านี้คือผู้ปกครองไหนเหล่าบรรดาทั้งหลาย ไหนเหล่าผู้รอดไต่ทั้งหลาย ? (al-Bukhari, n.d. : 7412 , Muslim, 2002 : 2788)

และหะดีษ รายงานโดยอัมรฺ บิน อัลอาศ ว่า เขาได้อินท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((

((: ﷺ

ความว่า “บรรดาจิตใจของลูกหลานอาดัมทั้งหมดนั้นอยู่ระหว่างนิ้วสองนิ้วของอัลเราะฮ์มานคุณเดียวกับจิตใจหนึ่งที่ผันแปรมันไม่ได้ตามแต่ระสงค์ ต่อจากนั้นท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ก็กล่าวว่า โอ้อัลลอฮ์ พระผู้ทรงเปลี่ยนจิตใจ ขอพระองค์ท่านได้โปรดปรับเปลี่ยนจิตใจของพวกเราไปสู่การปฏิบัติตามคำสั่งของท่านเถิด” (Muslim, 2002 : 2654)

ความว่า “ โอ้ดาวูดเอ๋ย เราได้แต่งตั้งเจ้าให้เป็นตัวแทนในแผ่นดินนี้
ดังนั้นเจ้าจงตัดสินคดีต่างๆระหว่างมนุษย์ด้วยความยุติธรรมและอย่า
ปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำ มันจะทำให้เจ้าหลงไปจากทางของอัลลอฮ์”³³⁵

ส่วนหนึ่งของผู้ที่ปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำนั้นคือ ถ้าหากมีคู่กรณีสองคนมาขอ
คำตัดสินใจเขาจะเห็นว่าความถูกต้องนั้นอยู่กับคนที่เขารัก

ด้วยเหตุนี้เองอำนาจของนบิสุลัยมาน บุตรของนบีดาวูด³³⁶ ผู้ซึ่งอัลลอฮ์ได้
ประทานความสุขต่อท่านทั้งสองถูกยึด กล่าวคือ มีชาวบ้านของประเทศญะรออะฮ์ซึ่งเป็น
ประเทศของภรรยาของนบิสุลัยมาน เขาคนนั้นเป็นที่รักของภรรยาของนบิสุลัยมาน ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับ
คนอื่น แล้วมาขอคำตัดสินต่อนบิสุลัยมาน ท่านนบิสุลัยมานก็อยากให้ความถูกต้องและชัยชนะ
เป็นของชาวประเทศญะรออะฮ์ จึงได้ตัดสินให้เขาเหล่านั้นชนะ ด้วยเหตุนี้ทำให้อำนาจของ
ท่านนบิสุลัยมานถูกยึดไป³³⁷

4.36.3 ผู้นำจะต้องตกเตือนผู้ได้บังคับบัญชา

มะอิกัล บินยะฮซาร์³³⁸ กล่าวว่าฉันได้ยินท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า “ไม่มีบ่าว
คนใดที่ถูกแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ปกครองประชาชน และเขาไม่ได้ให้ความคุ้มครองผู้คนด้วยการ
ตกเตือน แล้วเขาจะไม่ได้พบกับกลิ่นอายจากสวรรค์ ”³³⁹

³³⁵
(ศอศ : 26)

³³⁶ นบิสุลัยมาน คือ นบิคนหนึ่งซึ่งเป็นบุตรชายของนบีดาวูด เป็นนบีที่อัลลอฮ์ได้ประทานความสามารถ
พิเศษในการเข้าใจภาษาของสัตว์และการควบคุมฉุนและลม คัมภีร์ไบเบิลเรียกว่า โซโลมอน (Ibn
Kathir, n.d. : 434-436,บรรจง บินกาซัน, 2547 : 156)

³³⁷
(Ibn Manzur, n.d. : 3/380)

³³⁸ มะอิกัล บิน ยะฮซาร์ คือ สาวกผู้ทรงเกียรติของท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ท่านได้รวมในสงครามหุคัยบิยะฮ์
เคยเป็นผู้ปกครองบัสเราะฮ์ในสมัยเคาะลีฟะฮ์ อุมัรฺ บิน อัลคอฏฏอบ ท่านเสียชีวิต ในปี ฮ.ศ. 59 (Ibn
Kathir, 1988 : 8/106)

³³⁹
บทหะดีษคือ

((

: ﷺ

และรายงานจากหะดีษท่านนบี ﷺ กล่าวว่า “ผู้ใดที่เป็นผู้ปกครองกิจการมุสลิมิน (หน้า 32) แล้วนิ่งเฉยไม่ยอมให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาผู้ใดบังคับบัญชา เหมือนกับที่ได้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวของเขา เขาจะถูกเตรียมสถานที่ไว้ในนรก”³⁴⁰

4.36.4 ห้ามขอตำแหน่ง

รายงานจากอับดุลเราะมาน บินสะมุเราะฮ์³⁴¹ กล่าวว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวกับฉันว่า “ท่านอย่าได้ขอตำแหน่งหน้าที่ในการปกครองใดๆ เพราะความจริงแล้วหากท่านได้รับตำแหน่งหน้าที่โดยมิได้ขอท่านจะได้รับความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ในตำแหน่งนั้น และหากท่านได้รับตำแหน่งหน้าที่เพราะการขอ ท่านก็จะถูกมอบหมายเป็นหน้าที่ในตำแหน่งนั้น”³⁴²

ความว่า “ฉันเคยได้ยินท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ไม่มีบ่าวคนใดที่อัลลอฮ์ ทรงแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ปกครองประชาชน และเขาไม่ได้ให้ความคุ้มครองผู้คนด้วยการตักเตือนแล้ว เขาจะไม่ได้พบกับกลิ่นอายจากสวรรค์” (al-Bukhari, 1407 : 13/135 (7150), Muslim, 2002 : 142,1829)

³⁴⁰ บทหะดีษคือ

))

((

ความว่า “ผู้ปกครองคนใดก็ตาม ที่ปกครองสิ่งหนึ่งจากภารกิจแห่งประชาชาติของฉัน แต่เขาไม่ตักเตือนเพื่อพวกเขา และเขาไม่จริงจังต่อพวกเขาให้เหมือนกับที่เขาตักเตือนตัวเอง และความจริงจังของเขาแก่ตัวเขาเอง แน่نونอัลลอฮ์จักผลักเขาให้กะมาน้ำลงไปนรกในวันปรภพ” อัลสะยูฎีย์กล่าวใน อัลญามิอ อัลเศาะฆิร ว่า หะดีษหะสัน บันทึกโดยภูเขาบะรอนี จากมะอุกิล บิน ยะซาร์ (al-Sayuti, n.d. : 1/121)

และมีหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้รายงานโดยมะอุกิล บิน ยะซาร์ เล่าว่า ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า ((

ความว่า “ ผู้นำซึ่งทำหน้าที่ดูแลมุสลิม หากไม่ต่อสู้เพื่อประโยชน์สุขของมุสลิมอย่างจริงจัง ไม่แนะนำหรือให้คำปรึกษา เขาจะไม่ได้เข้าสวรรค์พร้อมกับบรรดามุสลิม(ที่อยู่ใต้การปกครองของเขา) (al-Bukhari, n.d. : 7252 , Muslim, 2002 : 1829)

³⁴¹ สาวกของท่านเราะสูดลอส ﷺ ท่านหนึ่ง เข้ารับนับถืออิสลามในปีคปดลอมักกะฮ์ ก่อนรับอิสลามท่านมีชื่อว่า อับดุลกิลาล เมื่อรับอิสลามท่านเราะสูดลอส ﷺ ได้ตั้งชื่อว่า อับดุลเราะมาน ท่านเสียชีวิต ณ บัศเราะฮ์ ในปี ฮ.ศ. 50 (Ibn Kathir, 1988 : 8/49)

³⁴² บทหะดีษคือ จากอับดุลเราะมาน บิน สะมุเราะฮ์ เล่าว่า ท่านเราะสูดลอส ﷺ กล่าวกับฉันว่า

4.36.5 ข้อดีของความยุติธรรม

ส่วนความประเสริฐของความยุติธรรม นั้นจงรู้เถิดว่า ความยุติธรรมของผู้บริหารทำให้เรารักเขา และความทারণกรรมของเขาทำให้เราห่างจากเขา สมัยที่ดียิ่งคือสมัยที่ผู้บริหารมีความยุติธรรม ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า “การงานของผู้บริหารที่ยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาวันเดียว ดีกว่า การงานของผู้ที่ยุติธรรมต่อครอบครัวของเขาหนึ่งร้อยปี”³⁴³

และท่านนบี ﷺ กล่าวอีกว่า “ผู้บริหาร มีความยุติธรรมหนึ่งช่วงเวลา ดีกว่าทำอิบาดะฮ์ หกสิบปี”³⁴⁴ “และคู่อิมามที่ยุติธรรม จะไม่ถูกปฏิเสธ”³⁴⁵

ความว่า “อับดุลเราะหฺมานเอ๋ย ท่านอย่าได้ขอตำแหน่งหน้าที่ใดๆ เพราะความจริงแล้วหากท่านได้รับตำแหน่งหน้าที่เพราะการขอ ท่านก็จะถูกปดกิจเป็นหน้าที่ในตำแหน่งนั้น แต่ถ้าท่านได้รับตำแหน่งโดยมิได้ขอท่านจะได้รับความช่วยเหลือในตำแหน่งนั้น ...” (al-Bukhari, n.d. : 6622 , Muslim, 2002 : 1652)

³⁴³ จากการค้นคว้าสืบหาหะดีษในความหมายข้างต้นปรากฏว่าไม่พบตัวบทโดยตรง แต่มีบทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้ คือ ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

ความว่า “ การงานของผู้บริหารที่ยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาวันเดียว ดีกว่า การทำอิบาดะฮ์หกสิบปี และการลงโทษที่ถูกดำเนินการในแผ่นดิน โดยหน้าที่ที่ชื่อว่า ฝนตกสี่สิบวัน ” (al-Munziri, 1994 : 3/187 (3248)) หะดีษญะอะอีฟ (al-Albani, 1992 : 2/416 (989))

³⁴⁴ บทหะดีษรายงานโดยอะบีสุรอยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮ์ฮุอันฮุ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

ความว่า “โอ้อะบาสุรอยเราะฮ์ ผู้บริหารมีความยุติธรรมหนึ่งช่วงเวลาที่ดีกว่าทำอิบาดะฮ์หกสิบปี โดยทำการละหมาดในตอนกลางคืนและถือศีลอดในตอนกลางวัน และโอ้อะบาสุรอยเราะฮ์ ผู้บริหารที่อธรรมหนึ่งช่วงเวลา ณ . อัลลอฮ์เลวกว่าทำบาปหกสิบปี” (al-Munziri, 1994 : 3/187 (3249)) หะดีษญะอะอีฟ (al-Albani, 1992 : 2/416 (989))

³⁴⁵ บทหะดีษรายงานโดยอะบีสุรอยเราะฮ์ เราะฎิยัลลอฮ์ฮุอันฮุ ว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

ความว่า “สามคนด้วยกันที่การดูอาของพวกเขาจะไม่ถูกปฏิเสธ คือ คนที่ถือศีลอดจนกว่าจะละศีลอด อิมามที่ยุติธรรม และคนที่ถูกอธรรม ...” (al-Tirmizi, 1987 : 3598, al-Munziri, 1994 : 3/186 (3245) , al-Ajluni, 1988 : 1039) อัลสะยูฎีกกล่าวว่า หะดีษหะสัน (al-Sayuti, n.d.:1/140)

และจากอุมร์อิบน์ อัลคอกฏออบ เราะฎิยัลลอฮฺสูอันสูเขากล่าวแก่ กะอับ³⁴⁶ว่า
จงบอกเถิดถึงสวรรค์ อัคนิน กะอับ ก็กล่าวว่า โอ้ อะมีรุลมุมินิน จะไม่เข้าในสวรรค์ อัคนิน
นอกจาก นบี ศิดดีก ซาฮีด หรือ อิมามที่ยุติธรรม อุมร์กล่าวอีกว่า ข้าพเจ้ามิได้ เป็นนบี แต่
ข้าพเจ้าศรัทธาต่อเราะฮฺลุลลอฮฺ ﷺ และข้าพเจ้ามิได้เป็นอิมามที่ยุติธรรม แต่ข้าพเจ้าหวังว่า
ข้าพเจ้ามิได้ยุติธรรม ส่วนซาฮีดนั้นไหนดสำหรับฉัน? หะสันกล่าวว่า³⁴⁷ อัลลอฮฺทรง
กำหนดให้ท่านเป็นศิดดีก ซาฮีด ที่ปกครองด้วยความยุติธรรม³⁴⁸

³⁴⁶ กะอับ บิน มาดิอฺ อัลหุมาอีรี (กะอับ อัลอับฮาร) ท่านเป็นอุละมาอฺของฮัจญ์ลุลลอฮฺที่ยิ่งใหญ่ รับผิดชอบ
ในสมัยของเคาะลีฟะฮฺ อะบีบักรฺ อพยพไปยังเมืองมะดีนะฮฺในสมัยเคาะลีฟะฮฺ อุมร์ บินอัลคอกฏออบ
หลังจากนั้นท่านไปอาศัยอยู่ที่ อัลชาม และท่านเสียชีวิตในสมัยเคาะลีฟะฮฺ อุมมาน บินอัฟฟาน ซึ่งมีอายุ
มากกว่าหนึ่งร้อยปี (al-Zahabi, n.d.:1/52)

³⁴⁷ หะสันอัลบศรี

³⁴⁸ บทอะษรฺ คือ

: ! :
:
:
:
:

ความว่า “จากหะสัน กล่าวว่า ท่านอุมร์ บิน อัลคอกฏออบ กล่าวว่า โอ้กะอับ จงบอกเถิดถึงสวรรค์ อัคนิน
กะอับก็กล่าวว่า โอ้ อะมีรุลมุมินิน มันคือสถานที่พักอันโรฐานในสวรรค์ ซึ่งจะไม่เข้าในสวรรค์อัคนิน
นอกจาก นบี ศิดดีก ซาฮีด หรืออิมามที่ยุติธรรม อุมร์กล่าวอีกว่า สำหรับการเป็นนบีนั่นก็ถูก
กำหนดกลุ่มคนไปแล้ว ส่วนศิดดีกนั้นก็ถูกยืนยันโดยอัลลอฮฺและศาสนทูตของพระองค์ไว้แล้ว ส่วนการ
ปกครองด้วยความยุติธรรมข้าพเจ้าหวังว่าอัลลอฮฺจะไม่กำหนดให้ข้าพเจ้าตัดสินนอกจากด้วยความ
ยุติธรรม ส่วนซาฮีดนั้นไหนดสำหรับอุมร์? “(Alaa al-Din, n.d. : 12/561: (35760))
และคำกล่าวของสะลัฟต่อท่านอุมร์หลังจากท่านถูกแต่งตั้งที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้คือ

ﷺ

"

" ...

:

ความว่า “โอ้ อะมีรุลมุมินิน เป็นข่าวดีจากอัลลอฮฺสำหรับท่าน ท่านเป็นสาวกของท่านเราะฮฺลุลลอฮฺ ﷺ
ท่านเป็นผู้รับอิสลามในรุ่นแรกตามที่ท่านทราบ หลังจากนั้นท่านได้ถูกแต่งตั้งเป็นเคาะลีฟะฮฺ ซึ่งท่าน
ได้ปกครองด้วยความยุติธรรม แล้วท่านก็ได้เป็นซาฮีด อุมร์จึงกล่าวว่า ข้าพเจ้าหวังว่านั่นเป็นส่วนที่ดี
ที่สุด ซึ่งมีใช้เพื่อข้าพเจ้าและมีใช้เป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้า...” (ซึ่งมีใช้เพื่อข้าพเจ้าและมีใช้เป็นประจำ
กับข้าพเจ้า...) (Ibn-Gudamah al-Magdasi, 1978 : 392)

อิสกันดาร์³⁴⁹ ได้ถามหุกะมาอฺชาวบาบิลว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีกว่ากันสำหรับท่าน ระหว่างความกล้ากับความยุติธรรม ? เขาตอบว่า ในเมื่อเราใช้ความยุติธรรมเราไม่จำเป็นต้องใช้ความกล้าอีกแล้ว³⁵⁰

ตัวแทนของอุมร์ บิน อัลคุดอะซีซ เคยส่งจดหมายถึงอุมร์ บิน อัลคุดอะซีซ³⁵¹ บอกกับท่านว่า ประเทศเกิดความเสียหายจึงขอทรัพย์เพื่อบูรณะและปรับปรุง อุมร์ บิน อัลคุดอะซีซ ก็ตอบจดหมายดังกล่าวโดยกล่าวว่า จดหมายของท่านข้าพเจ้าเข้าใจแล้วในเมื่อท่านได้รับจดหมายของข้าพเจ้าแล้ว กรุณาเพิ่มความยุติธรรมและยุติความทารุณกรรมทุกประการ นี่และคือสิ่งที่จะปรับปรุงประเทศของท่าน วัสลาม

กีสรอ³⁵² กล่าวว่า ไม่มีรัฐนอกจากมีทหาร ไม่มีทหารนอกจากมีทรัพย์ ไม่มีทรัพย์นอกจากมีประเทศ ไม่มีประเทศนอกจากมีประชาชน ไม่มีประชาชนนอกจากมีความยุติธรรม³⁵³

³⁴⁹ อิสกันดาร์คือมุลกออรรันยัคนคนที่หนึ่ง ท่านเป็นกษัตริย์ซึ่งปกครองโดยความยุติธรรม บ่าวซึ่งศรัทธาต่ออัลลอฮฺ เป็นเชื้อสายของสาม บินนูหฺ อะลียฮิสสะลาม (เกลา ท่านเป็นนบีคนหนึ่ง) มีมนตรีชื่อว่า อัลคิฎร ส่วนมุลกออรรันยัคนคนที่สองคือ อิสกันดาร์ บิน ฟัยละบิส อัลมักคูมีย อัลยูนาบีย อัลมิกรีย ผู้สร้างอัสกันดะริยะฮฺ ซึ่งมีมนตรีชื่อ อรรฎอฎอส อัลฟัยละฮฺฟูฟ (Ibn Kathir, 1988 : 2/95 - 97)

³⁵⁰ (Adab al-Dunya wa al-Din n.d. : 1/170) <http://www.al-islam.com>

³⁵¹ อุมร์ บิน อัลคุดอะซีซ บิน มรวาน บิน อัลหะกัม บิน อะบีอัลอาศ บิน อุมัยยะฮฺ อัลกูเราะซีฮฺ อัลอุมาวีย เป็นผู้ปกครองในราชวงศ์อุมัยยะฮฺคนแรกที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นเคาะลีฟะฮฺตามบรรทัดฐานแห่งคุณธรรมและความสามารถตามหลักการอิสลาม โดยได้รับการเสนอชื่อจาก สุไลมาน บิน อัลคุดมะลิก จากกล่าวได้ว่าท่านเป็นเคาะลีฟะฮฺในความหมายที่แท้จริงก็ได้เพราะยุคสมัยของท่านมีความละม้ายคล้ายคลึงกับยุคสมัยของเคาะลีฟะฮฺผู้ทรงคุณธรรมทั้งสิ้น ท่านขึ้นปกครองหลังจากการเสียชีวิตของสุไลมาน บิน อัลคุดมะลิก ระหว่างปี ฮ.ศ. 99-101 (ค.ศ. 717-719) ท่านเสียชีวิตในเดือน เสาะฟิร ฮ.ศ. 101 ขณะที่มีอายุได้ 39 ปีเศษ รวมเวลาปกครองได้ประมาณ 2 ปี 5 เดือน 4 วัน (Ibn Kathir, 1988 : 9/192,200,220,221)

³⁵² คือ อะบูนุศรฺ อะนุชิวาน บิน คอลิด บิน มุหัมมัด อัลกอฮานีย อัลกีนิย ท่านเป็นมนตรีของสุลฎอนมัมฮูด บิน มุลกะซาฮฺ(เสียชีวิต ฮ.ศ. 525) และเป็นมนตรีของเคาะลีฟะฮฺ อัลมุสดีร์ซิด อะบุมันศูร อัลฟัลลฺ บิน อัลมุสดีซฮิร(เสียชีวิต ฮ.ศ. 529) ท่านเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาด และท่านได้เสียชีวิตในปี ค.ศ. 532 (Ibn Kathir, 1988 : 12/229,216,195,222)

³⁵³ (Abu Bakr al-Tartusi, n.d. : 1/101)

4.36.6 เมตตาคือประชาชนและยึดมั่นในกฎของอัลลอฮ์

ซุรอยหุ บิน อุบัยด ³⁵⁴ กล่าวว่า ไม่มีผู้บริหารคนใดของบะนีอิสรออีล ³⁵⁵ นอกจากมีชายคนหนึ่งที่ได้รับผิดชอบเกี่ยวกับความเมตตา เมื่อเห็นผู้บริหารโกรธเขาจะเขียนในกระดาษว่า ( ) กรุณารักมุสลิมีน กรุณาเกรงกลัวความตาย และกรุณานึกถึงวันอากีเราะฮ์ จนกว่าจะหมดความโกรธ หมายความว่า เขาจะให้กระดาษที่ได้เขียนไว้จนกว่าเขาจะหมดความโกรธ ³⁵⁶

และมีผู้ปกครองบางท่านในสมัยก่อน เขาได้เขียนในกระดาษสามแผ่น และกล่าวต่อเลขของเขาว่า หากท่านเห็นข้าพเจ้าโกรธ กรุณายื่นกระดาษนี้ให้ข้าพเจ้าที่ละแผ่นๆ กระดาษแผ่นแรกจะเขียนว่า

( ) แท้จริงท่านมิใช่พระเจ้า สักวันท่านก็จะตาย และท่านก็จะกลับสู่ดิน ซึ่งอีกส่วนจะกินอีกส่วนหนึ่ง กระดาษแผ่นที่สองจะเขียนว่า ( ) จงเมตตาคือผู้คนบนโลกนี้ แน่แน่นอนท่านจะได้รับเมตตาจากผู้ที่อยู่บนฟากฟ้า กระดาษแผ่นที่สามจะเขียนว่า ( ) จงตัดสินระหว่างมนุษย์ด้วยคำตัดสินของอัลลอฮ์ ซึ่งจะไม่มีความดีสำหรับเขาทั้งหลายนอกจากด้วยสิ่งนั้น ³⁵⁷

4.36.7 ภัยของความอธรรม

มีคนกล่าวว่า ถ้าหากผู้บริหารไม่มีจิตสำนึกในการบริหาร ประเทศก็จะเต็มไปด้วยอบายมุข มียะฮูดีคนหนึ่งเข้าพบ อับดุลมิก บิน มัรวาน ³⁵⁸ เขากล่าวว่า (หน้า 33)

³⁵⁴ ซุรอยหุ บิน อุบัยด บิน ซุรอยหุ อัลหุฎเราะมีฮ์ อัลหิมศีย์ ท่านได้เสียชีวิตหลังจากปี ฮ.ศ. 100 (al-AsQalani, 1986 : 1/265)

³⁵⁵ บะนีอิสรออีล คือ ลูกหลานของวงศ์วานของนบียะฮุบบ์ (บรรจง บินกาซัน, 2547 : 86)

³⁵⁶ ออบุบักร. อหฺมัด บิน มัรวาน อัลดัยนุรีย์ (Abu Bakr al-Dainuri, n.d. : 1/101)

³⁵⁷ (Abu Bakr al-Tartusi, n.d. 1/414)

³⁵⁸ อับดุลมะลิก บิน มัรวาน บิน อัลหะกัม บิน อะบีอัลอาศ บิน อุมัยยะฮ์ อะบูอัลวะลีด อัลอุมาวีฮ์ อะมีร์อัลมุมีนีน เกิดเมื่อปี 26 ฮ.ศ. เป็นคนที่มีการศึกษาดี หนึ่งในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ขึ้นมาสืบทอด

ไอ้ อะมีรุลมุอมีนีน ผู้บริหารของท่านบางคน ทารุณข้า หากท่านสร้างจิตสำนึกให้เขา ข้าก็จะมี ความสุขในความยุติธรรม แต่ท่านอับดุลมิก บินมรวาน มิได้หันหน้าไปหาเขา แล้วเขาก็เอ่ย คำพูดของเขาอีกครั้งเป็นครั้งที่สอง ท่านอับดุลมิก บินมรวาน ก็ยังมีได้หันหน้าไปหาเขา พอ ถึงครั้งที่สามเขาก็กล่าวว่า ไอ้อะมีรุลมุอมีนีน³⁵⁹ ข้าได้ทราบจากเตารอฮู ที่ถูกส่งให้แก่ท่าน มูসা ว่า อิมามไม่ควรที่จะร่วมกันทำทารุณต่อคนใดคนหนึ่ง ข้าก็ได้มาฟ้องต่อท่านแล้วหาก ท่านมิได้ดำเนินการท่านก็ได้ร่วมกันทำทารุณกรรมกับเขา เมื่อท่านอับดุลมาลิก ได้ยินคำพูด ของเขา ท่านก็ตกใจ แล้วลุกขึ้นไปหาผู้บริหารที่ได้ทำทารุณกรรม แล้วได้ถอดถอนจาก ตำแหน่ง และได้คืนสิทธิของยะฮูดีผู้นั้น

และท่านอัลอิสกันดร์³⁶⁰ กล่าวว่า ไอ้บ่าวของอัลลอฮู แท้จริงพระเจ้าของท่าน นั้นคืออัลลอฮูซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นนอกจากพระองค์ พระองค์ทรงช่วยนบีนูห์ในช่วงหนึ่ง พระองค์ทรงลงน้ำฝนซึ่งใช้ดื่มในยามที่ท่านต้องการ และพระองค์ท่านนั้นเป็นที่พึ่งในยามที่ ท่านมีปัญหา ด้วยพระนามของอัลลอฮู สิ่งใดที่ข้าพเจ้าทราบว่าเป็นสิ่งที่อัลลอฮูทรงชอบ ข้าพเจ้าก็จะชอบและจะปฏิบัติจนชีวิตจะหาไม่ และสิ่งใดเป็นสิ่งที่อัลลอฮูทรงรังเกียจข้าพเจ้า ก็จะรังเกียจและจะห่างไกลจนชีวิตจะหาไม่ และมีรายงานว่า แท้จริงพระองค์อัลลอฮูตะอาลา นั้นทรงชอบความยุติธรรมต่อบ่าวของพระองค์ และทรงรังเกียจต่อการอธรรมส่วนหนึ่งต่ออีก ส่วนหนึ่ง ดังนั้น ความหายนะและความเดือดดาลของข้าพเจ้า สำหรับผู้ที่อธรรม และผู้ใดทำ ความยุติธรรมต่อบุคคลที่ข้าพเจ้าให้เกียรติเขา ข้าพเจ้าจะมอบความยิ่งใหญ่ให้เขา และจะ อนุญาตให้เขาอยู่ในห้องของข้าพเจ้าตามที่เขาต้องการ และทุกสิ่งที่เขาหวังข้าพเจ้าก็จะไม่ทำ ให้เขาผิดหวัง แท้จริงอัลลอฮูตะอาลานั้น เป็นผู้ตอบสนองต่อการกระทำของทุกคน

อำนาจหลังจากคุณพ่อ (คือมรวาน บิน อัลหะกัม) ระหว่างปี ฮ.ศ. 65-86 (ค.ศ. 684-705) ท่านเสียชีวิต ณ คิมัสก์ ในเดือนเซาวาล ฮ.ศ. 86 ขณะที่มียายุได้ 60 ปี (Ibn Kathir, 1988 : 9/66,73)

³⁵⁹ อะมีรุลมุอมีนีน คือ ผู้รับมอบในการบริหาร และคนแรกที่ถูกเรียกว่าอะมีรุลมุอมีนีน คือ อุมร์ บิน อัลคอกฏออบ (Ibn Kathir, 1988 : 7/18)

³⁶⁰ อิสกันดร์คือมุลกออรรนัยน์คนที่หนึ่ง ท่านเป็นกษัตริย์ซึ่งปกครองโดยความยุติธรรม บ่าวซึ่งศรัทธา ต่ออัลลอฮู เป็นเชื้อสายของสาม บินนูห อะลียอิสสะลาม (กิลา ท่านเป็นนบีนคนหนึ่ง)มีมนตรีชื่อว่า อัลคิฎร์ ส่วนมุลกออรรนัยน์คนที่สองคือ อัสกันดร์ บินฟัยละบีส อัลมักคูมีย อัลยูนาบีย อัลมิกรีย ผู้สร้างอัสกันดะริยะฮู ซึ่งมีมนตรีชื่อ อรรฎอฏอส อัลฟัยละสุฟ (Ibn Kathir, 1988 : 2/95 - 97)

4.36.8 วิธีชีวิตของประชาชนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้นำ

วะลีดกล่าวว่า³⁶¹ แท้จริงประชาชนจะพินาศก็เพราะความพินาศของผู้บริหาร และประชาชนจะดีก็เพราะความดีของผู้บริหาร

และวะฮับ บินมุนับบิฮ³⁶² กล่าวว่า เมื่อผู้บริหารคิดจะทารุณหรือทำทารุณกรรม อัลลอฮ์จะทรงให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ ตลาด สวนไร่นา และทุกสิ่งทุกอย่างในประเทศของเขา และเมื่อคิดจะทำดี และยุติธรรม หรืออธรรมก็เพื่อความดีและความยุติธรรม ประชาชนในประเทศก็จะมีความสุข และทุกอย่างก็จะดีไปหมด³⁶³

นักประวัติศาสตร์บางท่านกล่าวว่า มีกษัตริย์องค์หนึ่งได้เดินออกไปดูสภาพภายในประเทศโดยลับ และได้พบชายคนหนึ่งซึ่งเขามีวันมตัวหนึ่ง เขาบีบครั้งหนึ่งจะได้น้ำนมเท่ากับวัวตัวอื่นสามสิบตัว กษัตริย์ก็รู้สึกแปลกใจต่อปรากฏการดังกล่าว เลยได้นึกในใจว่าพระองค์จะเอาวัวตัวนั้น ในวันรุ่งขึ้นกษัตริย์ได้มาแต่เช้า เลยได้บีบให้เขา แต่ก็ได้น้ำนมเพียงครึ่งหนึ่งของวันก่อน กษัตริย์จึงถามว่า เหตุใดผลของการบีบต่างจากวันก่อน ท่านได้เลี้ยงที่อื่นซึ่งไม่ใช่ที่เดิมหรือเปล่า? ชายคนนั้นตอบว่า ไม่ใช่ แต่ฉันคิดว่า กษัตริย์ของเราคิดจะทำทารุณ จึงทำให้น้ำนมของวัวลดลง เพราะถ้าหากกษัตริย์ทำทารุณกรรม หรือคิดจะทารุณความดีทุกอย่างก็จะหายไป กษัตริย์คนนั้นก็เลยเตาบะฮและสัญญาในใจต่อพระเจ้าว่าเขาจะไม่คิดอีกแล้ว ต่อมาในวันรุ่งขึ้น ผลของการบีบนมก็ได้ตามปกติ

และในดินแดนมัฆริบ มีกษัตริย์ท่านหนึ่งได้ข่าวว่ามีผู้หญิงหนึ่งมีสวนอ้อยและมีน้ำอ้อยที่หวานจัด อ้อยแต่ละต้นจะได้น้ำอ้อยเท่ากับหนึ่งถ้วย กษัตริย์ก็คิดจะยึดเอาสวนอ้อยนั้น กษัตริย์จึงไปหานางและได้ถามเกี่ยวกับสิ่งดังกล่าว และนางก็ตอบว่าใช่ แล้วก็ได้อ้อยหนึ่งต้น แต่ผลที่ได้ไม่ถึงครึ่งของที่แล้วมา กษัตริย์จึงกล่าวว่าไหนละ ที่ผู้คนได้ลือกัน นางก็ตอบว่า จริงๆแล้วมันเป็นจริง (หน้า 34) ตามที่ท่านได้ข่าวนั้นแหละ แต่อาจจะ

³⁶¹ คือวะลีด บิน อับดุลมะลิก บิน มัรวาน เกิดเมื่อปี 50 ฮ.ศ. หนึ่งในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ขึ้นมาสืบทอดอำนาจหลังจากคุณพ่อ(คือ อับดุลมะลิก บิน มัรวาน) ระหว่างปี ฮ.ศ. 86-96 (ค.ศ. 705-715) ท่านเสียชีวิตในเดือนญะมาดีลอาคิร ฮ.ศ. 96 รวมเวลาปกครองได้ประมาณ 9 ปี 8 เดือน (Ibn Kathir, 1988 : 9/168,173)

³⁶² วะฮับ บิน มุนับบิฮ อัลยะมานีย์ ตาบิฮียู้งใหญ่ ได้พบกับเสาะหาบะฮหลายท่านเช่น อิบน์อุบباس ญาบิร และอัลนุมาน บิน บะชีร์ และได้รายงานหะดีษจาก มุอาษ บิน ณะบาล อะบิสุรอยเราะฮ์ และฏอวุส ท่านเสียชีวิต ณ คอนอาอู ในปี ฮ.ศ. 110 (Ibn Kathir, 1988 : 9/288)

³⁶³ (Ibn Kathir, 1988 : 9/313)

เป็นเพราะว่ากษัตริย์คิดจะยึดเอาผลดีทุกอย่างก็จะหายไป ทำให้กษัตริย์เตาเบฮูในขณะนั้น และได้สัญญาในใจต่อพระเจ้าด้วยบริสุทธิใจว่าเขาจะไม่ยึดเอาของจากนางตลอดไป หลังจากนั้นก็ได้นำน้ำอ้อยอีกครั้งผลที่ได้ก็เต็มถ้วยเช่นเดิม

เล่าจากสมัยอะบูบักร์ อัฏฏอรูฏี³⁶⁴ ในหนังสือ สิริอญลุมลุก³⁶⁵ กล่าวว่า คนรุ่นก่อนได้เล่าให้ฉันฟังว่า ที่ประเทศอียิปต์ ในเมืองเศาะอิดีย มีต้นอินทผลัมต้นหนึ่งออกผลได้สิบอูรดูบ³⁶⁶ ซึ่งในสมัยนั้นไม่มีต้นอินทผลัมต้นใดออกผลได้เท่ากับครึ่งหนึ่งของต้นนั้นเลย กษัตริย์จึงได้ยึดเอาไว้ หลังจากนั้นอินทผลัมต้นนั้นมิได้ออกผลแม้แต่เม็ดเดียวในปีนั้น³⁶⁷

และท่านได้กล่าวอีกว่า ฉันได้เห็นในเมืองอิสกันดะริยะฮู ซึ่งมีมูมหนึ่งของทะเล มีปลาจำนวนมากจนเห็นฟองน้ำ ทุกคนที่ต้องการสามารถจับได้เลย เด็กๆก็ยังจับปลาโดยใช้ผ้าเท่านั้น หลังจากนั้นผู้ปกครองที่นั่นได้ห้ามประชาชนจับปลา ในที่สุดปลาก็หมดไปจากที่นั่นจนไม่สามารถจะเห็นได้แม้แต่ตัวเดียวจนทุกวันนี้³⁶⁸

ทุกสิ่งทุกอย่างที่กษัตริย์ได้กระทำและคิดที่จะกระทำต่อประชาชนถ้าเป็นสิ่งที่ดีประเทศชาติก็จะดีไปด้วยและถ้าเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายประเทศชาติก็จะได้รับผลกระทบไปด้วย³⁶⁹

นักประวัติศาสตร์ได้กล่าวในหนังสือของเขาว่า ประชาชนในสมัยหุญาญู³⁷⁰

³⁶⁴ อะบูบักร์ มุหัมมัด บิน อัสละลิด บิน เคาะลัฟ อัฏฏอรูฏี อัลฟัสตี อัลอันดะลุสีย อัฏฏอรูฏี ท่านเกิดที่เมืองฏอรูฏสะฮู อัลอันดะลุสียะฮู เมื่อวันที่ 26 เดือนญะมาดีอัลอุลา ฮ.ศ. 452 (ค.ศ. 1059) และเสียชีวิตในวันที่ 26 เดือนญะมาดีอัลอุลา ฮ.ศ. 520 (ค.ศ. 1127)

³⁶⁵ เป็นหนังสือเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง มีเนื้อหาทั้งหมด 64 บทด้วยกัน ซึ่งผู้แต่งคือท่านอะบูบักร์ อัฏฏอรูฏี จะกล่าวถึงคุณสมบัติที่ดีของผู้ปกครอง สิ่งที่น่ารังเกียจสำหรับผู้ปกครอง หน้าที่ของผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อผู้ปกครองอธรรม เป็นต้น

³⁶⁶ หนึ่งอูรดูบเท่ากับ 24 ตวง ดังนั้น สิบอูรดูบก็เท่ากับ 240 ตวง (al-Maraqi, 2006 : 89)

³⁶⁷ (Abu Bakr al-Tartusi, n.d. : 1/91)

³⁶⁸ (Abu Bakr al-Tartusi, n.d. : 1/91) อาจเป็นในสมัยของผู้เล่า

³⁶⁹ (Ibn Kathir, 1988 : 9/172)

³⁷⁰ คือ หุญาญู บินยูสุฟ บิน อะบีอุกิล บิน มัสอูด บิน อามิร อะบูมุหัมมัด อัลยะเกาะฟีฮ์ เกิดเมื่อปี 40 ฮ.ศ. เคยเป็นเจ้าเมืองหิญาซ และอิรักในสมัยของ अबดุลมะลิก บิน มัรวาน และเป็นเจ้าเมืองในสมัยวะลิด บิน अबดุลมะลิก ท่านเสียชีวิตในเดือนเราะมะฎอน ฮ.ศ. 95 ขณะที่มีอายุได้ 55 ปี (Ibn Kathir, 1988 : 9/122,123, 125128,145)

ตอนเช้าๆผู้คนจะสอบถามกันว่าเมื่อคืน ใครบ้างที่ถูกฆ่า ใครบ้างที่ถูกแขวน และใครบ้างที่ถูกตี เป็นต้น³⁷¹

และในสมัยวะลิด³⁷² ท่านชอบบ้านและสวน ดังนั้นประชาชนในสมัยนั้น ตอนเช้าๆได้สอบถามกันว่า ใครเป็นผู้สร้างบ้าน ใครเป็นผู้ทำสวน ใครเป็นผู้เลือกคลอง และใครเป็นผู้ปลูกต้นไม้³⁷³

และในสมัยสุไลมานถูกอับดุลมะลิก³⁷⁴ ซึ่งเขาชอบเรื่องการกิน และการแต่งงาน ดังนั้นประชาชนในสมัยนั้น ก็จะพูดถึงอาหารที่อร่อย สวย และดี ยกสินสอดให้แพง ยกกลากทาส ทุกที่ก็จะพูดถึงเรื่องเช่นนี้³⁷⁵

และในสมัย อุมร์ บิน อับดุลอะซีซ³⁷⁶ ประชาชนในสมัยนั้น ก็จะถามถึงคุณได้ท่องอัลกุรอานเท่าไร คุณได้ท่องวิริดในแต่ละคืนเท่าไร คนนั้นได้ท่องหนังสือเล่มในแต่ละวันเขาได้อ่านกุรอานได้เท่าไร และในแต่ละเดือนเขาถือศีลอดได้กี่วัน เป็นต้น³⁷⁷

371 (Ibn Kathir, 1988 : 9/124 ,134,145, Abu Bakr al-Tartusi, n.d. : 1/91)

372 คือวะลิด บิน อับดุลมะลิก บิน มรวาน เกิดเมื่อปี 50 ฮ.ศ. หนึ่งในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ขึ้นมาสืบทอดอำนาจหลังจากคุณพ่อ(คืออับดุลมะลิก บิน มรวาน) ระหว่างปี ฮ.ศ. 86-96 (ค.ศ. 705-715) ท่านเสียชีวิตในเดือนญะมาดีลอาคิร ฮ.ศ. 96 รวมเวลาปกครองได้ประมาณ 9 ปี 8 เดือน (Ibn Kathir, 1988 : 9/168,173)

373 (Ibn Kathir, 1988 : 9/172 , Abu Bakr al-Tartusi, n.d. : 1/91)

374 คือ สุไลมาน บิน อับดุลมะลิก บิน มรวาน หนึ่งในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ขึ้นมาสืบทอดอำนาจหลังจากคุณพี่ (คือ อับดุลวะลิด บิน อับดุลมะลิก) ระหว่างปี ฮ.ศ. 96-99 (ค.ศ. 715-717) ท่านเสียชีวิตในเดือน เสาะฟิร ฮ.ศ. 99 ขณะที่มียายุได้ 45 ปี รวมเวลาปกครองได้ประมาณ 2 ปี 8 เดือน (Ibn Kathir, 1988 : 9/173,184)

375 (Ibn Kathir, 1988 : 9/172 , Abu Bakr al-Tartusi, n.d. 1/91)

376 อุมร์ บิน อับดุลอะซีซ บิน มรวาน บิน อัลหะกัม บิน อะบีอัลอาศ บิน อุมัยยะฮ์ อัลกุเราะซีฮ์ อัลอุมาวีฮ์ เป็นผู้ปกครองในราชวงศ์อุมัยยะฮ์คนแรกที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นเคาะลีฟะฮ์ตามบรรทัดฐานแห่งคุณธรรมและความสามารถตามหลักการอิสลามโดยได้รับการเสนอชื่อจาก สุไลมาน บินอับดุลมะลิก อาจกล่าวได้ว่าท่านเป็นเคาะลีฟะฮ์ในความหมายที่แท้จริงก็ได้เพราะยุคสมัยของท่านมีความละม้ายคล้ายคลึงกับยุคสมัยของเคาะลีฟะฮ์ผู้ทรงคุณธรรมทั้งสิ้น ท่านขึ้นปกครองหลังจากการเสียชีวิตของสุไลมาน บินอับดุลมะลิก ระหว่างปี ฮ.ศ. 99-101 (ค.ศ. 717-719) ท่านเสียชีวิตในเดือน เสาะฟิร ฮ.ศ. 101 ขณะที่มียายุได้ 39 ปีเศษ รวมเวลาปกครองได้ประมาณ 2 ปี 5 เดือน 4 วัน (Ibn Kathir, 1988 : 9/192,200,220,221)

377 (Ibn Kathir, 1988 : 9/172, Abu Bakr al-Tartusi, n.d.: 1/91)

4.36.9 ผู้นำควรนำแบบอย่างจาก เศาะหาบะฮฺ และคนในยุคแรกของอิสลาม

ผู้นำควรจะยึดและปฏิบัติตามแบบอย่างของเศาะหาบะฮฺ³⁷⁸ และคนในยุคแรกของอิสลาม เราะฎียัลลอฮุอันฮุมอ์อุมะฮฺอีน ไม่ว่าจะด้านการกระทำ การพูด และด้านพฤติกรรม ดังนั้นผู้ที่มิได้ปฏิบัติตามเขาเหล่านั้นคงไม่ไกลจากความพินาศ

และไม่มีคำตอบแทนอื่นใดสำหรับสุลฏอนที่ยุติธรรม นอกจากจะได้รับการตอบแทนเหมือนกับท่านนบีที่ถูกส่งมา หรือมะลาอิกะฮฺที่ใกล้ชิด และบางคนกล่าวว่า ผู้บริหารที่ยุติธรรม เปรียบเสมือนลมที่พาคอกไม้บาน และทำให้ทุกจิตวิญญาณของบ่าวอัลลอฮฺทุกชีวิตจำเริญขึ้น

4.36.10 ผู้นำไม่ควรกีดกันประชาชนในการปรึกษาหารือ

ผู้นำไม่ควรแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่เฝ้าประตูทำให้ผู้ถูกทารุณกรรมยากที่จะเข้าไปฟ้อง และไม่ควรรใช้ผู้เฝ้าประตูที่จะห้ามผู้อ่อนแอเข้าพบได้

จากไมมูน บิน มัชรอน³⁷⁹ กล่าวว่า ครั้งหนึ่งฉันได้อยู่กับอุมร์ บิน अबดุลอาซีซ ท่านกล่าวว่า ใครอยู่หน้าประตู คนนั้นตอบว่า ผู้ชายคนหนึ่ง เขาได้ลงจากอูฐซึ่งท่านอุมร์คิดว่าเขาคือลูกบิลาล มุฮัมหมินเราะฮฺลิลลาฮฺ ﷺ จึงอนุญาตให้เข้า และเขาผู้นั้นได้กล่าวว่า พ่อฉันได้บอกกับฉันว่า ท่านเราะฮฺลิลลาฮฺ ﷺ ได้กล่าวว่า “ผู้ใดเป็นผู้บริหารกิจการอุมมะฮฺ แล้วได้เอาผู้ทำหน้าที่เฝ้าประตูมิให้ผู้คนเข้าพบ อัลลอฮฺจะกีดกันระหว่างพระองค์กับผู้บริหารคนนั้นนั้นในวันกิยามะฮฺ”³⁸⁰ เมื่อท่านได้ยินคำดังกล่าว ท่านก็ได้บอกกับคนเฝ้าประตูของท่านว่า กลับไปอยู่ที่บ้านของคุณเถิด หลังจากนั้นก็ไม่ได้เห็นใครอยู่เฝ้าหน้าประตูของท่านอีกเลย

³⁷⁸ เศาะหาบะฮฺ คือ มุสลิมที่เคยพบท่านนบี ﷺ เป็นพหูพจน์ของเศาะหาบีย์

³⁷⁹ คือไมมูน บิน มัชรอน บิน มุสา บิน วิกดาน เป็นอุละมาอ์ผู้ยิ่งใหญ่สมัยตาบิอิน ผู้มีสมณะ เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 117 (Ibn Kathir, 1988 : 9/326)

³⁸⁰ จากการค้นคว้าสืบหาหะดีษในความหมายข้างต้นปรากฏว่าไม่พบตัวบทโดยตรง แต่มีบทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้คือ บทหะดีษที่รายงานโดยมุอาฮ บิน ญะบัลว่า ท่านเราะฮฺลิลลาฮฺ ﷺ กล่าวว่า (( ))
 ความว่า “ ผู้นำซึ่งทำหน้าที่ดูแลมวลมุสลิม แล้วเขากีดกัน (ไม่ต้อนรับ) ผู้ขัดสนและผู้เดือดร้อนแน่นอน อัลลอฮฺจะกีดกันเขาในวันกิยามะฮฺ” (al-Munziri, 1994 : 3/195 (3286))

และคอลิด บิน(หน้า 35) อับดุลลอฮ์ อัลกุซัยรีย³⁸¹ กล่าวแก่ผู้เฝ้าประตูของท่านว่า เมื่อข้าพเจ้านั่งอยู่กับที่ของข้าพเจ้าแล้วอย่าได้ห้ามใครเข้าพบข้าพเจ้า แท้จริงผู้บริหารกิจการอุมมะฮฺ อย่าได้ห้ามผู้คนเข้าพบนอกจากผู้บริหารที่มีคุณสมบัติสามประการดังต่อไปนี้³⁸² คือ

หนึ่ง ผู้บริหารที่โง่ ซึ่งเขาไม่ชอบให้ผู้คนดูเขาและดูงานของเขาซึ่งเขาไม่มั่นใจในงานของเขา

สอง ผู้บริหารที่ชั่ว ซึ่งเขาเกรงว่าความชั่วของเขาจะถูกเปิดเผย

สาม ผู้บริหารที่ขี้เหนียว ซึ่งเขาไม่ชอบให้ผู้คนได้ขอลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากเขา

4.36.11 ผู้นำควรเลือกผู้ช่วยที่ดี

ผู้นำควรเลือกผู้ช่วยที่ไว้ใจได้ในเรื่องศาสนา พุคจริง ยุติธรรมต่อศาสนา พฤติกรรมที่ไว้ใจได้ นึกถึงความเป็นอยู่ของประชาชน สำนึกและเห็นใจต่อมัลกุลอัลลอฮ์ จงห่างไกลจากผู้ที่อ่อนแอในการบริหารจัดการ³⁸³

³⁸¹ คือ คอลิด บิน อับดุลลอฮ์ บิน ชะฮีด บิน อะฮ์มัด บิน กะเราะซุ บิน อามิรฺ บิน อับเกาะรีย อะนูษัยม อัลบะญะดีย์ อัลกุซัยรีย อัลคิมัสกีย์ ปกครองดิมักฮฺ และหิญาซ ตั้งแต่ปี ฮ.ศ. 89 ในสมัยของเคาะลีฟะฮ์อัลวะลีด บิน อับดุลมะลิก และในสมัยของเคาะลีฟะฮ์สุไลมาน บิน อับดุลมะลิก และปกครองอิรัก 15 ปี ในสมัยของเคาะลีฟะฮ์ อีซาม บิน อับดุลมะลิก ตั้งแต่ปี ฮ.ศ. 106-120 ท่านได้เสียชีวิตในปี ฮ.ศ. 126 (Ibn Kathir, 1988 : 10/19)

³⁸² หมายความว่า ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติดังกล่าวจะไม่อนุญาตให้ผู้คนเข้าพบ

³⁸³ ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

))

((

ความว่า “เมื่ออัลลอฮ์ ประสงค์ความดีกับผู้บริหารหนึ่ง พระองค์ก็ทรงบันดาลมนตรีสัจจะแก่เขา(เพื่อทำหน้าที่คือ)หากเขาสัมมนตรีจะได้เดือน และถ้าเขานึกได้มนตรีก็จะช่วยเขา(ทำภารกิจนั้น) และหากพระองค์ทรงประสงค์อื่นกับผู้บริหารนั้น พระองค์ก็จักบันดาลให้เขามีมนตรีแล้ว หากเขาสัมมนตรีก็ไม่เดือน และหากเขานึกได้มนตรีก็ไม่ยอมช่วย (Abu Dawud, 1988 : 2934)

อันนะวาอิกกล่าวว่า สายรายงานญะฮียัด(ดี)ตามเงื่อนไขของมุสลิม(al – Nawawi, n.d. : 300) อัลสะยูฎีกล่าวว่า หะดีษหะสัน (al-Sayuti, n.d. : 1/18)

และในบันทึกของบุคอรีว่า ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า

))

((

บุคคลที่น่าประนามมากที่สุดและไม่ควรนำมาเป็นผู้ช่วย คือ ผู้ที่ไม่มีวามละอาย พฤติกรรมไม่ดี ไม่เอาใจใส่ เนื่องจากภารกิจและคำสั่งของผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับผู้ช่วย และพฤติกรรมของผู้นำก็ขึ้นอยู่กับผู้ช่วยเช่นกัน

ผู้นำเปรียบเสมือนหมู่บ้านส่วนผู้ช่วยเปรียบเสมือนประตูผู้ใดที่จะเข้าหมู่บ้านแน่นอนจะต้องขออนุญาตจากประตู และผู้ใดมิได้เข้าทางประตูแน่นอนไม่สามารถจะเข้าได้ ตำแหน่งผู้ช่วยสำหรับผู้นำเปรียบเสมือนกับกระบอกเงาของใบหน้าท่าน หากมิได้มองกระจกก็เท่ากับมิได้มอง ความสวย ความชั่ว และสิ่งที่น่ารังเกียจบนใบหน้าท่านเองและภารกิจของผู้นำจะไม่สมบูรณ์ นอกจากมีผู้ช่วยที่มีความคิดที่ดี มีความเข้าใจ และมีใจบริสุทธิ์

4.36.12 โทษของการอธรรม

สำหรับผู้นำ หรือผู้มีอำนาจ และคนอื่นๆ นอกจากทั้งสองประเภทดังกล่าว ควรที่จะรู้ถึงโทษ และความหายนะของการทารุณกรรม เพื่อเกิดความกลัวและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดที่อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

( )

ความว่า ขอละอุนต์ของอัลลอฮ์จงมีแก่ผู้อธรรมทั้งหลายเถิด ³⁸⁴

พระองค์ได้ตรัสอีกว่า

﴿ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَفْلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ﴾

ความว่า “ และเจ้าอย่าคิดว่า อัลลอฮ์ทรงละเลยต่อสิ่งที่พวกอธรรมปฏิบัติ” ³⁸⁵

ความว่า “อัลลอฮ์ จะไม่ทรงแต่งตั้งนบีท่านใดมา และจะไม่มีผู้ใดได้รับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ นอกจากเขา (ทั้งสองกรณี) จะมีคนสนิทอยู่สองประเภท (กล่าวคือประเภทที่หนึ่ง) คนสนิทจะใช้ให้เขา (นบี/เคาะลีฟะฮ์) ทำความดี และกระตุ้นให้ทำความดี (อีกประเภทหนึ่ง)คนสนิทจะใช้ให้เขาทำความชั่ว และกระตุ้นให้เขาทำชั่ว ดังนั้นผู้ที่อยู่เหนือความผิด คือ บุคคลที่อัลลอฮ์ตะอาลาคุ้มครองเท่านั้น (al-Bukhari, 1407 : 13/201 (7198))

384 จากการค้นหาผู้วิจัยไม่พบอายะฮ์นี้จึงคิดว่าอาจเกิดความผิดพลาดในการพิมพ์ ที่ถูกคงเป็นอายะฮ์

﴿ أَلَمْ نَعْتَدِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴾

ความว่า “ขอละอุนต์ของอัลลอฮ์จงมีแก่ผู้อธรรมทั้งหลายเถิด” (อัลอะรอฟ : 44)

385 (อิบรอฮีม : 42)

และพระองค์ได้ตรัสอีกว่า

﴿ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهَا سُرَادِقُهَا ﴾

ความว่า “แท้จริงเราได้เตรียมไฟนรกไว้สำหรับพวกอธรรม
ซึ่งกำแพงของมันล้อมรอบพวกเขา”³⁸⁶

ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

((

))

ความว่า “บุคคลใดละเมิดสิทธิของมุสลิมเขาจะต้องเข้านรกอย่างแน่นอน
และสวรรค์ต้องห้ามสำหรับเขา ท่านใดนั้นมีชายคนหนึ่งถามว่า โอ้ท่าน
นะบีอัลลอฮ์ แม้จะเพียงน้อยนิดกระนั้นหรือท่านตอบว่า แม้จะเพียงน้อย
นิดเท่าปลายขนไม้จะรื้อกที่ใส่ถุงฟันทันทีตาม”³⁸⁷

4.36.13 ผู้นำควรเกรงกลัวต่อการอธรรม

ท่านนบี ﷺ กล่าวว่า

((

))

ความว่า “ไม่มีบ่าวคนใดที่ถูกอธรรม แล้วเขยหน้าขึ้นฟ้าเพื่อขอความ
ช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ อัลลอฮ์ ทรงตรัสว่า ด้วยความยินดี โอ้ บ่าวของ

³⁸⁶ (อัลกะฮฟู : 29)

³⁸⁷ หะดีษบันทึกโดย (Ahmad, n.d. : 5/26 , Malik, 1988 : 1435 , Muslim, 2002 : 137, al-Nasaai,n.d.: 5434, Ibn Majah, n.d. : 2324)

ข้า เป็นหน้าที่ของข้าที่จะช่วยเจ้าแม่หลังจากระยะเวลาหนึ่งก็ตาม”³⁸⁸

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวอีกว่า

)

((

ความว่า“ความอธรรมมีสามประการ คือ อธรรมแรกอัลลอฮ์ไม่ทรงอภัยให้ อธรรมที่สองอัลลอฮ์ไม่ทรงละเว้นมันไว้ และอธรรมที่สามอัลลอฮ์ทรงให้อภัย กล่าวคือ ความอธรรมที่อัลลอฮ์ไม่ทรงอภัยให้ได้แก่การตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า (หน้า 36) “แท้จริงอัลลอฮ์จะไม่ทรงอภัยโทษให้แก่ การที่สิ่งหนึ่งจะถูกให้เป็นภาคีกับพระองค์ แต่พระองค์จะทรงอภัยโทษให้ซึ่งสิ่งอื่นจากนั้น สำหรับผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ ” (อันนิสาอฺ 116) ส่วนความอธรรมซึ่งอัลลอฮ์ ไม่ทรงละเว้นมันไว้ก็คือ ความอธรรมที่มวลาบ่าวแสดงออกแก่กันและกัน ซึ่งพระองค์ทรงให้มันหมุนเวียนแก่บางคนจากบางคน และความอธรรมที่อัลลอฮ์ทรงให้อภัยได้แก่ ความอธรรมของบ่าวแก่ตัวเอง (ในกรณีอันเกี่ยวกับพวกเขา กับองค์อภิบาลของพวกเขา) ”³⁸⁹

³⁸⁸ จากการค้นคว้าสืบหาบทหะดีษนี้ปรากฏว่าไม่พบตัวบทหะดีษ ใครเป็นผู้รายงาน และระดับหะดีษเป็นอย่างไร แต่มีบทหะดีษที่มีความหมายใกล้เคียงกันนี้ คือ

((:))

ความว่า “ท่านทั้งหลายจงกลัวการรอนขอของผู้ถูกขอล เพราะคำขอของเขานั้นจะถูก(มะลาอิกะฮ์) แบบนำไปสู่ก้อนเมฆ อัลลอฮ์ทรงตรัสว่า ขอสาบานด้วยเกียรติแห่งข้า ด้วยยศศักดิ์แห่งข้า ว่า ข้าจะไม่ทำอันตรายใดๆแก่เจ้าแม่หลังจากระยะเวลาหนึ่งก็ตาม” อัลสะยูฎีย์ กล่าวในอัลญามิอฺ อัลเศาะมิรฺ ว่า หะดีษเศาะหีหฺ บันทีกโดยญะาะบะรอนี จากคุซัยมะฮฺ บินษาบิต (al-Sayuti, n.d. : 1/9)

³⁸⁹ อัลสะยูฎีย์ กล่าวใน อัลญามิอฺ อัลเศาะมิรฺ ว่า หะดีษญะาะอียะฟฺ บันทีกโดย อัฏญะาะยาลิสฺ และอัลบัซซารฺ จากอะนะซฺ (al-Sayuti, n.d. : 2/57)

มูอาวียะฮ์³⁹⁰ กล่าวว่า แท้จริงฉันละอายมากที่จะอธรรมต่อบุคคลที่ไม่สามารถจะปกป้องตัวเองได้นอกจากอัลลอฮ์จะปกป้องให้เขา³⁹¹

หุกะมาอฺบางท่านกล่าวว่า เมื่อท่านอธรรมต่อคนใดคนหนึ่งท่านจงนึกถึงความยุติธรรมของอัลลอฮ์ และเมื่อท่านมีอำนาจท่านจงนึกถึงว่า อัลลอฮ์นั้นมีอำนาจเหนือกว่าท่าน และท่านอย่าหลงลืมเมื่อมีอำนาจท่านจะฆ่าใครก็ได้ แท้จริงนั้นผู้ที่ฆ่าคนอื่นเขาก็จะตายเหมือนกัน³⁹²

อะบุนูร บินยะซีด กล่าวว่า ก้อนหินที่ได้โดยหะรอม ซึ่งนำมาใช้ในการสร้างบ้าน แท้จริงมันพินาศเสียแล้ว

บางท่านกล่าวอีกว่า หากสวรรค์ซึ่งเป็นที่อาศัยอย่างถาวรถูกสร้างด้วยไม้หนึ่งอันที่ได้มาโดยอธรรม แน่นอนฉันทันจะพินาศ หมายความว่า บ้านที่สร้างด้วยไม้หรือก้อนหินที่ได้มาโดยอธรรมมันจะพินาศ

และมีประวัติเล่าว่า กษัตริย์ อะนุชิวาน³⁹³ ท่านมีครูคนหนึ่งสอนวิชา อะดบ ทำให้ท่านมีความชำนาญในวิชานั้น ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ในวันหนึ่งครูของท่านได้ดีท่านโดยที่ท่านมิได้ทำผิดอะไรเลย ท่านจึงเกิดความแค้นอยู่ในใจ เมื่อท่านได้ขึ้นครองและมีอำนาจ ท่านจึงถามครูของท่านว่า เหตุใดท่านจึงตีฉันในวันนั้น โดยอธรรม ครูของท่านจึงตอบว่า ฉันเห็นว่าเจ้าชอบในความรู้อยู่ และฉันหวังว่า เจ้าจะมีอำนาจต่อบิดาของเจ้า ฉันจึง

³⁹⁰ คือ มูอาวียะฮ์ บิน อะบิสุฟเฟียน สอครฺ บิน หิรบุ บิน อุมัยยะฮ์ บิน อับดิซัม บิน อับดิมะนาฟ บิน กุศอยฺ อะบูอับดุลเราะหฺมาน อัลกุรอซีย์ อัลอุมาวี เป็นผู้ปกครองคนแรกในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ขึ้นมาปกครองหลังจากการถอนตัวของอัลหะสัน บิน อะลี จากการเป็นเคาะลีฟะฮ์ ในเดือนเราะบิอฺ อัลอ่าววัล ปี ฮ.ศ. 41/ค.ศ.611 ซึ่งเรียกว่าอามุอัลญะมาอะฮ์ จนถึงปี ฮ.ศ. 60 /ค.ศ.680 ท่านเสียชีวิต ณ ดิมชุก ในเดือนเราะญับ ฮ.ศ. 60 ขณะที่มีอายุได้ 78 ปี (Ibn Kathir, 1988 :8/21,22,120,145,146)

³⁹¹ หลักฐานคือจากอะลี บิน อะบีฏอลิบ กล่าวว่า ท่านเราะฮ์ลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า (( ))

ความว่า “อัลลอฮ์ ได้ตรัสว่าความโกรธของข้ารุนแรงมากสำหรับผู้ที่อธรรมต่อบุคคลที่ไม่มีผู้ช่วยเหลือ นอกจากข้า”(al-Ajluni, 1988 : 143(369)) หะดีษญะอะอิฟ (al-Albani,n.d.:1/42)

³⁹² (Abu Bakr al-Tartusi, n.d. 1/314)

³⁹³ คือ อะนุสนัรฺ อะนุชิวาน บิน คอลิด บิน มุหัมมัด อัลกอซานีย์ อัลกีนิย์ ท่านเป็นมนตรีของสุลฏอนมัมมูด บิน มุลกะษาสฺ(เสียชีวิต ฮ.ศ.525) และเป็นมนตรีของเคาะลีฟะฮ์ อัลมุสตัรซิด อะบูมัมมูนุร อัลฟิฏฏ บิน อัลมุสตัซฮิร(เสียชีวิต ฮ.ศ.529) ท่านเป็นผู้ที่เกลียดฆลาด และท่านได้เสียชีวิตในปี ค.ศ. 532 (Ibn Kathir, 1988 : 12/229,216,195,222)

อยากให้เจ้ารู้สึกต่อความอธรรม เพื่อเจ้าจะไม่ปกครองโดยธรรมต่อคนใด
ต่อไปเมื่อเจ้ามีอำนาจ กษัตริย์อะนุชิรวานจึงกล่าวว่า (زه زاه) ความว่า ดี ดี

มีกษัตริย์บางท่านในสมัยก่อน ท่านได้เขียน กลอนนี้ ณ ที่นอนของท่าน

لا تظلمن إذا ما كنت مقتدرا فالظلم مصدره يفضى إلى الندم
تتام عيناك والمظلوم منتبه يدعو عليك وعين الله لم تتم

ความว่า ท่านอย่าปกครองโดยธรรมต่อคนอื่นเมื่อท่านมีอำนาจ การ
ปกครองโดยธรรมนั้น จะทำให้ท่านเสียใจในภายหลัง ในขณะที่ดวงตาของท่านหลับอย่าง
สบาย แต่ยังมีอีกหลายดวงตาที่ยังไม่หลับ ยังอดนอนเพื่อขอคุจาจากอัลลอฮ์ เพื่อสาปแช่งต่อ
ท่าน อัลลอฮ์นั้นทรงรอบรู้ และมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง³⁹⁴

4.36.14 คูอาอ์ตอนกลางคืน

นักชาอิรกล่าวว่า

أتهزأ بالدعاء وتزدریه وما تدرى بما صنع الدعاء
سهام الليل نافذة ولكن لها أمد وللأمد انقضاء

ความว่า คุณจะเขาะเขี่ยและเหยียดหยามคูอากระนั้นหรือ ? คุณไม่ทราบ
หรือคูอาอันนั้นสำคัญแค่ไหนอย่างไร ? คูอาตอนกลางคืนจะถูกตอบรับทันทีแน่นอน จะมี
เวลาสำหรับคูอา แล้วเวลานั้นก็ผ่านไป³⁹⁵

เมื่ออหมัด บิน ญูณ³⁹⁶ ปกครองโดยอธรรม ทำให้ผู้คนตกอกตกใจ จาก

³⁹⁴ ผู้แต่งกลอนคือ อะมีรุลมุอัมมินิกอะลี บินอะบีฏอลิบ (Abu Bakr al-Tartusi, n.d. : 1/314, www.
Poetsgate. Com/poem.29/4/2552)

³⁹⁵ ผู้แต่งกลอนคือ อิมามชาฟีอีย์ (al-Shafi'i, 1971 : 17)

³⁹⁶ คือ อะบูอัลอับบาส อหมัด บิน ญูณ ทาสชาวเติร์กที่เฉลียวฉลาดคนหนึ่งเกิดเมื่อปี 214 ฮ.ศ. ท่านได้
ก่อตั้งรัฐกูลูนิยะฮ์ในอียิปต์ ช่วงที่ราชวงศ์อับบาสีซัดก้าและเสื่อมทรามในปี ฮ.ศ. 254 และได้ขยาย
การปกครองไปยังคิมิชก์ ในปี ฮ.ศ. 264 ท่านเสียชีวิตในเดือน ชุลกือดะฮ์ ฮ.ศ. 270 ขณะที่มีอายุได้ 56 ปี
โดยท่านมีลูกทั้งหมด 30 คน (Ibn Kathir, 1988 :11/47,49,50)

พฤติกรรมความอธรรมของท่าน และทำให้ผู้คนหันไปฟ้องสัยยะฮะ นะฟีสะฮะ³⁹⁷ ซึ่งนางเป็นผู้ที่มีเกียรติยิ่งในสังคม นางจึงกล่าวว่า เมื่อท่านอหมัด บิน ฏูฏูน เดินทาง และได้ข่าวว่าท่านจะเดินทางในวันพรุ่งนี้ นางจึงเขียนข้อความในกระดาษและนางก็จะรอดักข้างทาง เมื่อกษัตริย์เดินทางนางจึงเรียกว่า โอ้ อหมัด บิน ฏูฏูน เมื่อท่านเห็นนางท่านก็รู้จักนางท่านจึงลงไปหา นางและรับกระดาษจากนางไป ซึ่งในกระดาษนั้นจะเขียนว่า

“เมื่อท่านได้ครอบครองท่านจะตัดสิทธิ์คนอื่น เมื่อท่านมีอำนาจท่านจะอธรรม เมื่อท่านมีความสุขท่านจะทำให้คนอื่นลำบาก เมื่อท่านมี (หน้า 37) ทรัพย์สินท่านจะไม่ให้กับคนอื่น ings ที่ท่านรู้ว่า คุณตอนกลางคืนนั้นจะถูกตอบรับแ่โดยเฉพาะจากใจที่ท่านทำให้มันเจ็บปวด³⁹⁸ และจากร่างกายที่ท่านปลดปล่อยมัน³⁹⁹ ดังนั้น ท่านทำเกิดสิ่งที่ท่านต้องการทำ ส่วนพวกเราทั้งหลายจะอดทน และจงอธรรมเถิด พวกเราทั้งหลายจะขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ และจงอธรรมเถิดพวกเราทั้งหลายจะฟ้องต่ออัลลอฮ์ในความอธรรมของท่าน แล้วผู้ธรรมก็จะทราบผลต่อไป ” หลังจากนั้นท่านก็ได้ปกครองด้วยความยุติธรรม⁴⁰⁰

ดังนั้น โอ้ผู้ที่มีสติปัญญาจงอย่าได้อธรรมด้วยมือของท่าน จงเดินในหนทางที่ยุติธรรม จงดำเนินการทุกอย่างด้วยจิตสำนึก และนึกถึงคำสั่งของพระองค์อัลลอฮ์ ไม่ว่าจะโดยลับหรือเปิดเผย และจงรู้เถิดว่า อัลลอฮ์ ตะอาลานั้นจะตอบแทนต่อการกระทำทุกอย่าง ไม่ว่าจะดีหรือจะชั่ว และจะลงโทษผู้ที่อธรรมต่อการอธรรมของเขา

³⁹⁷ คือนะฟีสะฮะ บินตุ อะบีมุหัมมัดอัลหะสัน บิน ซัยด บิน อัลหะสัน บิน อะบิฏอติบ อัลกูเราะชีฮ์อัลฮาซิมีย์ บิดาของท่านเคยเป็นตัวแทนของอัลมันศูร ญ อัลมะคินะฮ์อัลมุเนาะเราะฮะฮ์ 5 ปี เมื่ออัลมันศูร ไม่พอใจจึงถูกถอดถอน ซัดสมบัตินี้ทั้งหมดและคุมขัง ณ บัฆดาต และได้ถูกปลดปล่อยพร้อมคืนสมบัตินี้ที่ถูกยึดไปทั้งหมดในสมัยอัลมัสดี ท่านนะฟีสะฮะ ได้ย้ายไปอาศัยอยู่ ณ ประเทศอียิปต์พร้อมกับสามี(คืออิสหาก บินญะฟิร) นางเป็นคนร่ำรวย มั่งมี ใจบุญ และมีเกียรติยิ่ง นางเสียชีวิต ณ ประเทศอียิปต์ (Ibn Kathir, 1988 :10/273-274)

³⁹⁸ คือบุคคลที่ท่านทำให้เขาเจ็บใจ

³⁹⁹ คือบุคคลที่ท่านทรมาณเขา

⁴⁰⁰ (www. <http://ar.wikipedia.>) (16/5/2552)

4.36.15 คอติมะฮุ

)

❧

401 (

401 (อัลลอฮฺทรงเป็นผู้ชี้ทางสำหรับบุคคลที่พระองค์ทรงประสงค์ ซึ่งพระองค์จะไม่ถูกสอบถามจากสิ่งที
 พระองค์ได้กระทำ แต่ம்ப่าวาของพระองค์ทั้งปวงจะถูกสอบถามในสิ่งที่ได้กระทำไว้ ขออัลลอฮฺได้
 โปรดประทานความสุขให้แก่ นายของพวกเรา บิหมัมมัด ในทุกครั้งที่พวกมึกีร์ ได้ทำมึกีร์ถึงพระองค์
 ด้วยเถิด ในขณะที่ผู้ที่หลงใหลนั้น เขาจะลืมนการมึกีร์ ถึงพระองค์ ขอได้โปรดประทานความสุขให้แก่
 ครอบครัวของท่าน บรรดาเศาะหาบะฮฺของท่าน และบรรดาเครือญาติที่บริสุทธิ์ทั้งหลาย อันเป็นความ
 สันติสุขตลอดไปจนถึงวันกิยามะฮฺ และมวลการสรรเสริญทั้งสิ้นนั้นเป็นของอัลลอฮฺ ผู้ทรงอภิบาลแห่ง
 สากลโลก โอ้อัลลอฮฺ แท้จริงฉันวิงวอนขอต่อพระองค์ได้โปรดประทาน จากมวลความดีของปัญหา
 มวลความดีของการวิงวอนขอ มวลความดีของความสำเร็จ มวลความดีของกิจการต่างๆ มวลความดี
 ของผลบุญ มวลความดีของการดำรงชีวิต มวลความดีของการตาย โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ได้โปรด
 ประทานความมั่นคงให้กับฉัน โปรดเพิ่มน้ำหนักในตราซึ่งของฉัน โปรดรับรองความศรัทธาของฉัน
 โปรดยกฐานะของฉัน โปรดตอบรับละหมาดของฉัน โปรดประทานอภัยโทษในความผิดของฉัน และ
 แท้จริงฉันวิงวอนขอต่อพระองค์ได้ประทานชั้นที่สูงทรงในสวรรค์ โอ้อัลลอฮฺ แท้จริงฉันวิงวอนขอ
 ต่อพระองค์ ให้ฉันได้กระทำในสิ่งที่ดี ละเว้นความชั่วร้ายทั้งปวง มีความรักต่อผู้ขัดสน และขอได้
 โปรดให้อภัยแก่ฉัน และได้โปรดเมตตาต่อฉัน และเมื่อท่านต้องการเอาชีวิตกลุ่มใด ขอได้เอาชีวิตฉัน
 โดยปราศจากความยากลำบาก ฉันวิงวอนขอต่อพระองค์ ความรักของพระองค์ และความรักของผู้ที่
 รักพระองค์ และความรักต่อกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุถึงความรักของพระองค์เถิด โอ้อัลลอฮฺ แท้จริง
 ฉันวิงวอนขอต่อพระองค์ ความศรัทธาที่ไม่เปลี่ยนแปลง ความผาสุกที่ไม่เหือดหายและหมดไป ความ
 เป็นมิตรกับนบีของเรามุหัมมัด ซึ่งเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ❧ ในชั้นสูงของสวรรค์อัลकुด( )
 มวลการสรรเสริญทั้งสิ้นนั้นเป็นของอัลลอฮฺ ผู้ทรงให้ริชกีแก่เรา และทรงชี้้นำให้รับศาสนาอิสลาม

ชัยคุดาวุธ บิน อับดุลลอฮ์ ฟูฏอนีย์ ได้แปลและเรียบเรียงบทความที่มีชื่อว่า “ มุนยะฮุอัลมุศอลลี ” แล้วเสร็จ ณ นครมักกะฮ์ อัลมุฮัรเราะฮ์ ในตอนเช้า ของวันอังคาร ที่ 15 เดือน ชุลหิจญะฮ์ ปี ฮ.ศ. 1242 มวลการสรรเสริญทั้งสิ้นนี้เป็นของอัลลอฮ์ พระองค์ทรงเป็นองค์แรก(โดยไม่มีสิ่งใดอยู่ก่อนหน้าพระองค์) พระองค์ทรงเป็นองค์สุดท้าย(โดยไม่มีสิ่งใดอยู่หลังจากพระองค์) พระองค์ทรง “ซอฮิร” (ปรากฏชัด โดยไม่มีสิ่งใดเหนือพระองค์) พระองค์ทรง “บาฮีน” (ซ่อนเร้น โดยไม่มีสิ่งใดภายใต้พระองค์) ขออัลลอฮ์ได้โปรดประทานความสันติสุขให้แก่ชายของพวกเรานบีมุหัมมัด ครอบครัวของท่าน และบรรดาเสาะหาบะฮ์ของท่านทั้งหลาย ซึ่งเป็นความสันติสุขที่แท้จริง ขออัลลอฮ์ทรงโปรดรับคำวิงวอนนี้ด้วยเถิด.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

โอ้ ผู้ทรงผันหัวใจ โปรดคลหัวใจของฉันให้มั่นคงบนศาสนาของพระองค์เถิด มหาบริสุทธิ์แต่พระองค์ พระเจ้าที่ทรงอำนาจยิ่งกว่าสิ่งที่พวกเราได้ประดิษฐ์ขึ้นมา และให้ความสันติสุขกับศาสนิกชนทั้งหลาย และมวลการสรรเสริญทั้งสิ้นนี้เป็นของอัลลอฮ์ ผู้เป็นเจ้าแห่งสากลโลก)